

DEILO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

DAN VSTAJE V LJUDSKI REPUBLIKI SRBIJI

Slavnostno praznovanje
je razgibalo najširše množice po vsej deželi

BEograd, 7. jul. (Tanjug). Danes so po vsej Srbiji svečano praznovali 7. julij, dan vstaje ljudstva Srbije. — Malone v vseh okrajnih središčih so praznovali 19. obletnico vstaje z množicnim zborovanjem, akademijami, parti-zanskimi pobeđi po poteh slavnih brigad NOV, s tabor-nimi ognji in drugimi prireditvami. Organizacije borcev predstavnikov družbenih in političnih organizacij ter delov-nih kolektivov so v mnogih krajih položili vence na gro-bove žrtev fašizma in borcev NOV. V vrsti zgodovinskih krajev so odkrili spominske plošče. Zvrstilo se je tudi več spominskih razstav ter drugih kulturnih in športnih pri-reditev.

V jugovzhodni Srbiji je bila osrednja proslava v Crni Tra-vi, v kraju, imenovanem Pav-love Gramade, kjer so se leta 1943 bili srditi boji z bolgar-skimi fašisti. Tam je ljudstvo uporniškega črnotravskega kraja postavilo padlim bor-cem lep spomenik. Razen pre-živelih borcev in voditeljev le-skovskega in vranjskega okra-ja sta se svečanosti udeležila tudi predsednik Ljudske skup-ščine Srbije Jovan Veselinov in član CK ZK Srbije Rista Antunović.

Dan vstaje so praznovali tudi na planini Ratanu, kjer so javljali sin v pustoroški parti-zani bili srdite boje z okupa-torjem in domačimi izdajalci.

Na pobočjih planine Kukavi-ce, v Vučju, kjer je bil usta-novljen prvi leskovski parti-zanski odred, so bile tudi ve-liko slavnosti. Na njih se je zbralo nad 10.000 ljudi iz vseh bližnjih in daljnih krajev. Pro-slave se je udeležil tudi član CK ZK Srbije Milija Radova-nović.

Velike slovesnosti so bile na-dalje blizu Leskovca na kraju Partizanske česme. Iz Leskov-ca in okoliških vasi so se ljud-je že v jutranjih urah zgnili v tem kraju, kjer so po slav-nostih preživeli dan v veselju.

Dan vstaje so slovesno praznovali tudi z začetkom obrato-vanja novih industrijskih na-prav. Odprli so več zdravstve-

nih in drugih ustanov ter pri-redili celo vrsto športnih pri-reditev. V Kragujevcu so od-prli središče za medicinsko re-habilitacijo, ki ima tudi odde-lek za fizikalno, električno in poklicno terapijo ter ambulan-to za športno medicino.

V počastitev Dneva vstaje se je začel danes promet na novi 18,5 km dolgi normalnotorni železniški progi Resavica—Des-potovac, po kateri bodo prevozili kakih 90 odstotkov vsega pre-moga, nakopane v resavsko-moravskih premogovnikih.

Prav tako so slovesno praznovali Dan vstaje v Vojvodini. Predstavniki družbenih in po-litičnih organizacij so položili vence na grobove padlih bor-cov in žrtev fašizma, člani mnogih delovnih kolektivov pa so obiskali kraje, znane iz NOB, ali pa priredili izlete na Fruško goro.

V Subotici je bil festival amaterskih gledališč iz vse Sr-bije. Kakih 700 ljudi v bunjev-skih, šumadinskih, šiptarskih in drugih nošah je taborilo na Fruški gori in so obiskali on-dotne partizanske kraje.

Danes je bila zaključena tu-di mladinska kolesarska dirka po Vojvodini, ki se je začela na dan pred proslavo Dneva borca. V tej tekmi so kolesarji v petih dneh prevozili kakih 500 km dolgo pot.

Enako slavnostno so prazno-vali Dan vstaje po vsem Kos-metu.

Nekdanji borci in člani SZDL so položili vence na gro-bove in spomenike padlih. Bor-ci iz Prizrena, Djakovice, Peči in drugih krajev so obiskali družine v narodnoosvobodilni vojni padlih borcev. Skupina ljudi Prizrena je bila posebej na obisku pri granicirjih na meji.

V Prizrenu je začela danes obratovati avtomatična tele-fonska centrala s 400 priključ-ki. V kameniški občini se je začel promet na novem mostu čez južno Moravo. Most so s prostovoljnimi delom zgradili člani Socialistične zveze.

Vorahovski občini so organi-zirali partizanski pohod na bo-jišča NOV in ponazorili osvo-boditev Oravice. Tudi obvez-niki predvojske vzgoje v Gnjilanu so ponazorili osvo-boditev tega kraja.

V vseh večjih kosovsko-me-tohijskih krajih so organi-zirali akademije in partizanske večere ter tradicionalne tabor-ne ognje. V Prištini so imeli sinoči premiero prvega jugo-slovenskega igranega barvne-ga filma v cinemascopski teh-niki. V mestu in na vsem tem področju so priredili danes šte-vilne športne prireditve.

Končno je bil tudi Beograd danes ves v zastavi in slav-nostnem razpoloženju. Spričo-lepega vremena je na tisoče

ljudi preživel praznik v oko-lici mesta. Množične izlete so organizirale organizacije Zveze borcev v Zemunu, Paliluli, na Zvezdari in drugih beograjskih občinah. Posamezna podjetja in ustanove so priredile še svo-je množične izlete v okolico mesta.

V Starem gradu, Novem Beogradu, Zemunu, na Zvezda-ri in drugod so bile slavnostne akademije in partizanski več-eri.

Posebno veselje je vladalo na mladinskem gradbišču na Adi Ciganliji. Sinoči so ondi dolgo goreli taborni ognji, okrog katerih so mladi gra-ditelji prepevali partizanske pesmi in obujali spomine iz NOV.

V več občinah so priredili množične športne tekme v no-gometu, rokometu, streljanju, šahu in drugih disciplinah.

POLITIČNA KRIZA V ITALIJI

Spopadi na rimskih ulicah

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

RIM, 7. jul. (Po telefonu). Rim je bil sinoči prizorišče hudih spopadov med policijo in antifašisti, ki so se zbrali na trgu pred vraty sv. Pavla, da položijo vence k spomeniku prvih padlih borcev za osvoboditev Rima, ki so padli v spopadih z Nemci 10. septembra 1943. Med incidenti je bilo ranjenih tudi več poslancev in senatorjev, kar je povzročilo nadaljnje incidente v parlamentu, zlasti v poslanski skupščini, kjer so morali dvakrat prekiniti sejo, ki se je končala šele ob pol enih ponoči, medtem ko je tudi v mestu šele okoli polnoči zavladal mir.

Federalni svet odporniškega gibanja v katerem so združene vse organizacije bivših parti-zanov in ki mu predseduje ra-dikalec, prof. Leopoldo Picci-ardi, je za sinoči napovedal ve-liko protifašistično zborovanje pred vraty sv. Pavla. Rimski prefekt je v noči od torka na sredo na osnovi znanega fašis-tičnega zakona prepovedal zborovanje. Federalni svet od-porniškega gibanja je takoj vložil protest proti tej pre-povedi in skušal tudi osebno vzpostaviti stike s prefektom, ki pa se je temu srečanju iz-ognil.

V mestu je bilo že v zgod-njih popoldanskih urah opaziti mobilizacijo policije. Med da-našnjo razpravo v senatu so opozicijski senatorji navajali, da je bilo za večeršanje mani-festacije mobiliziranih okoli 150.000 mož, pripadnikov poli-cije in karabinerjev. Na kraju, kjer bi morale biti antifašis-tične manifestacije so bile že nekaj ur prej zbrane policijs-ke sile oborožene s pendreki, brzostrelkami, ročnimi bomba-mi, solznilnim plinom, vodnimi brizgalkami ter policijsko ko-njenico. Ko so se na kraju, kjer bi morale biti manifesta-cije, začeli zbirati ljudje, jih je policija neumljeno razga-njala. Do glavnega napada po-litije je prišlo okoli 7 ure zve-čer, ko se je proti spomeniku padlim partizanom začel pomikati sprevod, na čelu katerega je korakalo nekaj desetini po-slancev in senatorjev antifašis-tičnih strank (komunistov, so-

Sožalje
predsednika Tita
ob Bevanovi smrti

Beograd, 7. jul. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal brzojavko članu britanskega parlamenta Dženi Li, v kateri izraža v svo-jem imenu in v imenu svoje soproge najgloblje sožalje ob smrti njenega soproga la-burističnega prvaka Aneurina Bevana.

Generalni sekretar SZDLJ Aleksander Ranković pa je ob smrti Aneurina Bevana poslal sožalno brzojavko Izvršnemu komiteju laburistične stranke.

Odhod jugoslovanske
delegacije iz Gane

Akra, 7. jul. (Tanjug). Član Zveznega izvršnega sveta dr. Marijan Breclj in drugi člani jugoslovanske vladne delega-cije, ki je v Akri prisostvovala svečanostim ob proglasitvi Gane za republiko, so odpoto-vali sinoči v Beograd.

Od jugoslovanskih gostov so se poslovili na letališču mini-stra za zunanje zadeve in pro-met ter drugi funkcionarji ganske vlade, kakor tudi od-pravniki poslov jugoslovanske-ga veleposlaništva v Akri Aleksander Božović z usluž-beničnega veleposlaništva.

Priprave na kongres

Socialistične zveze delovnega ljudstva
Hrvatske

Zagreb, 7. julija (Tanjug). — Na današnji seji glavnega od-bora Socialistične zveze Hrvat-ske s sekretarji okrajnih odbor-ov iz vse republike so raz-pravljali o izpolnjevanju skle-pov V. kongresa in pripravi na republiški kongres. Največje uspehe v populariziranju kon-gresnih sklepov so doslej dose-gle organizacije v Zagrebu, Osijeku, Pulju, na Reki in še v nekaterih drugih mestih, zao-stali pa so na deželi, vendar predvsem zaradi sezonskih del v kmetijstvu.

Zanimiva je bila razprava o organizacijskih ukrepih, ki naj postopno prilagajajo sedanjih organizacijskih in delovnih oblik intencijam novega statuta. Na seji so zlasti opozorili na to, da bi morali biti novi sklepi sad vsestranskih razprav z vse-mi zainteresiranimi činitelji — političnimi in družbenimi or-ganizacijami, ob upoštevanju spe-cifičnih gospodarskih in poli-tičnih problemov vsakega okra-ja in komun.

Razpravljali so tudi o vlogi

novih podružnic SZDL za ka-terih ustanavljanje naj bodo odločilni predvsem organizacijski razlogi. Opozorili so tudi na pomen sekcij v okviru krajev-nih organizacij, ki naj imajo posebno vlogo v razvijanju naj-različnejših oblik dejavnosti, prilagojenih specifičnim pro-blemom in potrebam članstva.

Sestanek
stalne komisije
za videmski sporazum

Beograd, 7. julija (Tanjug). — Danes je bil v Beogradu sestanek voditeljev jugoslovanske in italijanske delegacije in stalni mešani komisiji za izvajanje videmskega sporazuma. Na se-stanku so izmenjali mnenja o 9. rednem zasedanju stalne me-šane komisije za izvajanje vi-demskega sporazuma in se spo-razumeli, naj bo zasedanje me-šice oktobra v Ljubljani.

slanci. Skupščina se je pomirila okoli polnoči.

Danes dopoldne pa je no-tranji minister Spasaro v se-natu poročal o večeršnjih dogodkih in dejal, da so jih povzročili komunisti, ker v svojem tisku niso objavili spo-ročila o prepovedi zborovanja. Obljubil je, da bo uvedel pre-skavo glede obtožbe, da je policija napadla parlamentar-ce, čeprav je vedela kdo so, ter jih je tudi aretirala. Mi-nister je trdil, da te obtožbe vsekakor ni mogoče pripisati vsem policijskim silam. Oci-tal je dalje parlamentarcem, da ne bi smeli podžigati ljud-skih akcij in motiti javnega reda, zlasti še ne tedaj, ko se nahaja dežela tik pred olim-pijado in upravičeni volitvami.

Za danes popoldne je Gene-ralna konfederacija dela na-povedala v Rimu splošno stavko, ki bo trajala od 13. do 24. ure. Vse ostale sindikalne organizacije so izdale sporoči-lo, da se ne priključujejo stav-ki, ker jo smatrajo za politič-no in so odgovarjale tudi ne-katere manjše medzno stavke.

Nekateri današnji listi pri-merjajo sedanje napetost celo s položajem, ki je vladal v deželi leta 1948, po atentatu na Togliattija, čeprav je to primerjanje nekoliko preti-rano.

Aca Stanovnik

Uspeh KUD »Proleter« v Britaniji

London, 7. julija (Tanjug). — Folklorna skupina delavskega kulturno - umetniškega društva »Proleter« iz Sarajeva je osvo-jila sinoči drugo mesto na glas-benem festivalu v Llangollenu, v Veliki Britaniji.

Na festivalu, ki se je začel včeraj in bo trajal do 11. julija, nastopajo amaterske fol-klorne in glasbene skupine iz 27 dežel. Prvo mesto v konku-renci narodnih plesov je zave-zala folklorna skupina iz Turčije.

Sporočilo o seji
v Ženevi

Ženeva, 7. julija (AFP). Po današnji seji tripartitne konfe-rence v Ženevi so objavili spo-ročilo, ki samo ugotavlja, da so zastopniki Sovjetske zveze, Velike Britanije in ZDA nade-ljevali razpravo o dokumentih, ki so bili predloženi tej konfe-renci. Prihodnja 24. seja je na-povedana za jutri.

Odpoklic južnoafriškega
konzula iz Konga

Pretoria, 7. jul. (Reuter). — Vlada Južnoafriške unije je sklenila odpoklicati svojega generalnega konzula v glavnem mestu republike Kongo, Leopoldvillu, in konzula v mestu Elisabethvillu. Južno-afriški minister za zunanje za-deve Louw je izjavil, da je kongski ministrijski predse-dnik Lumumba obvestil južno-afriško vlado, da se ne more strinjati z nadaljnjim obsto-jem konzularnega zastopstva Južne Afrike v republiki Kongo.

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

- Str. 2 — Eichmannovi zloči-ni v Makedoniji
- Str. 3 — Izkušnje za prihod-nje šolsko leto
- Vsak dan pol mili-jona skozi dimnik
- Str. 4 — Ciper končno pred neodvisnostjo
- Str. 5 — Ob filmski obali
- Str. 6 — Lovski kotiček
- Str. 7 — V nedeljo finale Jugoslavija : SZ

VREME

Stanje 7. julija. Področje nizke-ga zračnega pritiska se iznad Bri-tanije širi proti jugu. Naš kraj so pod vplivom njegovih tropič-nih motenj, ki bodo jutri zaje-le še ostale kraje države. Napoved za petek: Spremenlji-vo do pretežno oblačno, vmes še nekaj padavin, deloma kot plobe. Dočne temperature okoli 18. V Primorju 19. Najvišje dnevne mae 18 in 20 stopinjami C.

Včeraj je bila na Fakulteti za splošno medicino in stomato-logijo slovesna promocija novih zdravnikov, ki je imela še poseben pomen. Dekan fakultete profesor dr. Franc Novak je namreč ob tej priložnosti podelil tisoč medicinsko doktorsko diplomu po vojni. Prejela jo je absolventka Miroslava Zagar iz Crnuče. V slovesnem nagovoru je dekan med drugim objavil tudi nekaj zanimivih podatkov. Od leta 1945 do danes se je na o fakulteto vpisalo 2375 slušateljev medicine in 278 slušateljev stomatologije. V tem času pa je bilo promoviranih 1011 medicincev in 65 stomatologov. Leta 1946 je bil v Slo-veniji en zdravnik na 2300 prebivalcev, zdaj je že en zdravnik na tisoč. Fakulteta je bila do leta 1953 v proračunu klinični bolnišnice, odtlej pa je skupnost dala fakulteti za vzgojo novih kadrov v zdravstvu nad 1,3 milijarde dinarjev. Statistika kaže, da je bilo v času med obema vojnama promoviranih v Beogradu 1781 zdravnikov, v Zagrebu pa 1879 zdravnikov. Od leta 1945 do marca letos pa je bilo promoviranih v Beo-gradu 4668, v Zagrebu 3949, v Sarajevu 435, v Skopju 448, na Reki pa 63 zdravnikov. (Foto: Vlastja)

Jože Zemljak
v Gradcu

Dunaj, 7. jul. (Tanjug). Iz-redni in pooblašteni velepos-lanik FLRJ v Avstriji Jože Zemljak je bil danes na po-slovnem obisku pri predse-dniku štajerske pokrajinske vla-de Krainerju v Gradcu. Vele-poslanik Zemljak se bo v kratkem vrnil v domovino.

Prva jugoslovanska
literarna dela
v arabščini

Kairo, 7. julija (Tanjug). — Ko omenja danes prvi arabski prevod sodobnih jugoslovanskih pisateljev, se mesečni li-terarni časopis »Al Saher« za-vzema za boljše spoznavanje ju-goslovanske literature.

»Mnogo vemo o angleški, ru-ski, francoski in ameriški knji-ževnosti, toda zelo malo o ju-goslovanski,« piše list, ki nato poudarja, »in sicer kljub dej-stvu, da je proučevanje ustva-ritev jugoslovanskega socializ-ma, pa zaradi tega tudi lite-rature, ki ga izraža, zelo ko-risno za nas.«

Ko predstavlja arabskim bral-cem prevedene novele in od-lomke iz romanov jugoslovanskih pisateljev, piše list, da te kratke povesti ne zadostujejo kotor tudi ne njihov prikaz. Poudarja, da mnogo širša štu-dija, ki bi nam pripomogla, da bi te povesti.

Nove visoke šole na Hrvaškem

Razen fakultet na Reki, v Splitu in Osijeku bo letos
ustanovljenih še več višjih šol

Zagreb, 7. julija (Tanjug). — Včeraj popoldne je Sabor raz-pravljaj o problemih strokov-nega izobraževanja. Član Izvrš-nega sveta dr. Miloš Zanko je obrazložil osnutke zakonov o ustanovitvi višje pedagoške aka-demije, višjih kmetijskih in eko-nomskih šol, višje šole za me-dicinske sestre, strojne fakulte-te na Reki, elektrotehniške fa-kultete in kemijsko-tehnološke fakultete v Splitu in visoke kmetijske šole v Osijeku. Sabor se je potem izrekel še za ime-novanje dr. Petra Rihterja za sodnika vrhovnega sodišča in dr. Jurija Bolanca za sodnika višjega gospodarskega sodišča.

Na današnjih ločenih sejah sta oba zbora Sabora sprejela osnutke zakonov o novih višjih strokovnih šolah in novih fa-kultetah. Priprave na ustano-vitev novih fakultet so se že za-čele in pričakovati je da bodo nekatere izmed njih sprejele prve študente že letošnje jesen. Sprejet je bil tudi zakon o organiziranem letovanju otrok in mladine. Sabor je sprejel še odlok o načinu financiranja zdravstvenega zavarovanja kme-tijskih proizvajalcev, ki bo na Hrvaškem uvedeno v oktobru. Po tem odloku bodo zavarova-

Motiv s ceste proti Kopru (Foto: E. Selhaus)

17. julija: Begunje

Sedemnajsta julija bo v Begunjah na Gorenjskem velik praznik: proslava 15. obletnice osvoboditve političnih zapornikov iz zloglasne begunjske kaznilnice, ki je bila za časa druge svetovne vojne največja mučilnica v okupirani Sloveniji. Proslavo organizira Sekcija bivših političnih zapornikov, internirancev in deportirancev pri okrajnem odboru ZB Kranj, pri čemer ji pomaga republiška sekција. Na proslavo bodo prišli bivši politični zaporniki, interniranci in deportiranci iz vse Slovenije, ne glede na to, kje so bili med vojno zaprti ali internirani. To bo torej politično - manifestativno srečanje vseh tistih naših ljudi, ki so med vojno trpeli in se borili v fašističnih zaporih ter koncentracijskih taboriščih, srečanje v znamenju gesla, da

na, po okoliških hribih pa bodo goreli kresovi. Naslednjega dne okrog 8. ure bodo taborniki in člani predvojaške vzgoje in JLA ponazorili napad na Begunje in osvoboditev kaznilnice. Okrog 9.30 bodo vsi sodelujoči prišli na slavnostni prostor, ob desetih pa se bo začelo slavnostno zborovanje, na katerem bo govorila tovarišica Vida Tomšič. Sledila bo kulturno-umetniška prireditev, pri kateri bodo sodelovali pevski zbori, godba, recitatorji itd. Nato šele se bo začelo pravo srečanje, ko si bo nešteto znancev - bivših političnih zapornikov in internirancev - po dolgih letih spet stisnilo roke in obudilo spomine na čase trpljenja. Na razsežnem vrtu za kaznilnico bo poseben prostor za tiste, ki so bili v italijanskih zaporih in koncentracijskih taboriščih,

Boris Kalin: Spomenik padlim borcem in talcem v Begunjah

nismo in ne bomo nikdar pozabili na fašistična grozodejstva, zaradi česar odločno protestiramo proti pojavom neofašizma ter se povezujemo z vsem naprednim človeštvom v boju za mir in svobodno življenje vseh narodov sveta. Begunjski zapor so bili osvojen 5. maja 1945. Po prvotni zamisli bi morala biti proslava ob 15. obletnici tega dogodka - 4. ali 5. maja. Ker pa je ta datum spričo vremenskih razmer in drugih okoliščin neprimeren za proslavo večjega obsega, so se organizatorji odločili za 17. julij.

Nedvomno so Begunje najbolj primeren kraj za tako proslavo, saj nas njihovo ime bolj kot katerikoli drugo spominja na trpljenje pod fašističnim bičem. Skozi begunjsko kaznilnico je šlo od 1941. leta do osvoboditve 12.096 jetnikov, med njimi 2280 žensk. 821 so jih nacisti usmrtili v Begunjah oziroma v Dragi, 4448 pa so jih poslali v druge zapore in taborišča - Mauthausen, Dachau, Ravensbrück itd., od koder se jih nešteto ni več vrnilo. To so bili ljudje iz vse Slovenije, največ pa jih je bilo iz Gorenjske (nad 8000), in iz tako imenovane Ljubljanske pokrajine (nad 3000). O njihovem trpljenju in boju govori lepo urejen muzej, ki je bil pred kratkim odprt in ki pomeni važno dopolnitev spomeniške ureditve Begunj. Kaj pomenijo Begunje, je najlepše izraženo v Borovih verzih, vklesanih na tamkajšnjem spomeniku talcem:

V tem gorskem svetu, kjer so v letih življenja pobijali može, otroke, žene, je znova mir, a dasi je ves tih, morilce toži in slavi umorjene.

Proslava se bo začela že 16. julija s pohodom odredov predvojaške vzgoje. Tega dne zvečer bodo v Begunjah mitingi, ki jih pripravljajo mladi.

Odloženo p'čevanje anuitet za obratna sredstva v trgovini in gostinstvu

Sredi lanskega leta je Zvezni izvršni svet s posebnim odlokom določil, da se odloži za eno leto 90 odstotkov dospelih anuitet trgovinskih in gostinskih gospodarskih organizacij od posojil za obratna sredstva, ki so bila odobrena leta 1957 za večji obseg poslovanja. Odložitve plačila je narekoval skromen obseg sredstev teh organizacij za skladišča. Plačilo anuitet za leto 1959 je bilo odloženo do 30. IV. t. l., ko je hkrati dospela v plačilo tudi letošnja anuiteta. Ker pa se možnost rednega odplačevanja teh posojil tudi letos ni blazeno izboljšala, je Zvezni izvršni svet na svoji zadnji se-

in poseben prostor za tiste, ki so preživeli nemške zapore in internacije. Delovala bo tudi informativna služba.

Organizatorji predvidevajo, da se bo 17. julija zbralo na proslavi od 10.000 do 15.000 ljudi. V ta namen bo treba seveda še marsikaj pripraviti, zlasti pa organizirati prevoz.

France Šušteršič

S SEJE OKRAJNEGA ZBORA PROIZVAJALCEV V KOPRU

Vsklajevanje investicij s planom

Koper, 7. jul. Če bi imeli današnji seji zbora proizvajalcev OLO v Kopru kaj očitati, potem bi bilo kvečjemu to, da so se v razpravi o problematiki v zvezi z izvajanjem okrajnega družbenega plana premalo oglašali člani zbora proizvajalcev iz gospodarskih organizacij (seje so se namreč udeležili tudi predstavniki delavskih svetov, direktorji gospodarskih organizacij in predstavniki občinskih ljudskih odborov). Ne glede na to, da je gibanje proizvodnje v prvem polletju v okraju ugodno, je današnja seja odkrila nekatere pojave, ki niso pozitivni in bi utegnili postati ovira za izpolnitev planskih nalog, če jim ne bi pravočasno posvetili potrebne pozornosti. Pri tem mislimo na gospodarske organizacije, ki proizvajajo reprodukcijski material (na primer Javor na Pivki ter Lesonit in Topol v Ilirski Bistrici in na opekarne), ki pa bodo morale zastaviti skrajne napore, da bodo z večjo proizvodnjo lahko zadovoljevale potrebe svojih odjemalcev (n. pr. Stila v Kopru).

Druga naloga, na katero bodo morale prav zdaj misliti gospodarske organizacije, je v tem, da ne bi zaradi dopu-

sti sprejel nov odlok, po katerem bodo trgovinske in gostinske organizacije tudi letos plačale le 10 odstotkov dospelih anuitet, ostaneke pa se odloži do 31. maja prihodnjega leta. Ker se letošnje 10-odstotno odplačilo nanaša na dve anuiteti (90 odstotkov lanske in 100 odstotkov letošnje), se obveznost plačila skoraj podvoji. Odlok se določa, da banke lahko zahtevajo od veletrgovinskih podjetij, ki imajo večje možnosti odplačila, tudi plačilo v večjem odstotku. Če analiza stanja takih podjetij pokaže, da imajo ustrezna sredstva za večja odplačila.

8.

Obratna sredstva in investicije

Kako vskladiti uvoz z dejanskimi potrebami na domačem trgu

LJUBLJANA, 7. jul. Na današnji seji ljubljanskega okrajnega zbora proizvajalcev so sprejeli vrsto ukrepov, ki bodo omejili izredno naglo naraščanje obratnih sredstev v gospodarstvu, ki se je pojavilo letos v prvih štirih mesecih, zaostri disciplino pri izvajanju investicij ter odpravili nesorazmerja med uvozom in izvozom. Sestavili so tudi komisijo, ki bo koordinirala in usmerjala delo bank in upravljalcev družbenih investicijskih skladov.

V letošnjih prvih štirih mesecih so se obratna sredstva v gospodarstvu v primerjavi s koncem leta 1959 povečala za 12,6%. To izredno povečanje obratnih sredstev in njihov izvor (skoraj 90% bančnih sredstev) je razen drugega tudi posledica nekaterih slabosti v bančnem aparatu. Gre predvsem za popustljiv odnos

do finančno neurejenih gospodarskih organizacij, za kreditiranje narasle proizvodnje iz bančnih sredstev takrat, ko je ta rezultat novih ali rekonstruiranih zmogljivosti, za odobravanje sredstev na osnovi planov, ne da bi prej ocenili možnosti za njihovo realizacijo, za podporo tendenc za pretirane nakupe kritičnih materialov, ki povzročajo pritisk na cene, pa tudi za podporo težen, da bi se obratna sredstva v celoti finansirala iz bančnih sredstev, ne da bi pri tem bili pritegnjeni skladi gospodarskih organizacij in družbeni investicijski skladi. Zato bo treba pri nadaljnjem dodeljevanju obratnih sredstev dajati prednost organizacijam, ki proizvajajo za izvoz, proizvodnji reprodukcijskega materiala, posebno tistega, ki omogoča omejevanje uvoza, proizvodnji potrošnega blaga in trgovini na drobno. Razen tega pa bodo morale gospodarske organizacije same in družbeni skladi več prispevati za obratna sredstva.

Dosedanja praksa je pokazala, da so gospodarske organizacije preslabo pripravljene na investicije. Pri sprejetju družbenih planov in razpisih natečajev za investicijska posojila ugotavljajo, da nimajo potrebnih investicijskih pro-

gramov. Zato tedaj hitijo z njih izdelavo. Programi niso ne realni ne dobro premišljeni, med potekom investicij nastajajo spremembe, ki dela zavlačujejo in podražujejo. Zato bo treba preprečiti vsako spreminjanje investicijskih programov med izvajanjem, investitorji pa bodo morali sami kriti investicijske presežke. Pri investiranju se bodo morali kolektivni zavedati, da bodo morali tudi sami prispevati svoj delež, že od vsega začetka pa bodo morali zagotoviti potrebna obratna sredstva. Opustiti bo treba dosedanje prakso, ko so se podjetja lotila investicij z nezadostnimi sredstvi, nato pa so pristiskala na ljudske odbore, naj jim zagotovijo sredstva.

Tudi v ljubljanskem okraju se je uvoz močno povečal v primerjavi z izvozom. Posledica tega je močan primanjkljaj v trgovinski bilanci, spričo katerega se zmanjšujejo devizne rezerve in nastajajo dolгови v tujini. Zaradi zmanjšanja deviznih sredstev je pri-

šlo do težav v finančnem položaju bank. Zato bodo morali družbeni organi za blagovni promet proučiti posledice centraliziranega uvoza za naše tržišče, saj niso redki primeri, da uvažamo blaga, ki jih izdelujemo doma.

Zbor proizvajalcev je sklenil priporočiti ljudskim odborom in gospodarskim organizacijam, naj o teh ukrepih razpravljajo, razen tega pa je sprejel tudi predlog, naj bi pri pristojnih činiteljih dosegli, da bi se rezervna sredstva in blokirana amortizacija v gospodarskih organizacijah zčasno namenili za obratna sredstva.

S. I.

Hrvatski književnik Stanislav Šimić umrl

Zagreb, 7. jul. (Tanjug) V Zagrebu je ponoči umrl eden najuglednejših predstavnikov sodobnega književnega ustvarjanja na Hrvatskem književnik Stanislav Šimić.

GOSPODARSKE ZADEVE NA SEJI MARIBORSKEGA OLO

Ugodno naraščanje proizvodnje

Odpraviti pa bo treba nekaj slabosti in ovir v podjetjih — Priprave na perspektivne plune podjetij in okraja

MARIBOR, 7. jul. Za gospodarstvo v mariborskem okraju je v prvih letošnjih petih mesecih značilen enako dinamični razvoj, kot so ga dosegli v lanskih zadnjih mesecih, ko je bil najvišji. To je bila ena osnovnih ugotovitev na današnji seji obeh zborov mariborskega okrajnega ljudskega odbora, ki pa so sledila tudi opozorila, da v nekaterih dejavnostih močno zaostajajo za povprečjem. Ljudski odbor je predlagal delovnim kolektivom, naj nemudoma prouče vse ovire in slabosti v svojih podjetjih in jih odpravijo, da bodo proizvodnja še povečali.

Najuglednejši razvoj kaže industrijska proizvodnja. V letošnjih prvih petih mesecih je narasla v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za 20%, v primerjavi z lanskim povprečjem pa skoraj za 11%, in je le za nekaj več kot 2% pod letošnjim predvidenim povprečjem. Celoletni družbeni plan bodo lahko presegli, če samo obdržijo proizvodnjo v prihodnjih mesecih na tisti stopnji, kot so jo dosegli v maju.

Družbeni obrtni obrati so povečali proizvodnjo in storitve v tem času za 32%, kar jim je uspelo predvsem spričo razširjenega sodelovanja z industrijskimi podjetji. Tudi kmetijstvo se je doslej ugodno razvijalo in pričakuje, da bo proizvodni plan izpolnilo, k čemer bodo mnogo prispevali družbeni kmetijski obrati in kmetijske zadruge. Gradbeni dejavnost je narasla za 54%. K temu so največje pripomogle »Tehnogradnje« z gradnjo elektrarne Ožbalt. Gradbeni dejavnost je bila še večja, če ne bi primanjkovalo nekaterih vrst gradbenega materiala, predvsem opeke. Zato bo treba opekarne v okraju, ki so letos izdelale komaj toliko opeke kot lani v enakem času, posvetiti posebno skrb.

Gospodarstvo je zaposlilo nekaj več delovne sile kot je določal družbeni plan, kar pa je večina prizadetih podjetij opravičila z velikim naraščanjem proizvodnje. V ostalem

pa je narasla tudi delovna storilnost. Mnogo prevelika je bila investicijska potrošnja, ki pa bo zaradi omejitve kreditov za obratna sredstva in zaradi precejšnjega izčrpanja sredstev, ki se zbirajo v okraju, že v prihodnjih mesecih znatno manjša. Računajo, da letošnji plan investicij ne bo presežen.

Kakor v poročilu tako je bil tudi v razpravi poudarek na vprašanju, kako naj delovni kolektivi povečajo svoja obratna sredstva iz lastnih virov, oziroma kako naj zmanjšajo potrebo po njih s pospešenim obračunom sedanjih. Skrbeti je treba, da bo šlo blago hitreje na trg, reprodukcijski material pa bo tre-

ba naročati vse bolj racionalno.

Razprava, ki sicer ni bila za nakazano problematiko dovolj živahna in vsestranska, je med drugim opozorila, da je treba vse bolj skrbno paziti na uvoz blaga in reprodukcijskega materiala, da ne bi uvažali manj potrebnih stvari, za njune pa bi bilo premalo deviz. Odpadli material, ki ga industrija potrebuje in ga je mnogo, bo treba zbirati bolj načrtno kot doslej. Poskrbeti bo treba tudi, da bodo opekarne povečale proizvodnjo, da se opečni material ne bi še podražil.

Okrajni ljudski odbor je predlagal gospodarskim organizacijam, naj najpozneje do konca septembra pripravijo osnutke svojega perspektivnega razvoja, pri čemer naj upoštevajo lastne možnosti in osnovne smernice gospodarskega razvoja v okraju, ki jih bo pripravil Zavod za planiranje že v tem mesecu. Tako bodo prispevale k sestavitvi realnega okrajnega družbenega plana.

J-k

Na Goriškem dobra letina

in uspešen odkup kmetijskih pridelkov

Nova Gorica, 7. jul. Na današnji seji upravnega odbora za odkup viškov kmetijskih pridelkov pri Okrajni trgovinski zbornici so ugotovili, da bo letos, kot kaže, nekaterih pridelkov več kakor lani in da odkup tržnih presežkov bo bolj pokaže.

Tako so zadruge sklenile pogodbe za 8200 ton tržnih presežkov, med tem ko so jih lani v tem času sklenile za 6800 ton. Nekoliko počasneje poteka sklepanje pogodb za odkup jesenskih pridelkov, zlasti jabolk, krompirja in grozdja. Na Goriškem so letos do 1. junija odkupili za 46 milijonov din več kmetijskih pridelkov kot lani, to se pravi v skupni vrednosti za 919 milijonov. Največ so odkupili mleka 5,5 milijona litrov, lani le 4,3 milijona, potem povrtnin 412 ton, lani 391 ton, nekaj manj pa poznega krompirja, telet in glavne živine. Po oceni bo letošnji pridelek znašal 14.000 ton tržnih presežkov grozdja,

8000 ton poznega in 500 ton ranega krompirja. Česen so odkupili 2300 ton. Pričakujejo, da bodo odkupili 1500 ton jabolk, 1200 ton grozdja, 1800 ton breskev, 1000 ton paradiznika ter 2000 ton raznega drugega sadja in zelenjave.

Na sestanku so priporočili združenim proizvajalcem, da bi v prihodnje bolj skrbeli za pridelovanje češeni. Izrazili so mnenje, da je letošnja cena breskev previsoka, kar ni v skladu s proizvodnimi stroški. Po vseh tržnih presežkih, ki jih ima Goriška, je povsod veliko povpraševanje, kar vpliva na domači trg, ki zaradi tega ni tako založen s kakovostnim blagom, kot bi bilo treba.

-jp

Omejili bodo promet nekaterih sezonskih vlakov

Beograd, 7. jul. (Tanjug) Zaradi popravil na unski progi in spričo majhnega prometa potnikov v dnevih med izmenami letoviščarjev, ki potujejo na Jadran, bodo v kratkem omejili promet nekaterih sezonskih vlakov na proгах Beograd-Split, Zagreb-Split, Novi Sad-Split, Osijek-Split in Tuzla-Split ter nazaj, tako da bodo vozili samo v dneh okrog 15. in 1. v mesecu.

DELO

(ZHAJA VSAK DAN)

PREJMUJE GA UREDNIŠKI ODBOR

Miran Zakrjašek, Aleksander Javornik, Pavle Zrimšek, Rudi Vogar (notranje politično), Milan Stari (dopisništvo), Milan Šega, Cene Kranjc (kultura, prosveta) — France Drenovc (znanost, politika) — Boštjan Zagar (dnevna redakcija) — Milan Stari (dopisništvo) — Toljan Ajdič (ljudska kultura) — Dušan Kureč (televizijska) — Ivan Kranjc (gledališna) — Dušan Vrtnovec (kultura, redništvo) — Dušan Vrtovc (kultura, redništvo)

POSVETOVANJE O STROKOVNEM IZOBRAŽEVANJU NA GORIŠKEM

Nova Gorica, 7. jul. Na današnjem posvetovanju direktorjev podjetij in inštruktorjev za strokovno usposabljanje delavcev v proizvodnji je predstavniki OLO v Novi Gorici inž. Karmelo Budihna uvodno poudaril pomen tega usposabljanja za povečanje delovne storilnosti, predstavnik Republiškega zavoda za organizacijo dela prof. Ivan Bertoncelj pa je praktično posredoval izkušnje in organizacijske oblike centrov za izobraževanje, ki so jih že uvedli v ne-

katerih krajih Slovenije. Sklenili so, da bodo sredstva za izobraževanje kadrov čim bolj smotno izkoriščali. Nekateri predstavniki podjetij so se pritožili, da jim dober del teh sredstev poberejo razna strokovna združenja in zbornice, od česar pa nimajo posebne koristi. Grajali so nekatera podjetja, ki ne upoštevajo centrov za strokovno izobraževanje in ne priznavajo inštruktorjem tistega mesta, ki jim gre.

-jp

stov trpela proizvodnja, ki so jo letos v prvem polletju ne le obdržali na ravni iz lanskega decembra, temveč so jo povečali v skladu z večjimi planskimi nalogami. Pri tem bodo zaostri disciplino v trošenju investicijskih in obratnih sredstev. Sem sodi še skrb za zmanjšanje zaloga materiala na skrajni možni ekonomski utemeljeni minimum, potreba po pravočasnem plačevanju prevzetih anuitet in opuščanje že večletne družbeno škodljive prakse, da se obratna sredstva uporabljajo v investicijske namene. Bistvo stvari je v tem, da spravimo potrošnjo v okviru dohodkov, da ne poskušamo uveljavljati lastnih, dejanskih ali namišljenih potreb na račun družbenih skupnosti. Če izkazuje družbena evidenca pri Narodni banki, da je po zaključnih računih gospodarskih organizacij več sto milijonov dinarjev sredstev, ki bi jih bile morale te organizacije plačati federaciji, pa jih niso, potem je jasno, da gre za pojave, ki lastne, ožje interese predpostavljajo družbenim.

Posebna komisija zbora proizvajalcev bo povzela ugotovitve današnje razprave in izdelala sklepe, ki naj zagotovijo, da se bo po planu predvideno povečanje proizvodnje gibalo v skladu z ostalimi gospodarskimi elementi.

F. M.

Eichmannovi zločini v Makedoniji

Skopje, 7. jul. (Tanjug). Dokumenti makedonske državne arhiva in židovske občine v Skopju dokazujejo neposredno vlogo največjega šefa živega nacističnega zločinca Eichmanna in njegovih pomagačev — bolgarskih okupacijskih čet pri preganjanju in uničenju 8000 makedonskih Židov. Od aprila leta 1941 — od prihoda nemških in bolgarskih okupacijskih čet — pa do leta 1943 so bili Židi v Makedoniji skoraj popolnoma izstreljeni.

Noben Žid v Skopju, Bitolju, Štipu in drugih krajih Makedonije ni ostal ne glede na spol in starost neizprijad od zločina početja razporeja Eichmanna. Samo v taborišče Treblinko pri Meltniji v Poljski je bilo odpelanih v treh transportih in tamkaj uničenih v krematoriju 7318 makedonskih Židov. Ostale Žide so poslali na prisilno delo v nemška taborišča in druge kraje okupiranih delov Evrope.

Iz zaplenjenih dokumentov nemških in bolgarskih okupacijskih čet, ki so v makedonskem arhivu, je razvidno, da je bila prva stopnja uničevanja Židov prisilna likvidacija njihovega imetja. Z zloglasnim

zakonom o zaščiti naroda je bolgarska fašistična vlada po naloga sodelavcev Adolfa Eichmanna obvezno zaznamovala Žide s šestorakraki rumenimi zvezdami, prepovedala Židom obiskovanje javnih lokalov, potovanje, izhod na ulico itd. Ko so izvedli svoj načrt, so Nemci in bolgarski fašisti po deportiranju zaplenili vse židovsko imetje v Ma-

kedoniji. Po nepopolnih podatkih so si bolgarski in nemški okupatorji prisvojili približno za milijardo dinarjev premoženja in nepremičnega imetja makedonskih Židov.

Pošiljke zasebnikov v tujino

V vrsti novih predpisov, ki so bili izdani v zvezi z uvedbo carin in so začeli veljati 1. julija, je tudi odredba Zveznega državnega sekretariata za finance o pogojih, po katerih lahko domače in tuje osebe pošljejo določene predmete v inozemstvo. Ta odredba določa, da lahko pošljejo državljani v paketih oziroma da lahko sami odnesejo v tujino razen osebne prtljage še predmete domače proizvodnje v vrednosti do 25 tisoč din enkrat na mesec (doslej je veljala omejitev do 5 kg živih in do 10 tisoč din drugega blaga). Osebe, ki se izselijo v tujino, smejo poslati ali odnesti še predmete, ki sestavljajo stanovanjsko opremo in gospodarski inventar. Enako velja za predmete, ki kot dediščina pripadajo osebam z bivališčem v tujini.

Nova je tudi določba za ekonomske izseljence, ki se vračajo z obiska v Jugoslaviji in ob tej priložnosti lahko odnesejo v tujino predmete do 100 tisoč din enkrat letno.

Posebne določbe veljajo še za osebe z bivališčem v inozemstvu, če kupijo pri nas predmete z dinarji, dolženimi ob zamenjavi tuje valute v banki in to lahko dokažejo s potrdili. V tem primeru lahko pošljejo ali odnesejo v tujino tudi predmete v vrednosti nad 25 tisoč dinarjev.

Naposled so se posebni predpisi za prenašanje predmetov arheološke, zgodovinske, sociološke, etnografske, umetniške in druge znanstvene in kulturne vrednosti v tujino.

S.

izvirni svet na svoji zadnji se-

Izkušnje za prihodnje šolsko leto

ZAPISEK, NAMENJEN VSEM, KI SKRBE ZA ZDRAVJE
OTROK

Minula sta že dva tedna, od kar je utihnil hrup v šolskih poslopih. Mnogo otrok odhaja na razna letovanja, kjer si bodo obnovili telesne in umske moči, še več pa jih bo ostalo kar doma. Ker je šolsko leto že mimo, pa je zanimivo vedeti, kakšno je bilo zdravje otrok v minulem šolskem letu in kako bi lahko zagotovili v prihodnje še boljše zdravstvene pogoje zanje.

Statističnih podatkov za vso Slovenijo sicer nimamo, vendar bodo dovolj poučni podatki Centralne šolske poliklinike v Ljubljani, saj kažejo precej povprečno podoben zdravja otrok v vsej republiki. Ta ustanova namreč pregleda vsako leto okrog 50% vseh učencev ljubljanskega okraja in ima zategadelj zelo zanimive primerjalne podatke za vse osnovne otroške hiše v šolskem obdobju. Prav na podlagi takšnih vsakoletnih pregledov je bilo doslej moč usmeriti prizadevanja zdravstvenih delavcev te ustanove za občno zmanjšanje najbolj številnih hib, ki omejujejo telesne in umske sposobnosti šolskih otrok.

Prvi velik uspeh teh prizadevanj je bil dosežen s strokovnim usmerjanjem in širjenjem mreže šolskih kuhinj. Dopolnilna prehrana iz teh kuhinj, ki v ljubljanskem okraju zajema okrog 90% vseh šolarjev, je občno zmanjšala pomanjkljivosti domače prehrane, zlasti v beljakovinah. Se nadalje pa ostaja pečeča pomanjkanja sadja in zelenjave.

Spriču tako pomembne vloge dopolnilne prehrane, zlasti beljakovinske, bodo morali vsi prizadeti čim hitreje od šolskih odborov, uprav in družbenih organizacij do občinskih ljudskih odborov že sedaj presoditi, kako bi organizirali za prihodnje šolsko leto še boljše dopolnilno prehrano in seveda tudi zagotovili ustrezna sredstva. Tako bomo dosegli še nadaljnje zmanjšanje raznih telesnih deformacij, zlasti krivljenja hrbtenice in splošne nogo. Po podatkih te šolske zdravstvene ustanove ima namreč izrazito ploske noge 13% šolarjev, asimetrijo prsnega koša 10,6% fantov in 6,1% deklet. Če opazne deformacije hrbtenice pa so ugotovili pri vsakem desetem šolskem otroku.

Pravilna oziroma ustrezna beljakovinska in vitaminska prehrana pa je potrebna še zavezojo preobremenjenosti otrok v šoli. Slabotni organizmi otrok so namreč vse preveč obremenjeni s predolgi poudarjenim sedenjem. Vzroki za to so tako v pomanjkanju učbenikov, zaradi česar mnogo pišejo po nareku, in pa tudi v neprimerni razdelitvi šolskega pouka. Dejstvo je namreč, da se otroci

med šolskim poukom v odmorih vse premalo gibljejo, k temu pa moramo pristeti še pomanjkanje ustreznih šolskih prostorov in tudi učiteljev za telesno vzgojo. Niso redki primeri, ko učenec ob urah telesne vzgoje igra šah in podobno ali pa celo posluša predavanje o športu. Priznati moramo, da smo glede tega v zvezi s šolsko reformo naredili zelo malo, ponekod pa celo nazadovali.

Ko že omenjamo šolsko reformo v zvezi z zdravjem otrok, naj povemo, da preobremenjenost s pisanjem in sedenjem iz leta v leto čedalje bolj povečuje slabovidnost otrok. V ljubljanskem okraju nosi naočnike že vsak peti učenec. Zlasti občutno se večja število kratkovidnih otrok, kar je tudi v zvezi s pomanjkanjem učbenikov. Otroci mnogo pišejo in so zato prisiljeni k dolgotrajnemu bližinskemu delu, pri čemer pa je pogosto tudi prostor slabo osvetljen. Če želimo preprečiti nadaljnje množično poslabšanje vida otrok, potem morajo za prihodnje šolsko leto sestavljenci programov in urnikov predvsem upoštevati pravilno razdelitev šolske tvarine (ki obremenjuje in ne obremenjuje vid) in povečati število telovadnih ur (kajpak ne s predavanji in sedenjem v klopih).

Medtem ko tuberkuloza postaja čedalje manj številna, pa občutno narašča število primerov otroškega revmatizma. To je huda in dolgotrajna bolezen socialnega značaja, saj vsi bolniki živijo bolj ali manj v slabih stanovanjih. Stroški zdravljenja teh bolnikov so veliki ter hudo obremenjujejo družbena sredstva, zlasti še, če upoštevamo, da pogosto ostanejo ti bolniki trajni invalidi.

Naposled naj omenimo še zobno gnilobo, ki jo ima bolj ali manj pretežna večina šolarjev. Vzroki za to so predvsem pomanjkanje higiene ust in neredna kontrola zobovja ter pomanjkanje zobozdravstvenega kadra. Zategadelj bo še nadalje potrebno razen zdravljenja zagotoviti preventivno uživanje »kalcij-fluorid«² tablet, ki precej občutno pripomorejo k zmanjšanju zobne gnilobe.

Na koncu naj poudarimo, da je namen tega prispevka predvsem opozoriti na določene pomanjkljivosti, katerih se lahko izognemo oziroma jih zmanjšamo, če bomo že sedaj pripravili primerno programiranje šolske tvarine za prihodnje leto in zagotovili tudi še boljše dopolnilno prehrano iz šolskih kuhinj. Kajpak so še mnogi drugi problemi, o katerih je vredno razmišljati tudi že sedaj, kar ne velja samo za vodstva šol in za družbene organizacije, temveč tudi za starše.

R. Vogrčič

Kot gobe po dežju rastejo v Celju nove stanovanjske hiše — (Foto: F. Setine)

VSAK DAN POL MILLJONA SKOZI DIMNIK

SVET OKROG CELJSKE CINKARNE
BO ZADIHAL S POLNIMI PLJUČI

Življenje okrog celjske cinkarne bi bilo mnogo lepše, če ne bi bilo žveplevega dioksida, ki ga dan za dnem bruha tovarniški dimnik in z njim zastruplja okolico. Vsak dan gre skozi dimnik pol milijona, ki jih kolektiv ne more preprečiti, ker nima ustreznih naprav. Prebivalci okrog tovarne na svojih vrtovih ne morejo priskrbeti k življenju bujne rasti zelenja, ker jo dušijo plini. Celu gozdovi hiraajo, ker nimajo dovolj čistega zraka.

Napredek tega dela mesta je v vsakem koraku viden. Marijborško cesto so razširili, krivencaste ograje, ki so kazile podobno naselja, pa odstranili. Kot gobe po dežju rastejo nove stanovanjske hiše. Upravno poslopje Tovarne emalirane posode je poseben znak tega dela mesta. Zares: tu je lepo živeti.

»Zaviram ti, ker živiš v Celju,« sem dejal znanicu, ki stane v bližini celjske cinkarne. »Res, lepo bi bilo,« je odvrnil. »Če ne bi bilo teh plinov. Ne moreš si misliti, kako nam grenijo življenje. Najhuje je, kadar dežuje in se plini gostijo pri tleh, da nas dušijo...«

Takih pritožb sem slišal več. Ljudje vedo, da ta problem ni tako lahko rešljiv, toda kljub temu želje po čistem zraku ne morejo odgnati od sebe.

V cinkarni sem obiskal dosežena predsednika upravnega odbora in člana okrajnega zbora proizvajalcev Draga Pozveka, ki me je presenetil z novicami. Ker vsi celjani iz bližine cinkarne zanjo najbrž še ne vedo, jo bom ponovil:

»Avgusta naslednjega leta bomo končali z rekonstrukcijo pražarne in obrata žveplene kisline. Pline, ki sedaj uhajajo skozi dimnik, bomo ujeli in jih spremenili v večji dohodek za kolektiv in vso skupnost. Okolica ne bo več okužena s smradom, ki se zlasti obupno širi,

kadar piha vzhodni veter. Kolektiv pa bo razen tega rešen tudi plačevanja škode zaradi plinov...«

Delovni kolektiv je že začel z rekonstrukcijo pražarne, ki je bila doslej ozko grlo in obrata žveplene kisline. Letos bo porabil za to 300 milijonov din lastnih sredstev, naslednje leto pa še toliko. Rekonstrukcija bo omogočila še enkrat večjo proizvodnjo žveplene kisline, odpravo ozkega grla v pražarni, izboljšanje delovnih pogojev in dihanje s polnimi pljuči v okolici tovarne.

»Pa še nekaj pa prišlo na dan,« je smeje se dejal tovarniški Pozvek. »Pokazalo se bo, da pri zastrupljanju okolice nismo edini krivci. Res je, da največ smrada povzročajo plini iz cinkarne, toda tudi drugi niso čisto nedolžni...«

Pomenek je nanesel tudi na pobudo okrajnega zbora proizvajalcev, da bi delovni kolektiv v celjskem okraju s skupnimi močmi po določenem načrtu, izvajali rekonstrukcijo svojih zastarelih tovarn. Tovarniški Pozvek je o tem menil:

»To je dobra zamisel, ki izhaja s stališča koristnosti širše skupnosti in zagotavlja, da bi končali rekonstrukcijo zastarelih tovarn v celjskem okraju v šestih, namesto desetih letih. Naš kolektiv bo letos in naslednje leto moral ustvariti 600

milijonov din lastnih sredstev, da bi lahko uspešno končal začetno rekonstrukcijo. To bo rad storil, ker se zaveda, da bo kmalu že lahko žele sadove svojega truda. Na vsak način bo po končani rekonstrukciji, ko bo imel na voljo mnogo večja sredstva, rad posodil denar drugim kolektivom. Pozneje, ko bo nadaljeval z rekonstrukcijo, pa bo seveda upravičeno pričakoval posojila drugih. Drug drugemu moramo pomagati, če hočemo žeti večje sadove.«

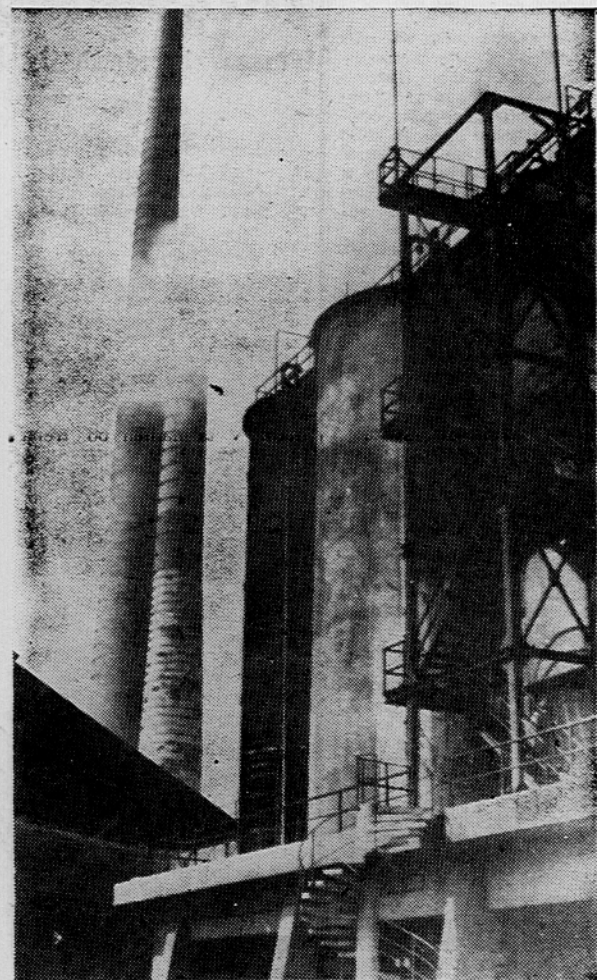
Cinkarna ima v načrtu razširiti svoje obrate tudi na drugo stran Voglajne. Povečali pa bodo tudi metalurški del tovarne na desnem bregu, kjer bo razen sedanjih proizvodov izdelovali tudi titanovo belilo. Na levem bregu Voglajne pa bo nastal nov kemični del tovarne za proizvodnjo najrazličnejših kemičnih sredstev za zaščito rastlin.

»V začetku poletja,« je nadaljeval tovarniški Pozvek, »bomo tudi pri nas začeli z nagrajevanjem po enoti proizvoda, ki se ne bo popolno, bo pa vsaj eno vzpodbudnejše kot je sedanje. Enota za nagrajevanje bo tona določenega proizvoda. Proizvodni obrati bodo prave ekonomske enote. Razen tega bomo imeli še upravo kot proračunsko in režijski oddelki kot predračunsko enoto. V prvi bodo osebni dohodki odvisni od realizacije proizvodnje, v drugi pa za začetek od uspeha celotnega podjetja, pozneje pa tudi od lastnega dela.«

Preden so v cinkarni prišli tako daleč, da že lahko pričnejo z nagrajevanjem po enoti proizvoda, je bilo veliko dela. Treba je bilo ustvariti zares dober premijski pravilnik, urediti tehnične norme, izboljšati odnose med mlajšimi in starejšimi tehničnimi kadri in še marsikaj. Lanski uspehi doseženi pri uresničevanju vseh teh nalog, so najtrdnější temelj za prehod na še vzpodbudnejši način nagrajevanja po učinku.

»Naš kolektiv pa ima še precej perečih problemov,« je zaključil dosežena predsednik upravnega odbora. »Administrativno razdeljevanje cinka in žveplene kisline je preveč togo, brez vzpodbude za kolektiv. Lani smo zaradi tega izgubili eno milijardo din bruto produkta. — Žuli nas tudi stanovanjski problem. Primanjkuje predvsem samskih stanovanj, čepravno tudi prošnji za družinska stanovanja ni malo. Letos gradimo 36 družinskih stanovanj, z gradnjo samskih pa več zastrupljena.

bomo pričeli, čim bo kolektiv odložil s svojih pleč veliko breme — rekonstrukcijo. V gradnji je nadalje obratna ambulanta. Osemnajst članov delovnega kolektiva si gradi stanovanja z lastnimi sredstvi in s pomočjo prispevka podjetja v okviru stanovanjske zadrage.«

Cinkarna, naprave za žvepleno kislino — (Foto: F. Kriviec)

Ko sem zapuščal cinkarno sem hitel iz objekta zadušljivih plinov proti zelenju, ki me je vabilo tam od celjskega gradu in z druge strani Savinje. Vseeno sem bil zadovoljen. Razgovor s tovarniškim Pozvekom mi je ponudil možnost, napisati sestavek o prizadevanju delovnega kolektiva in omeniti vsem, ki še tega ne vedo, da okolica celjske cinkarne kmalu ne bo več zastrupljena.

F. Setine

Deset električnih lokomotiv za pospešeno vožnjo

Že sedaj, ko električne lokomotive prevažajo brze vlake na progi Reka-Lokve-Reka, je vožnja na progi Reka-Zagreb in obratno skrajšana za okrog 50 minut. Od tega meseca dalje pa bo proga Reka-Srpske Moravice dobila vsak mesec po dve novi lokomotive, to se pravi do konca novembra deset lokomotiv, ki bodo vozile razen sedanjih starih brzih, osebnih in tovornih vlakov na progi Reka-Srpske Moravice. Elektrifikacija od Lokve do Srpskih Moravic zaključujejo in tako bo do konca leta povsem elektrificiran najdaljši in najbolj strmi del na tej važni progi Zagreb-Reka. Brzi in osebni vlaki bodo sprito električnih lokomotiv na tej pro-

gi prihajali eno uro prej kot doslej. Ena električna lokomotiva bo vlekla tovor, kakršnega so doslej prevažali dve parni lokomotivi velikega planskega tipa. Razen tega bodo te lokomotive z močjo 4800 KS (3000 kW) prevažale tovarne vlake trikrat hitreje in s polovico manjšimi stroški. To bo prispevalo, da bo po popolni elektrifikaciji proga Zagreb-Reka najrentabilnejša.

(M. B.)

Po Jugoslaviji

DVA PREDORA POD
TERAZIJAMI

Da bi razbremenili beograjsko mestno središče, bodo pod Terazijami zgradili dva predora, skozi katere bodo preusmerili avtomobilski in trolejbusni promet. Prvi predor bo širok 12 in visok 6 m, drugi pa bo imel dve ločeni po 7 m široki cesti. Oba predora so pričeli graditi že pred leti, vendar so tedaj gradnja začasno opustili.

REVLIJA SODOBNIH
LADIJSKIH MOTORJEV

Na sejmu ribištva, pomorstva in turizma v Zadru zavzemajo največ razstavnega prostora ladijski motorji. Razstavljajo beograjski Intermerc, ki zastopa Perkinsove motorje, pa tudi italijanska firma Ansaldo. Litostroj iz Ljubljane in Tomos iz Kopa z malimi motorji »UMO«² in »LAMO«² za opremo motornih čolnov.

IZ RAZGOVORA S SEKRETARJEM
OBČINSKEGA KOMITEJA
ZKS HRASTNIK, MARIJANOM
OROZOM

POGLOBLJENO DELO

KOMUNISTOV

Za dejavnost hrastniških komunistov je značilna, za razliko od prejšnjih let, ko se je delo v osnovnih organizacijah ZKS razvijalo okoli precej več ozkih organizacijskih vprašanj, čedalje bolj očitna poglobljenost in družbeno-politične in gospodarske probleme komune. Odsev takšnega širšega in brez dvoma tudi uspešnejšega dela pa so bile tudi letošnje letne konference osnovnih organizacij, tovarniških in rudniškega komiteja ZKS.

Komunisti na rudniku so, po besedah sekretarja občinskega komiteja ZKS, Marijana Oroza, v zadnjem obdobju namenili še posebno skrb delavskemu in družbenemu samoupravljanju in v zvezi s tem čedalje širšemu, neposrednemu vključevanju proizvajalcev v upravljanje podjetja. Ker je bil rudniški kolektiv doslej še preslabo obveščen o najrazličnejših proizvodnih in družbenih problemih, se komunisti predvsem zavzemajo za pogostejše razgovore z vsemi delavci na več manjših sestankih. Dosedanje obratne konference so se preveč omejevale zgolj na poslušanje poročil, premalo pa je bilo sprostene, konstruktivne razprave proizvajalcev. V zvezi s tem pa je najnovejši poizveden v uvedbo novih oblik sindikalnega dela. V minulem letu je vsa dejavnost preveč sponela na sindikalni področji, premalo pa na sindikalnih pododborih, ki niso našli pravega stika s člani.

Ko so v Steklarni podrobno razpravljali o delu članov ZKS, so poudarili, da je po-

trebno zlasti enotnejše gledanje komunistov na posamezne probleme v podjetju in enotnejše prizadevanje proti škodljivim individualističnim težnjam nekaterih posameznikov. Komunisti steklarne se bodo morali bolj seznanjati z vsemi pomembnejšimi dogajanjmi, da ne bodo capljali za dogodki. Hkrati pa so opozorili tudi na določene notranje proizvodne rezerve, ki jih bo treba odkriti s stimulativnejšim nagrajevanjem, boljše organizacijo dela, predvsem pa s postopnim uvajanjem avtomatizacije.

V radeški papirnici so se komunisti zavzeli za intenzivnejše splošno in strokovno izobraževanje delavcev, zlasti še, ker bo tovarna po končani rekonstrukciji potrebovala mnogo več kvalitetnega strokovnega kadra in bi bilo zato pozneje zelo neprijetno, če bi

N a r o č a j t e
DELO
na letoviški naslov

»Čeprav so mnoge osnovne organizacije ZK napravile že precejšen korak naprej pri obravnavanju različnih problemov, pa analiza konferenc vendar kaže, da bomo morali posvetiti še večjo skrb njihovem utrjevanju in razvijanju družbeno-politične vloge,« je v nadaljevanju našega razgovora poudaril Marijan Oroz.

Občinski komitej ZKS si prizadeva tudi v osnovnih organizacijah uveljaviti nove oblike dela. Razen »standardnih«² sestankov osnovnih organizacij, naj bi imeli sekretariati s člani več drobnih, tudi individualnih razgovorov o problemih na tistih področjih, kjer delujejo. Temu so prilagodili tudi izobraževalni program občinskega komiteja ZKS. Na več seminarjih se bodo sekretarji osnovnih or-

ganizacij še bolj usposobili za politično delo v osnovnih organizacijah in na terenu.

Pri kraju nas je zanimalo še, kako je s sprejemanjem novih članov v Zvezo komunistov.

»Če je bilo lani še kampanjsko, je letos mnogo bolj toda sistematično. Sprejeli smo 50 novih članov, predvsem mladih delavcev. Več skrb pa bo treba posvetiti še sprejemanju kmetov in kmečkih mladine v Zvezo komunistov,« je zaključil sekretar Obk ZKS iz Hrastnika, Jano Koprivc.

Tovarno pletenin »Beti«² v Metliki, ki je do sedaj obratovala v več ločenih prostorih, selijo v nove tovarniške prostore. V novih svetlih prostorih bo imela tovarna veliko možnost razvoja, hkrati pa bodo lahko znižali stroške proizvodnje. Med drugim bodo pri sedanjem obsegu proizvodnje lahko dnevno skrajšali transport surovin in polizdelkov za 14 kilometrov. Obenem z novimi tovarniškimi prostori so uredili tudi menzo za delavce, upravne prostore in center za izobraževanje. S selitvijo strojev so pričeli 5. julija, 22. julija pa bo proizvodnja v novih prostorih v celoti že stekla. — P. Romanič.

VEČ KOT TISOČ ZAGREBSKIH
ŠTUDENTOV NA
AVTOMOBILSKI CESTI

Pred nekaj dnevi je odpoštovalo na gradnjo avtomobilskih cest devet brigad zagrebskih študentov. Pred odhodom so priredili pred gradbo rektorata posebno zborovanje, ki so se ga udeležili tudi univerzitetni profesorji ter veliko število meščanov.

V BIH GRADIJO NAD 11.000
STANOVANJ

V mestih in naseljih BiH gradijo v tej sezoni več kot 11.000 stanovanj. V sledečih petih letih nameravajo v tej republiki zgraditi okrog 80.000 stanovanj — to bi bilo dovolj za veliko mesto s pol milijona prebivalcev.

GRADNJA TOVARNE
IVERNIH PLOŠČ V GOSPIČU

V prvi etapi gradnje lesnega kombinata v Gospiču je bila zgrajena tovarna vezanih plošč »Ličankar«, z gradnjo nove tovarne ivernih plošč pa začnejo druga etapa v razvoju kombinata. Ko bo tovarna zgrajena, bo proizvajala letno 6.600 ton ivernih plošč v vrednosti 700 milijonov dinarjev. Surovino za proizvodnjo bo nova tovarna dobivala predvsem iz tovarne vezanih plošč, kjer bo dovolj odpadkov lesa. Gradnja lesnega kombinata se bo še nadaljevala. V bodočnosti nameravajo zgraditi še tovarno pohištva in tako bo Lička dobila prvi sodoben industrijski kombinat za predelavo lesa.

OB ROBU
DOGODKOVCiper končno pred
neodvisnostjo

Po letu in pol dolgotrajnih in zapletenih pogajanjih je bil v začetku julija končno dosežen splošni sporazum o Cipru. Tako je bila zaključena zadnja faza razgovorov, odpravljena pa bila nesoglasja in sedaj ni več ovir za proglasitev neodvisnosti tega otoka. Kot je znano, so proglasitev neodvisnosti večkrat odložili, predvsem zaradi britanskih vojaških oporišč na tem sredozemskem otoku.

Ciprsko vprašanje so načelno rešili že v začetku leta 1959, ko so v Zürichu in pozneje v Londonu dosegli sporazum, da otok ne bo več britanska kronska kolonija in bo postal neodvisen ter dobil vlado, v kateri bosta sorazmerno zastopani obe narodnosti. S tem sporazumom se je končal spor v zvezi s Ciprom, ki je trajal deset let in je šel skozi različna obdobja. Hkrati pa se je s zürichskim in londonkim sporazumom končala petletna oborožena borba na Cipru. Sporazum je v bistvu kompromis, v katerem se je britanska vlada odpovedala koloniji, grška vlada priključiti, turška razdeliti, ciprsko ljudstvo pa somooprrediti. To je bila v prvi vrsti likvidacija nesporazuma med Veliko Britanijo, Grčijo in Turčijo v zvezi s Ciprom. Toda v tej kompromisni rešitvi je največ žrtvovalo ciprsko ljudstvo, kajti ni dvoma, da brez tega bi si v takratnih okoliščinah ne bilo mogoče zamisliti, da bi prišlo do neodvisnosti in rešitve.

V teh sporazumih pa niso rešili nekatera zelo pomembna vprašanja. Velika Britanija si je zagotovila pravico obdržati na otoku vojaško oporišče. Nerešeno pa je bilo vprašanje površine in statusa tega oporišča. To vprašanje je bilo treba rešiti s razgovori med Londonom in predstavništvom Cipra. Zataknilo se je v dveh pogajalnih vprašanjih. Velika Britanija je zahtevala, naj bi oporišče obsegalo 180 kvadratnih milj, oblast na njih pa naj bi bila v rokah britanskega vojaškega poveljstva. Ciprčani takih zahtev niso sprejeli ter so bili pripravljeni privoliti na 40 kvadratnih milj, hkrati pa so zahtevali, da mora biti civilna uprava v ciprskih rokah, medtem ko bi bila samo vojaška uprava prepuščena Britancem.

Kar zadeva obseg britanskih oporišč, je Makarios popustil, da so dosegli kompromisno rešitev 99 kvadratnih milj. V zadnji fazi razgovorov so se potem pogajali še o nerešeni vprašanju civilne oblasti na ozemlju, kjer so oporišča in o usodi tega ozemlja, če bi Velika Britanija opustila oporišče. V teh dveh vprašanjih pa so ciprski predstavniki vztrajali in potrpežljivo dokazovali, da ne morejo privoliti v britanske zahteve. Prvo vprašanje je zadevalo suverenost nove republike, drugo pa je bilo bistvenega pomena za nadaljnjo krepitev ciprske neodvisnosti. Vojaška oporišča omejujejo svobodo in zato je bila popolnoma upravičena in razumljiva njihova težnja, da bi se jih rešili v prihodnosti, ker že ni bilo mogoče tega v sedanjosti.

Po 27 mesecih zavlačevanja in zapletenih pogajanj so končno našli formulo za splošni sporazum. Sporazumeli so se, da bo imela Velika Britanija na Cipru dve ločeni področji s skupno površino 99 kvadratnih milj pod svojo suverenostjo kot vojaško oporišče. Poleg tega so dobili še nekatere olajšave izven teh oporišč za vojaške vaje. In kar je še posebno važno za Ciprčane, so se sporazumeli, da bo Velika Britanija izročila oporišča ciprski republiki, če bi jih ne potrebovala več. Tako imajo Ciprčani v perspektivi zagotovilo, da Velika Britanija ne more prepuštili to oporišče neki tretji sili ali ga odstopiti Atlantiku paketu, da bi tako postalo trajno oporišče neke blokvske formacije.

S tem je bila zaključena zadnja faza razgovorov v zvezi s ciprskim problemom in tako so odstranjene zadnje ovire na poti do neodvisnosti Cipra. Poudariti je treba, da je prišlo do kompromisne rešitve na račun pomembnega popuščanja Ciprčanov, ki so tako omogočili nepopolno rešitev problema, ki že dolga leta obremenjuje vzdušje v tem delu Sredozemlja.

Dolgotrajna borba, zamotana in težka pogajanja pa so dokaz več, kako težko in mučno je bilo rojstvo nove ciprske republike.

Stane Lenardič

Protifašistične demonstracije v Raveni; po demonstracijah, ki so bile v večjih italijanskih mestih, je policija prepovedala vsa javna zborovanja, kar pa ni ustavilo številnih protestov proti življenju fašizma.

DE GAULLOVO POTOVANJE PO NORMANDIJI

Razočaranje nad izjavami

Francoski predsednik doslej še ni om enil pogajanj v Melunu — Komentarji tunizijskih listov izražajo razočaranje

PARIZ, 7. jul. (AP). Predsednik de Gaulle je danes ponovno izrazil mnenje, da bo alžirsko vprašanje urejeno v okviru tesne enotnosti s Francijo, v skladu s pravi razumom in koristmi vse. Na svojem potovanju po Normandiji je daval dejal, da je »pot k ureditvi težava, da pa zanesljivo vodi k likvidiranju porednega in zapletenega problema«.

Po njegovih besedah naj bi šlo urejanje v smeri ustavitve ognja, zmanjšanja napetosti in samoodločbe Alžircev. Predsednik de Gaulle pa ni omenil preliminarne razgovore.

Smrti obsojbi v Seulu

Seul, 7. jul. (Tanjug). Dva bivša južnokorejska policista sta bila obsojena na smrt. Obtožena sta bila, da sta začela streljati na študente, ki so demonstrirali proti volilnim potvorbam v času vlade bivšega predsednika Sing Man Rija. To sta bili prvi smrti obsojbi, ki jih je izrekel sodišče v Seulu nad obtoženimi policisti zaradi protizakonitih dejanj pri teh demonstracijah. Obtožena imata pravico do priznave.

Sodišče bo prihodnji tork sodilo še trem policistom za podobna dejanja. Več višjih policijskih funkcionarjev, med katerimi je tudi bivši načelnik nacionalne policije, je prav tako obtožen zaradi ubojev in poizkusov uboja.

rov v Melunu o alžirskem problemu.

Kasneje se je de Gaulle ustavil v Granvillu, kjer je izjavil, da mora o ureditvi Alžirije, o vladi, ki dežele kakor tudi o odnosih te dežele s Francijo odločiti referendum.

Tunisijski listi so razočarani nad izjavami predsednika de Gaulle in poudarjajo, da iz njegovih besed še ni jasno razvidno, kako naj bi prišli iz zagate, v katero so zašla prva pogajanja o Alžiriji.

»Petit Matin« piše: »Govoriti o miru, ne pa računati z zaprekami, ki se mu postavljajo, je prav tako, kakor da bi o miru ne govorili.« List je mnenja, da je iz de Gaullovih besed razvidno, da zahteva Francija kapitulacijo Alžircev, na katero pa Alžirci nikdar ne bodo pristali.

List »Al Amal« analizira nastali položaj in izraža bojazn, da bo zavlačevanje ureditve alžirskega problema omogočilo reakcionarnim silam, da se zberejo in začno napade proti uresničenju mi-

TRENJE MED KUBO IN ZDA

Ekonomski pritisk na Havano

Govor Fidela Castra o ameriški omejitvi uvoza sladkorja s Kube — Predsednik in premier Kube dobil posebna pooblastila za eksproprijacijo ameriškega premoženja — Komentar kairske »Gumhurija« o odnosih med Kubo in ZDA

HAVANA, 7. jul. (AP). Ministrski predsednik Fidel Castro je danes izjavil, da smatra sklep ameriške vlade o zmanjšanju uvoza kubanskega sladkorja kot izraz mrznje, ki ni v skladu s potrebnimi razumne politike. Fidel Castro je govoril danes na kongresu kovinarjev v Havani in omenil sinočnji sklep ameriške vlade, da zmanjša kubanski delež na ameriškem sladkornem trgu na 700.000 ton. Castro pa sedaj ni govoril o novih protikupekubanske vlade, da bi zavarovala svoje gospodarske koristi v odnosih z ZDA.

Ministrski predsednik Castro je pozval vse južnoameriške dežele, naj se solidariizirajo s Kubo v njenem boju za neodvisno politiko, in je poudaril, da gospodarski ukrepi, ki jih izvajajo ZDA, ne bodo ustavili kubanske revolucije.

Castro je izrazil dvom nad možnostjo, da bi ZDA našle v kakšni drugi južnoameriški deželi sladkor, ki ga nočejo uvažati s Kube, in je poudaril, da je zmanjšanje kubanskih uvoznih količin korak, ki bo v napredu pri drugih državah vnesel element sumničarstva in gospodarskega pritiska.

V torek so na izredni seji ministrskega sveta Kube dali predsedniku republike in predsedniku vlade posebna pooblastila za eksproprijacijo podjetij in imetja državljanov ZDA na Kubi. Kakor je bilo uradno objavljeno, je vlada v sredo zjutraj sprejela zakon o nacionalizaciji, predsednik države in vlada pa sta bila pooblašena, da v primeren trenutku odredita eksproprijacijo.

Ministrski predsednik Fidel Castro je nedavno pozval ZDA, naj se vzdrže ukrepov, ki bi imeli značaj gospodarskega pritiska proti Kubi. Medtem so v ZDA sprejeli zakon, ki dejansko ukinja letni kontingent uvoza sladkorja s Kube, glavne oskrbovalke severnoameriškega trga s tem predmetom. Po poročilih iz ameriške prestolnice o ameriške oblasti že blokirale v atlantskih lukah tovore nad 750 tisoč ton sladkorja, ki so prišli iz kubanskih luk.

Kubanska vlada je vse to označila kot »ekonomsko agresijo« proti njenim koristim, ki ima izključno političen namen osamljenja in zaviranja celotnega gospodarskega razvoja Kube. Na tej podlagi je bil tudi zasnovan sedanjí sklep o pravici do eksproprijacije ameriškega imetja, o katerem pravijo, da je bil sprejet zaradi povrnitve škode, ki bi lahko nastala po ameriškem zakonu o ukinutvi uvoza sladkorja s Kube.

Po kubanskih poročilih so sedaj na Kubi ameriška podjetja z vloženim kapitalom približno 800 milijonov dolarjev. Največji del tega kapitala je osredotočen v javnih službah, predvsem v elektroindustriji in komunikacijah, kakor tudi v rudarstvu. Pred agrarno reformo so ameriški kapital na Kubi cenili nad milijardo dolarjev.

V sredo so tudi sklenili, da

bodo državljanom ZDA, katerih podjetja in imetje bodo nacionalizirali, odplačevali odškodnino izključno iz sredstev, dobljenih od izvoza sladkorja v ZDA nad tri milijone ton, kolikor je bila povprečna doseganja kubanska kvota na sevnomoameriškem trgu.

Minister za trgovino Bonilla je potrdil nedavno pripravljeno Kube, da dobavi ZDA pol milijona ton sladkorja nad sedanjim izvozom, ministrski predsednik Fidel Castro pa je v nekem govoru dejal, da lahko Kuba poveča proizvodnjo sladkorja na 10 milijonov ton.

Kubanska vlada bo po svojih organih ocenila ameriška podjetja in imetje, ki bo prišlo pod udar eksproprijacije, in je opozorila, da bo odplačala odškodnino v roku, ki ne bo izpolnil 30 let, in sicer iz sklada 25 odstotkov deviz, pridobljenih s presežkom izvoza sladkorja v ZDA.

Sklep vlade Fidela Castra so pozdravili v vseh kubanskih političnih in sindikalnih organizacijah in krogih. Sindikati so napovedali veliko gibanje za

pojasnjevanje tega vladnega ukrepa.

Pod naslovom »Poraz politike monopolov« se bavi list »Gumhurija« v Kairu z dogodki na Kubi in odnosi med vlado Fidela Castra ter ZDA. »Ne gre več samo za problem svetovni in petroleja, temveč za svetovni problem odnosov med majhnimi in velikimi državami, poudarja list. Potrebno bi bilo, piše nadalje, da bi revolucionarne spremembe na Kubi dovele do takih odnosov, v katerih bi bile ZDA in Kuba enakopravni partnerji ne glede na to, da je eden izmed njih veselila, drugi pa majhna dežela.

List opominja, da ima kubanska revolucija daljnosežen vpliv na politične, vojaške in gospodarske koristi ZDA v Latinski Ameriki in zaključuje, da nekatere kroge v ZDA očitno moti dejstvo, da se v neposredni bližini uveljavlja majhna dežela s svojo neodvisno politiko.

List je mnenja, da so nameni ZDA obojeni na neuspeh, kakor je bila obsojena v neuspeh politika veselit glede Sueskega prekopa.

Odpor proti nacizmu

Mestna uprava v Hildesheimu prepovedala kongres stranke Reicha zaradi protestov antifašističnih organizacij

BONN, 7. jul. (Tanjug). Pojavilo se so ovire za sklicanje kongresa skrajno desničarske »nemške stranke Reicha«, ker je mestna uprava v Hildesheimu nenadoma prepovedala to prireditve. Kongres naj bi jutri začel delati v komisijah in se nadaljeval v soboto in nedeljo na plenarnih sejah ter v javni manifestaciji po mestu.

V utemeljevanju svojega sklepa je mestna uprava objavila, da so sindikati in več antifašističnih organizacij namo povedali javen protest ako se dopusti zborovanje te stranke, ki je kompromitirana zaradi svojih neonacističnih političnih in družbenih koncepcij. Večina voditeljev državne stranke je zavzemala v času nacizma zelo visoka mesta v Nadapu in njenih organizacijah. Pri antisemitskih napadih meseca januarja letos se je več članov te stranke hudobno kompromitiralo.

Član predsedništva stranke, bivši nacist Adolf von Thaden je danes izjavil, da bo stranka imela svoj kongres v napovedanem času bodisi v Hildesheimu ali v kakem drugem kraju.

Stavke na Kju Seju

Tokio, 7. jul. (Tanjug). Kakor poroča Reuter, je bilo nad 100 ljudi ranjenih v spopadu med stavkajočimi, stavkajočimi in policijo, ki se je pripeljal pri premogovniku Mike na otoku Kju Seju na Japonskem. Med ranjenimi je 40 policistov. To je bil že drugi spopad stavkajočih in stavkavozov v zadnjih treh dneh. Sindikat rudarjev tega premogovnika je pozval člane zaradi namerne družbe, da zmanjša proizvodnjo in odpusti veliko številno rudarjev. Policija je pri svojem nastopu uporabila solzilne bombe.

Nesoglasja o pomoči nerazvitim deželam

Bonn, 7. jul. (Tanjug). Na konferenci skupine za pomoč nerazvitim deželam, ki zaseda v Bonnu, so nastala nesoglasja glede zahodnonemškega deleža pri financiranju te akcije.

Posvetovanja se udeležujejo zastopniki vlad iz Zvezne republike, ZDA, Kanade, Velike Britanije, Francije, Japonske, Belgije, Italije in Portugalske, kakor tudi delegati OEC, Mednarodne banke in Evropske ekonomske skupnosti. Več udeležencev je očitalo, da vlaga Zahodna Nemčija glede na svoje gospodarske možnosti premalo za pomoč nerazvitim deželam. To mnenje je zlasti podprl zastopnik ameriške vlade Upton, ki je poudaril potrebo, da prevzame Nemška zvezna republika del finančnih bremen ZDA pri pomoči deželam Azije, Afrike in Južne Amerike.

Švedski list o problemih EFTA

Stockholm, 7. jul. (Tanjug). Današnji list »Svenska Dagbladet« piše, da je pritisk britanskih listov na vlado v zvezi z ustanovitvijo Evropskega združenja za svobodno trgovino povzročil med člani tega združenja negotovost in celo dvome o londonskih namelih. Po mnenju lista je k temu razpoloženju članov EFTA pripomogla precej tudi britanska vlada sama, ko je pred dolocenim časom pokazala znatno zanimanje za Unijo za premož in jeklo ter Evroatom.

Komentarji, ki so se pojavili v zvezi s tem, pristavlja list, so govorili, da je Velika Britanija pripravljena pridružiti se ne samo k temu dvoma organizacijama, temveč je tudi na poti, da se pridruži trgu šestorice.

INDIJSKO-KITAJSKA OBMEJNA KOMISIJA

Sporazum o dnevnem redu

Za sporazum so potrebovali deset sestankov, začeli pa so 15. junija

New Delhi, 7. jul. (Reuter). Indijsko ministrstvo za zunanje zadeve je danes objavilo, da so po desetih sestankih dosledni sporazum o dnevnem redu skupine kitajskih in indijskih zastopnikov, ki razpravljajo o obmejnem sporu.

Ta skupina zaseda v Pekingu od 15. junija dalje. Ministrski predsednik Nehru in hru in Ču En Lai sta se sporazumela med obiskom kitajskega premiera v New Delhiju

OBISK SOVJETSKEGA PREMIERA V AVSTRIJI

Dunajski razgovori končani

Sporočilo predsedništva avstrijske vlade o razgovorih — Ameriška in zahodnonemška spomenica avstrijski vladi

DUNAJ, 7. jul. (Reuter). Sovjetski ministrski predsednik Nikita Hruščev je sinoči prekinil svoje potovanje po Avstriji in se je vrnil na Dunaj. Kakor se zvedelo, je imel tukaj več sestankov z avstrijskimi voditelji o dobavi blaga, ki ga Avstrija na podlagi državne pogodbe dolguje Sovjetski zvezi.

Predsedništvo avstrijske vlade je objavilo uradno sporočilo, ki poudarja, da so bila »pozitivno in zadovoljivo končana avstrijsko-sovjetska pogajanja o gospodarskih zadevah«, ki so bila danes na Dunaju. Sporočilo ne navaja nobenih podrobnosti o teh pogajanjih.

S sovjetske strani so pri pogajanjih sodelovali prvi namestnik predsednika vlade Kosiigin, minister za zunanje zadeve Gromiko in namestnik ministra za zunanjo trgovino Borisov, z avstrijske strani pa kancier Raab, vicekancier Pittmann, minister za zunanje zadeve Kreisky, minister za trgovino Bock in še nekateri visoki funkcionarji.

Jutri dopoldne bodo podpisali in objavili skupni komunike. Zvedelo se je, da želi avstrijska delegacija, naj bi v redno šigin, minister za zunanje zadeve Gromiko in namestnik ministra za zunanjo trgovino Borisov, z avstrijske strani pa kancier Raab, vicekancier Pittmann, minister za zunanje zadeve Kreisky, minister za trgovino Bock in še nekateri visoki funkcionarji.

Zahodna Nemčija na področju Vzhodnega morja. V notji je rečeno, da je vlada DR Nemčije pripravljena skleniti dvostranske in večstranske sporazume o prijateljstvu in medsebojnem sodelovanju.

KONGRES LIBERALNO-DEMOKRATSKE STRANKE

Berlin, 7. julija (Tanjug). V Weimaru se je začel VIII. kongres liberalno-demokratske stranke, ki deluje v okviru nacionalne fronte DR Nemčije.

OBTOŽBE PROTI VOHUNSTVU

Berlin, 7. julija (Tanjug). Na predsedništvu vlade DR Nemčije so na posebni tiskovni konferenci obravnavali dejavnost vohunske organizacije »Informations Büro West«, ki deluje v Zahodnem Berlinu.

DR NEMČIJA

NOTA DRŽAVAM OB VZHODNEM MORJU

Berlin, 7. julija (Tanjug). Vlada DR Nemčije je poslala obalnim državam Vzhodnega morja, Norveški, Švedski, Finski, Danski, ZSSR in Poljski note, s katerimi jih opozarja na vedno večjo nevarnost oboroževalne politike, ki jo izjaja

NOVICE S PETIH CELIN

TURČIJA

RAZPIS JAVNEGA POSOJILA

Ankara, 7. julija (AP). Komite nacionalne enotnosti Turčije je odobril načrt zakona o razpisu javnega posojila v vrednosti 500 milijonov turških lir. Posojilo, ki se imenuje »posojilo svobode«, naj bi napolnilo prazno državno blagajno.

PORTUGALSKA

PROCES V LIZBONI ODLOŽEN

Lizbona, 7. julija (Reuter). Sinoči so za nedoločen čas odložili proces proti skupini, ki je obtožena, da je kovala zaroto proti Salazarjevi vladi. Med obtoženimi je 6 oficirjev in 17 civilnih oseb. Uradno je razlog za odložitev procesa bolezni državnega tožila.

ZDA

PRED DEMOKRATSKO KONVENCIJO

Washington, 7. julija (Tanjug). Na nacionalni konvenciji demokratske stranke, ki se začne v ponedeljek v Los Angelesu, bo zastopalo ameriško sindikalno gibanje 270 delegatov. Na seznamu sindikalnih prvakov, ki bodo sodelovali pri volitvah kandidata demokratske stranke za letošnje predsedniške volitve, sta med drugimi tudi predsednik

Zveze avtomobilskih delavcev Reuther in predsednik sindikata jeklarske industrije Mac Donald.

Zaradi notranjih trenj pa delegati ne bodo nastopali na konvenciji kot enotna skupina, ampak bo vsak glasoval zase. Znano pa je, da največ sindikalnih delegatov podpira senator Kennedyja. Za njim ima največ pristašev med sindikalnimi delegati Symington.

GRČIJA

AVEROF ODPOTOVAL V RIM

Atene, 7. julija (AP). Grški zunanji minister Averof je danes odpotoval v Rim, kjer se bo pogovarjal o možnosti pristopa Grčije k Evropskemu skupnemu trgu šestih držav. V soboto bo Averof odpotoval v Rim v Pariz, kamor prispe v ponedeljek grški premier Konstantin Karamanlis.

AVSTRUA

JUŽNA TIROLSKA PRED OZN?

Dunaj, 7. julija (AP). Avstrijski zunanji minister Kreisky je predlagal generalnemu sekretarju OZN Hammarškjöldu, naj vključi Generalna skupščina OZN v dnevni red prihodnjega zasedanja tudi »problem avstrijske manjšine v Italiji«. O tem je minister Kreisky poslal Hammarškjöldu posebno pismo, kateremu je priložil tudi memorandum o avstrijskem stališču.

KONGO

ZAMENJAVA OFICIRJEV

Leopoldville, 7. julija (AP). Predsednik Kasavubu in premier Lumumba sta se vrnila v Leopoldville z obiska v Tisvillu, kjer so bili včeraj neredi v vojaških taboriščih. Uradno so sporočili, da je v Tisvillu vse mirno, da pa so vojski zaprli vse oficirje. Vojski zahtevajo, naj iz enot odidejo vsi tuji oficirji ter naj jih zamenjajo domačini. Belgijski poveljnik armade Jansen je včeraj odstopil in bo kmalu odpotoval iz Konga.

ZAR

SESTANEK IZVRŠNEGA KOMITEJA NACIONALNE UNIJE

Kairo, 7. julija (Tanjug). Pod predsedništvom predsednika Naserja je bil včeraj v Kairu prvi sestanek izvršnega komiteja Nacionalne unije ZAR. Na sestanku so govorili o problemih v zvezi s splošnim kongresom unije, ki se začne v soboto. Izvršni odbor ima 18 članov.

DR NEMČIJA

NOTA DRŽAVAM OB VZHODNEM MORJU

Berlin, 7. julija (Tanjug). Vlada DR Nemčije je poslala obalnim državam Vzhodnega morja, Norveški, Švedski, Finski, Danski, ZSSR in Poljski note, s katerimi jih opozarja na vedno večjo nevarnost oboroževalne politike, ki jo izjaja

Mala balerina (Veronika Mlakar)
Z razstave jugoslovanskega baleta

RAZSTAVA BALETA

V okviru VIII. Ljubljanskega festivala in prvega nagradnega tekmovanja jugoslovanskih opernih baletov so v Moderni galeriji v Ljubljani odprli zanimivo in vzpodbudno razstavo jugoslovanskega baleta. Gradivo, ki ga je organiziral in pripravil Slovenski gledališki muzej s pomočjo tehničnih strokovnjakov, predstavlja hkrati s katalogom, ki so ga ob tej priložnosti izdali, dragocen dokument o prizadevanjih in razvoju te naše umetnosti. To kljub tem ali onim pomanjkljivostim, ki so pri takem pionirskem delu razumljive.

Razstava seveda ni mogla zajeti vsega notranjega, neulovljivega poleta baletne umetnosti, ki je našemu človeku očitno še posebej prirojena, ampak se je lahko omejila samo na vrsto dokumentov in predmetov, ki spremljajo baletno ustvarjanje.

nje, predvsem na razne fotografije posnetke, skice kostumov, osnutke scen in publicistik. V uvodni sobi podaja pregled tujih baletnih gostovanj v Jugoslaviji, od klasičnih ruskih baletov preko gostovanj pariških baletnih skupin, na pr. Janine Charrat, ter pekinške opere, do solistov leningrajskega, londonskega in ameriškega baleta. Pretežno del gradiva pa je razumljivo, posvečen baletnim stvaritvam naših današnjih ansamblov, zlasti v republiških opernih središčih Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skopju, pa tudi v Mariboru, Novem Sadu, Reki, Osijeku in Splitu.

Cepprav je sicer tu in tam vidno, da je bila razstava le organizirana iz enega središča in z ozirom na razpoložljivo gradivo, tako da sorazmerja niso vselej povsem ustrezna, je vendar glavni pomen razstave prav v tem, da je zalela celotno jugoslovansko področje in da je tako dala prežetega, za kar se baletni ustvarjalci pri nas predvsem trudijo — specifičnega jugoslovanskega baletnega izraza. To pa seveda ne pomeni zapiranje v neko ozko solo, ampak nasprotno vključuje široko in svobodno uveljavljanje vseh baletnih smeri, od klasičnega sloga do izraznega in najmodernejših baletov.

Ob dokumentih nekaterih sedanjih blestečih dosežkov se zdi nekam revni posnetki baletnega življenja v operetah med obema vojnama; morda se kdo nasmehne sta-

rim slogom in kostumom, se spomni prvih težkih začetkov. Vendar pa nasploh prav posnetki iz naše plesne preteklosti kažejo bogato tradicijo in obujajo številna, še danes zveneca imena. Po svoje so zanimivi končno tudi dokumenti o najstarejši baletni zgodovini v stari Ljubljani saj so na pr. že leta 1662 gostovali v Ljubljani nemški igralci s komedijo, v kateri so plesali »balet zveri«, medtem ko drug lepak govori o uprizoritvi Lindpaintnerjeve »Danine« v Ljubljani leta 1828.

Med statističnim gradivom so zanimive navedbe o repertoarju. V jugoslovanskih opernih hišah so po vojni izvajali 63 tujih neslovanskih baletov od Adama do Webra (ori čemer je med ne šteti tudi Chopin!), dalje 34 slovanskih del od Arafjeva do Sostakoviča, 13 slovanskih (od tega so izven Slovenije v Jugoslaviji plesali samo 3 baleta) in 24 baletov na skladbe drugih jugoslovanskih skladateljev. V inozemstvu pa so po letu 1945 gostovali: Beograd devetnajstkrat, Zagreb osemkrat, Ljubljana šestkrat (Celovec, Graz, Trst, Passau), Sarajevo štirikrat, Maribor in Split po dvakrat in Skopje po enkrat.

Posnetki in dokumenti o šolanju novih baletnih kadrov bodo morda pritegnili nove mlade ljudi, da se posvetijo tej umetnosti. Pa tudi sicer, za vse ostale, ki se zanimajo za našo kulturo, obdobje letošnjega festivala ne bo polno izkoriščen, če si ne bodo ogledali te razstave. bp

V kinu nam kažejo

Maigret nastavlja past

Kar droje imen nas tavi k ogledu tega francoskega filma — ime inspektorja Maigreta — izroma njegovega literarnega očeta Georges Simenona, ki se je s svojimi kriminalnimi romani uveljavil kot resen pisatelj. Maigret je v imenu prečka francoskih igralcev Jeana Gabina, ki je dal temu popularnemu knjižnemu junaku filmsko podobo. Pa vendar film ne izpolni pričakovanj, čeprav temu nista vzrok niti Maigret niti njegov filmski oblikovalec.

Najbrž bo vzrok za medlost in vsebinsko neurejenost filma »Maigret nastavlja past« napačno izbrana snov oziroma napačno filmsko-dramaturško obravnavanje motiva, ki se kot zanimiv psihološki problem osni v mejah filmske krimikalke. Močno zapletena problematika telesno in duševno prizadetega zločinca, ki si v napadnih psiholoških kriz izbira za žrtve žene, čeprav mu mati in žena izkazuje naravnost nenormalno čustveno priprtost, je klonila pred zahtevami

filmskega prikaza. Ostala je neuteemeljena, nerazrešena in nejasna, gledalec se le s težavo prebije do njenega pretresljivega jedra. Zal se je to zgodilo prav Maigretu, ki se je že marsikomu v knjižni podobi prikupil in približal s svojo neposredno človečnostjo, življenjsko preprostostjo in modrostjo.

Prav takega je poskušal v filmu prikazati s svojo zrelo igralsko umetnostjo tudi Jean Gabin. V mnogih prizorih, zlasti v sceni odločilnega zasliševanja, je ta lik zaživel z neposredno prepričljivostjo, z domala neubranljivo sugestijo. Nič slabši od naslovnega igralca ni Jean Desailly v izredno

Edo Murtić: Beli prostor, olje 1960 (Z razstave v Mali galeriji)

težki vlogi zločinca. Igralski dueti obeh igralcev so se kvalitetno dvignili visoko nad stilo neubranjeno celotnega filma. Dosegli so tisto poglobljeno psihološko tretiranje zahtevne Simenonove povesti, ki bi morala biti osnovno vodilo filmske zgodbe. Vendar so bili to le posamezni prizori, ki filmu niso mogli dati ključa do vsestranskega kvalitetnega uspeha. S. G.

Murtićeva razstava v Ljubljani

V Mali galeriji v Ljubljani je razstavil deset svojih najnovejših olj znani zagrebški slikar Edo Murtić.

Tudi v Ljubljani smo se sicer že nekajkrat srečali z njegovimi deli, pa vendar nas je s svojo sedanjostjo malo zbirko v Mali galeriji nekoliko presenetil. To, da se je posvetil od običajnega predmetnega upodabljanja, ni več novo. — Toda vse dotlej je prav Murtićeva likovna abstrakcija kar žuborela od pestrih, opojnih barv. Tokrat se nam je nasprotno predstavil s mračnimi, temnimi, rjavocrnimi toni, z neko tesnobno zasičenostjo svojega likovnega prostora.

Njegova uvodna podoba na razstavi, Bela podlaga iz leta 1959, z živorečo poanto sproščene veselja je očitno zanj v tem hipu le še odmev prejšnjega obdobja. Toda če ravno se je v svoji sedanji

viziji razširjena resničnostjo podal v svet, ki da slutiti pezo zamotanih problemov, monotone sivine in skoraj kozmično univerzalizirano obup, vendar v tem svojem priznanju in iskanju ni pasiven. Prodor skozi črno je imenoval eno svojih dinamičnih del.

Njegove barvne linije, oblike in strukture se resnično borijo za nek izhod, zdaj harmonično, zdaj v silni distoniji. To ni več klasično romantični sončni zahod. Toda pri njegovih Modri točki sem se nehote spomnil na človekove raketne polete v vesolje. In dalje, ali ni ta ali ona druga podoba privid živčne napetosti, nevroze, distonije? Materija se je spoprijela z materijo, tako kot fiziološko s bolnem človeku. Umetnik se je lotil prirode povsem analitično, kot znanstvenik 20. stoletja, se pravi razumsko; pa vendar tudi tu se mu je ne-

mičljivo oglašilo čustvo, duh, smisel za lepoto, za ritem, za poezijo, za glasbo. Njegove slike so zato morda bolj nerazumljive, kot čutno nedojeljive. Lepota črne, bele, rjave, modre in vseh ostalih barv se mu spaja hkrati z vso ogromnostjo vpraševanj v okras prostora, čigar del — tudi ne vsem — sam.

Bogdan Pogačnik

TRETI ROMAN DOBRICE ČOŠIČA

Dobrica Čosić je zadnjih sedem let zbiral gradivo in pisal svoj tretji roman, ki je zdaj obsežnejši kot prva dva skupa. Tematično bo več kot zanimiv, saj obravnava kontrarevolucijo v Srbiji. Delo bo izdala beogradska založba »Prosveta« in bo imelo okrog tisoč strani. Izide septembra, že iz rokopa pa ga prevajajo v angleščino.

ZADNJI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

Jubilejni sejem

OB 900-LETNICI KRANJA

Bogat program sejmskih prireditev in presenečenj

KRANJ, 7. jul. Letošnji jubilejni Gorenjski sejem turizma in široke potrošnje, ki bo od 29. julija do 9. avgusta v Kranju, bo že deseti po vrsti in sovpada s praznovanjem 900-letnice Kranja. Prav zaradi tega slavnostnega obelježja bo ta letošnja prireditev organizacijsko in komercialno, pa tudi po obsegu prekosila vse dosedanje sejemске prireditve na Gorenjskem.

Na desetem Gorenjskem sejmu bo na 20 tisoč kvadratnih metrih razstavnega prostora pokazalo in prodajalo svoje izdelke nad 200 razstavljalcev iz vse države. Najbolj zanimivo bo namreč to, da bodo na sejmu vsi razstavljeni izdelki tudi na prodaj. Na sejmu bo mogoče kupiti najrazličnejše izdelke od najmanjših spominkov in galanterijskih predmetov pa do kompletne 2-stanovanjske hiše.

Obiskovalci bodo lahko ne samo ogledovali, pač pa tudi kupili mope — tudi dvosedezne — ki se bodo to pot prvič pojavili na sejmu.

Prireditelj obeta, da bodo prišla podjetja na sejem z veliko večjimi zalogami kot minule leto, ko je razstavljenega blaga že v nekaj dneh zmanjkalo. Za obiskovalce pa bo pomembno tudi to, da bodo na sejmu lahko kupili izdelke ceneje kot sicer v nadrobni prodaji. Pravijo, da bo moped kar za 6 tisoč dinarjev cenejši kot v trgovini. Ni čudno, če potem računajo, da bo promet od lanskih 150 milijonov narasel na 300 milijonov dinarjev.

Prireditelj in razstavljalci pa pripravljajo za obiskovalce še vrsto drugih presenečenj. Bogato bodo na primer nagradili umetnike izbranih vstopnic.

Sejmski program pa bodo obogatili še z vrsto specialnih razstav: z doslej največjo kulinarčno razstavo v naši republiki, z razstavo jugoslovanskega turističnega lepaka in s filatelistično razstavo, na kateri bodo znanke tudi na prodaj. Na razstavi turist črne lepaka bodo prikazali okrog 70 lepakov, presojali pa jih bodo sami obiskovalci.

V času sejma bodo organizirali tudi nastop znanega ansambla »Kolo«, pripravili bodo modno revijo, vinski razstavo, prikaz najlepših turističnih krajev v Jugoslaviji, v režiji Kompara in Zlatoroga

pa veliko zabavno prireditev. Omeniti pa je treba, da je prireditelj drugo jugoslovansko turistično borzo iz sejmškega programa prestavil na poznejši čas — na 6. oktober.

Ob koncu sejma bodo v okviru praznovanja 900-letnice mesta pripravili množično zabavno prireditev. Za 900-letnico bodo izdali tudi obsežen zbornik o zgodovinskem razvoju Kranja, jubileju pa bodo posvetili tudi poseben film.

Gomulka o miroljubni koeksistenci

Varšava, 7. jul. (Tanjug). Na plenumu vojnodskega odbora Poljske združene delavske partije v Katowicah je pri sekretar Partije Wladislaw Gomułka izjavil večeraj med drugim, da so realne možnosti za preprečevanje vojne in okrepitev miru na svetu. Dodal je, da je svetovni socialistični sistem izpremenil v tem oziru iz temelja svetovni položaj. Gomułka je tudi dejal, da nove sile v Afriki in Aziji, ki ustvarjajo svoj družbeni sistem na kapitalistični podlagi, kakor tudi mnoge dežele v Latinski Ameriki niso zainteresirane na vojni in ne pripadajo h kapitalističnim blokom. Vse to napravi realno našo tezo o možnosti preprečenja svetovne vojne in o politiki miroljubne koeksistence držav z različnimi družbenimi ureditvami, je dejal Gomułka in pripomnil, da dobiva ta politika čedalje več pristašev po svetu.

Gomułka je poudaril, da je glavna pot h krepitvi miroljubne koeksistence boj za splošno in popolno razorožitev, ki ni več utvara, temveč nezgodbost.

Gomułka je nato dal časa govoril o mirnem gospodarskem tekmovanju obeh sistemov.

Sestanek Frondizi-Macmillan

V sporočilu o razgovorih je rečeno, da bosta obe državi pospeševali sodelovanje med evropskimi in južnoameriškimi državami

LONDON, 7. jul. (AP). V Londonu so danes objavili sporočilo o razgovorih argentinskega predsednika Frondizija in britanskega ministrskega predsednika Macmillana. Sporočilo o razgovorih argentinskega predsednika Frondizija in britanskega ministrskega predsednika Macmillana ohranitev miru in gospodarski napredek.

Obenem so objavili, da bosta obe državi pospeševali gospodarsko sodelovanje industrijsko razvitih zahodnih dežel in Latinske Amerike.

Ministrski predsednik Macmillan je predsedniku Frondiziju zagotovil, da evropsko združenje za svobodno trgovino (EFTA) ne bo oviralo gospodarskega sodelovanja Zahodne Evrope in latinskoameriških dežel. Argentinski predsednik pa je obrazložil, da bo svobodna trgovinska zveza, ustanovljena v Latinski Ameriki, podpirala gospodarsko zblizevanje z EFTA.

Tu so tudi na uradnem mestu izrekli željo po nadaljnjem razširjenju kulturnega sodelovanja Romunije z zahodnimi deželami v skladu s politiko miroljubne koeksistence držav z različnimi družbenimi ureditvami. Na romunski strani so že uradno izrazili pripravljenost, da sklenejo državne sporazume o kulturno-znanstvenem sodelovanju z Veliko Britanijo, ZDA in drugimi zahodnimi deželami. Ustvarjeni so že uradni stiki z zastopniki najvišjih znanstvenih ustanov v teh državah in proučili možnost razširjenja odnosov med temi deželami.

Britanska bela knjiga o Cipru

London, 7. jul. (AFP). Britanska vlada je danes uradno predložila parlamentu belo knjigo z dokumenti, ki se tičejo neodvisnosti Cipra. Eden izmed teh dokumentov govori o pravici do suverenosti, ki si jo je pridržala Velika Britanija za dve vojaški oporišči na tem otoku in o vojaških olajšavah, ki jih bo uživala na ozemlju neodvisnega Cipra.

Dokumente, ki so jih predložili britanskemu parlamentu, so podpisali pretekle srede v Nikoziji zastopniki britanske vlade, Grčije, Turčije in Cipra.

Verjetno je, da bo neodvisnost republike Cipra proglašena 14. avgusta. Britanska vlada je že prejela privolitve zastopnika laburistične opozicije, da bodo o načrtu zakona o neodvisnosti Cipra glasovali pred poletnimi parlamentarnimi počitnicami.

zastopniki znanstveno-kulturnega ter javnega življenja iz Velike Britanije, Italije, Francije, Zahodne Nemčije in drugih dežel. Obenem so romunski znanstveni delavci obiskali dežele zahodne Evrope.

Tu so tudi na uradnem mestu izrekli željo po nadaljnjem razširjenju kulturnega sodelovanja Romunije z zahodnimi deželami v skladu s politiko miroljubne koeksistence držav z različnimi družbenimi ureditvami. Na romunski strani so že uradno izrazili pripravljenost, da sklenejo državne sporazume o kulturno-znanstvenem sodelovanju z Veliko Britanijo, ZDA in drugimi zahodnimi deželami. Ustvarjeni so že uradni stiki z zastopniki najvišjih znanstvenih ustanov v teh državah in proučili možnost razširjenja odnosov med temi deželami.

Tu so tudi na uradnem mestu izrekli željo po nadaljnjem razširjenju kulturnega sodelovanja Romunije z zahodnimi deželami v skladu s politiko miroljubne koeksistence držav z različnimi družbenimi ureditvami. Na romunski strani so že uradno izrazili pripravljenost, da sklenejo državne sporazume o kulturno-znanstvenem sodelovanju z Veliko Britanijo, ZDA in drugimi zahodnimi deželami. Ustvarjeni so že uradni stiki z zastopniki najvišjih znanstvenih ustanov v teh državah in proučili možnost razširjenja odnosov med temi deželami.

Tudi na dopustu jutranjek DELO

Tour de France

TOULOUSE, 7. jul. V dvajseti etapi mednarodnega kolesarske dirke Tour de France je zmagal Francoz Graczyk, ki je 176 km od Luchona do Toulousea prevozil v času 4:38:52. V generalnem plasmaju še nadalje vodi Italijan Nencini. Od 123 tekmovalcev, ki so startali v prvi etapi, jih je ostalo še sto.

Ob filmski obali

Piran, Poreč, Pula, Opatija: kraji, ki privlačijo vse večje število filmskih ustvarjalcev. V Piranu privlačijo te dni številne obiskovalce stara bojna ladja, ki je usidrana na obali ob Pomorski šoli. Najbrž šolska ladja za vaje naših pomorščakov? Ladja je le nekam preveč našopirjena, pravzaprav je montirana na stari barki.

»Kaj pa je to?«
»Starejši Pirančan mi v pristni istrski govorici pojasni: »Za film je, za tisti film o tisti kraljici z Reke, ali kako že.«
»O Karolini Reški,« pojasni nekdo, ki je prisluhnil razgovoru in se zagledal v starino.

»Veste, nad 70 kubikov lesa so že porabili.«
»To so lepi denarji.«
»Ah, film stane.«

Da, film stane. Tega se v Piranu še posebno zavedajo. V Piranu, kjer imajo v obdobju 6500 ležišč na razpolago, kjer imajo vsak dan lepše gošinske lokale, kjer je vsak dan več ljudi, ki žele videti kaj novega.

In zato je piranska občina zainteresirana, da bi smejala čimveč filmov prav v Piranu. O slikovitosti obale in značilnostih arhitekture smo že stokrat pisali, nismo pa še mnogo pisali o stari piranski stekla. Zauzečeni prostori so čakali na podjetje, ki bi jih lahko uporabilo. Toda, kdo naj se loti čiščenja in adaptiranja dveh velikanskih dvorani, pomožnih in uradnih prostorov?

Pirančani ti povedo, da je Piran že staro filmsko mesto. Tu so smekali že več filmov

(Greh, Kruh in sol, Grofa Luksemburška, Noč nad Montecarlo in nazadnje še Spjono X). Snemanje filma je za Pirančane in goste na letovišču atrakcija. Kaže, da se za Piran vedno bolj zanimajo domači in tuji producenti. Tako je prišlo do tega, da so od stare steklarne ostale le še steklarne peči v mračnem kletnem prostoru in nekaj deset metrov visok dimnik.

Vse drugo so že preuredili v filmski atelje.

»Imamo še premalo prostora,« so mi povedali ljudje, ki imajo na skrbi atelje Filmservisa. »Radi bi sezidali še veliko dvorano, da bi omogočili nemoteno in hitro snemanje.«

V eni izmed dvoran so odstranjevali kulise, ki so služile za film »Spjono X«, sred dvorane so že čakali topovi pravi bronasti pa je bil le eden.

»Montirali jih bomo na ladjo. Desetega začnemo snemati Karolino Reško.«

Filmarji so v Piranu zadovoljni. Piran je prav tako dovoljen zaradi filmarjev.

»Letos nam bo podjetje prenovilo eno ulico za potrebo filma,« so povedali v Piranu in dodali: »Naj le snemajo vsem Piranu!«

Pa to ni edina korist filma. Važnejše so druge. Ko snemajo, je v Piranu množica ljudi, ki daje neki pečat življenju in njemu. Mnogi pridejo na vidjo, kako nastaja film. In Piran živi v tistih dneh svojeko, atraktivno življenje.

Desetega bodo začeli snemati »Karolino Reško«, pripravljajo se pa na snemanje

vico tistega, kar bi ga stal v Nemčiji. Najbrž bo to držalo.

Iz Poreča je do Pule dober korak. Z avtom prideš po asfaltirani cesti v slab uri.

Pula je postala za jugoslovanske filmske delavce vrh želja in ambicij. Najbrž bo prešla v jugoslovanski okvir.

V Areni imajo nekaj nad šest tisoč oštevilčenih sedežev. Tre dni je zagrebška Opera priredila operni festival. Arena je bila razprodana na pol — povprečje obiska se giblje okrog 3500. Za filmski festival sprejme Arena nad deset tisoč obiskovalcev.

Mnogi izven Pule so govorili, da je filmski festival v nevarnosti. Tako menijo predvsem tisti, ki imajo po nekaj tisoč ležišč po hotelih. Za festival bi bila vsa razprodana, računajo. A Pula se ni vdala zaradi pomanjkanja prenočišč. Prav te dni so odprli ob restavraciji »Ribarska koliba« polovico novega hotela, druga

Filmska ekipa ni velika. Baje igrajo in sodelujejo prav vsi, od producenta do zadnjega člana ekipe. Mimogrede sem ujel, da stane nemškega producenta film pri nas polovico tistega, kar bi ga stal v Nemčiji. Najbrž bo to držalo.

Premaknimo se k obali, ki jo poznajo po svetu ne samo turisti, pač pa tudi že številni filmski gledalci.

V Poreču dokončujejo te dni film za nekega nemškega producenta. Kakšen je film, ne vem, zvedel sem le to, da gre za avanturistično zgodbo o odnosih med ljudmi, ki se po letalski nesreči znajdejo na osamljenem otoku.

Filmska ekipa ni velika. Baje igrajo in sodelujejo prav vsi, od producenta do zadnjega člana ekipe. Mimogrede sem ujel, da stane nemškega producenta film pri nas polovico tistega, kar bi ga stal v Nemčiji. Najbrž bo to držalo.

Piran, Poreč, Pula, Opatija: kraji, ki privlačijo vse večje število filmskih ustvarjalcev. V Piranu privlačijo te dni številne obiskovalce stara bojna ladja, ki je usidrana na obali ob Pomorski šoli. Najbrž šolska ladja za vaje naših pomorščakov? Ladja je le nekam preveč našopirjena, pravzaprav je montirana na stari barki.

»Kaj pa je to?«
»Starejši Pirančan mi v pristni istrski govorici pojasni: »Za film je, za tisti film o tisti kraljici z Reke, ali kako že.«
»O Karolini Reški,« pojasni nekdo, ki je prisluhnil razgovoru in se zagledal v starino.

»Veste, nad 70 kubikov lesa so že porabili.«
»To so lepi denarji.«
»Ah, film stane.«

Da, film stane. Tega se v Piranu še posebno zavedajo. V Piranu, kjer imajo v obdobju 6500 ležišč na razpolago, kjer imajo vsak dan lepše gošinske lokale, kjer je vsak dan več ljudi, ki žele videti kaj novega.

In zato je piranska občina zainteresirana, da bi smejala čimveč filmov prav v Piranu. O slikovitosti obale in značilnostih arhitekture smo že stokrat pisali, nismo pa še mnogo pisali o stari piranski stekla. Zauzečeni prostori so čakali na podjetje, ki bi jih lahko uporabilo. Toda, kdo naj se loti čiščenja in adaptiranja dveh velikanskih dvorani, pomožnih in uradnih prostorov?

Pirančani ti povedo, da je Piran že staro filmsko mesto. Tu so smekali že več filmov

»Kaj pa je to?«
»Starejši Pirančan mi v pristni istrski govorici pojasni: »Za film je, za tisti film o tisti kraljici z Reke, ali kako že.«
»O Karolini Reški,« pojasni nekdo, ki je prisluhnil razgovoru in se zagledal v starino.

»Veste, nad 70 kubikov lesa so že porabili.«
»To so lepi denarji.«
»Ah, film stane.«

Da, film stane. Tega se v Piranu še posebno zavedajo. V Piranu, kjer imajo v obdobju 6500 ležišč na razpolago, kjer imajo vsak dan lepše gošinske lokale, kjer je vsak dan več ljudi, ki žele videti kaj novega.

In zato je piranska občina zainteresirana, da bi smejala čimveč filmov prav v Piranu. O slikovitosti obale in značilnostih arhitekture smo že stokrat pisali, nismo pa še mnogo pisali o stari piranski stekla. Zauzečeni prostori so čakali na podjetje, ki bi jih lahko uporabilo. Toda, kdo naj se loti čiščenja in adaptiranja dveh velikanskih dvorani, pomožnih in uradnih prostorov?

Pirančani ti povedo, da je Piran že staro filmsko mesto. Tu so smekali že več filmov

»Kaj pa je to?«
»Starejši Pirančan mi v pristni istrski govorici pojasni: »Za film je, za tisti film o tisti kraljici z Reke, ali kako že.«
»O Karolini Reški,« pojasni nekdo, ki je prisluhnil razgovoru in se zagledal v starino.

»Veste, nad 70 kubikov lesa so že porabili.«
»To so lepi denarji.«
»Ah, film stane.«

Da, film stane. Tega se v Piranu še posebno zavedajo. V Piranu, kjer imajo v obdobju 6500 ležišč na razpolago, kjer imajo vsak dan lepše gošinske lokale, kjer je vsak dan več ljudi, ki žele videti kaj novega.

In zato je piranska občina zainteresirana, da bi smejala čimveč filmov prav v Piranu. O slikovitosti obale in značilnostih arhitekture smo že stokrat pisali, nismo pa še mnogo pisali o stari piranski stekla. Zauzečeni prostori so čakali na podjetje, ki bi jih lahko uporabilo. Toda, kdo naj se loti čiščenja in adaptiranja dveh velikanskih dvorani, pomožnih in uradnih prostorov?

Pirančani ti povedo, da je Piran že staro filmsko mesto. Tu so smekali že več filmov

»Kaj pa je to?«
»Starejši Pirančan mi v pristni istrski govorici pojasni: »Za film je, za tisti film o tisti kraljici z Reke, ali kako že.«
»O Karolini Reški,« pojasni nekdo, ki je prisluhnil razgovoru in se zagledal v starino.

»Veste, nad 70 kubikov lesa so že porabili.«
»To so lepi denarji.«
»Ah, film stane.«

Da, film stane. Tega se v Piranu še posebno zavedajo. V Piranu, kjer imajo v obdobju 6500 ležišč na razpolago, kjer imajo vsak dan lepše gošinske lokale, kjer je vsak dan več ljudi, ki žele videti kaj novega.

In zato je piranska občina zainteresirana, da bi smejala čimveč filmov prav v Piranu. O slikovitosti obale in značilnostih arhitekture smo že stokrat pisali, nismo pa še mnogo pisali o stari piranski stekla. Zauzečeni prostori so čakali na podjetje, ki bi jih lahko uporabilo. Toda, kdo naj se loti čiščenja in adaptiranja dveh velikanskih dvorani, pomožnih in uradnih prostorov?

Pirančani ti povedo, da je Piran že staro filmsko mesto. Tu so smekali že več filmov

»Kaj pa je to?«
»Starejši Pirančan mi v pristni istrski govorici pojasni: »Za film je, za tisti film o tisti kraljici z Reke, ali kako že.«
»O Karolini Reški,« pojasni nekdo, ki je prisluhnil razgovoru in se zagledal v starino.

»Veste, nad 70 kubikov lesa so že porabili.«
»To so lepi denarji.«
»Ah, film stane.«

Da, film stane. Tega se v Piranu še posebno zavedajo. V Piranu, kjer imajo v obdobju 6500 ležišč na razpolago,

Velik proizvodni uspeh rudnika Laško

Kolektiv Rudnika Laško je 21. junija v okviru desetletne samoupravljanja in 15-letnice osvoboditve napovedal rekordno proizvodnjo. Ta je preseгла vsa pričakovanja. Rudarji so pokazali tak delovni polet in tolikšno voljo do uspeha v okviru svoje ekonomske enote, da so dosegli 800 ton dnevne proizvodnje ali 222 odstotkov planske, kar še ni zabeleženo v zgodovini rudnika. Proizvodnja je bila tudi naslednje dni visoko nad planom.

Z dobro organizacijo in veliko voljo so bile tako dosežene v juniju tudi najvišja povprečna dnevna, najvišja

mesčna proizvodnja in najvišje storitve. Pri tem je bilo porabljenega lesa samo 42 kubičnih metrov na tisoč ton, kar je tudi najmanj doslej.

Prav tako kot rudarji so se zavzeli za uspeh podjetja tudi v ostalih ekonomskih enotah, separaciji, delavnici in v drugih oddelkih. Tako je na grajevanje po ekonomskih enotah v rudniku Laško pokazalo, da je to pravi način za stimulativen način za plačevanje po učinku.

Posebna komisija, ki je pregledala rezultate uspehov v juniju, je ugotovila, da zmogljivost separacije, prevoza in nakladišča ne ustrezajo toliko proizvodnji, da pa bi bilo moč povečati proizvodnjo z nekaterimi izboljšavami v delovnem procesu in povečanju zaloga. Za sedaj znane zaloge so premajhne za naglo izpiranje. Vendar zahodni predeli rudnika dajejo najboljše upanje. Zaradi tehničnih ovir pa raziskav na omenjenem področju ni mogel dovolj naglo izvršiti. Tudi predeli zahodno od Savinje in pod Glavnim rovom bi utegnili še vsebovati

dragoceni laški premog, ki je trenutno, zlasti zavoljo majhne količine žvepla, najboljši premog v Sloveniji.

Vseh teh raziskav rudnik verjetno v lastni režiji ne bo mogel sam izvršiti. Morda bi se metalurška podjetja ali ostali gospodarski faktorji bolj pozanimali za omenjene raziskave.

Ing. J. A.

● DIVAČA

Sindikalna podružnica kurilnice v Divači je sporazumno z upravo sprejela načrt za zgraditev kopalnega bazena. Na razpolago so le skromna finančna sredstva, zato bodo večino del opravili sami člani sindikata in ostalo prebivalstvo s prostovoljnim delom. Bazen, ki bo proti majhni škodni dostopen vsem prebivalcem Divače in okolice, bo prvi umetni bazen na kraškem področju.

● NORŠINCI

Tudi letos je aktiv mladim zadrugnikom zelo delaven. Pozimi so imeli več predavanj, zgodaj spomlad pa so se odločili, da bodo gojili travna semena. KZ Martjanci jim je dala 1,3 ha zemlje, travna semena in umetna gnojila. Gojijo travo ljulko. Nedavno tega so se zbrali skupaj z upravnikom zadrugne in začeli mlati ljulko. Vreče so se polnile, namlatili so 2600 kg semena, ki ga bodo prodali. Jeseni pričakuje še en pridelek travnih semen, z denarjem pa bodo kupili televizor in uredili prostore.

Nepreviden mopedist

LJUBLJANA, 7. jul. Včeraj popoldne se je na Šišenski cesti v Ljubljani dogodila huda prometna nesreča. Mopedist Anton Boršič je prišel na Šišenski cesti in neprevidno zapeljal pred osebnim avtomobilom, ki ga je vozil z zmerno hitrostjo Vlado Obršar. Pri trčenju se je mopedist hudo poškodoval in so ga morali prenesti v ljubljanski bolnišnico.

Traktorist se je ponesrečil

LJUBLJANA, 7. jul. Včeraj popoldne se je v Peskovniku v Podutiku pripetila smrtna nesreča. Rudolf Mihelič je vozil po strmem klancu nazval traktor s trizonsko priklopo naloženo s peskom. Zaradi prevelike hitrosti pa traktorist ni mogel obvladati vozila. Prikolica je potisnila traktor s ceste, ki je pokopal pod seboj Miheliča. Traktorist je bil na mestu mrtve. Dva delavca, ki sta se peljala s traktoristom, pa sta na srečo ostala nepoškodovana.

NOVI

tovaris

Z Rosano Podesta, ki snema te dni v Jugoslaviji koprodukcijski film »Toriyoka — strah barbarov«, na naslovnici strani se vam predstavlja nova, 27. številka »TOVARISA«.

KUPLJENA ZRELOST

Ta kar malce detektivsko izpeljana reportaža govori o tistih letošnjih maturantih, ki so si s tisočaki kupili diplomsko nalogo in lastno »zrelost«.

UTRUDLJIVA, A (NE) BELA LJUBLJANA

Mozak skoraj neorealističnih posnetkov o tem, kako solarji na majskih in junijskih izletih doživljajo obisk svojega glavnega mesta.

V sklopu serije »Pol stoletja naših kril« govori reportaža

KLUBARIJI

O prvih domačih letalskih konstrukcijah (dr. Bloudek, dr. ing. A. Kuhelj), o prvem letalskem mitingu, prvi večji letalski nesreči pri nas, prvem aeroklubu...

»AKCIJA, DOLGA 41 DNI« in »KOPRODUKCIJA« oziroma »TORIYOKA, STRAH BARBAROV« sta zanimiva filmska zapisa.

STRIP — HUMOR — MODA — 2x25.000 din nagrad v ugankarski prilogi »KAJ VES — KAJ ZNAS« — SVET V MOZAIKU — REMARQUEJEV ROMAN — NOVELA — DOMAČI OBZORNIK

vse v novi — 27. številka »TOVARISA«

BELA SRAJCA

Graditeljem neke lovske koč

»Tamle je lipa, od nje bom pa že videl kaj se dogaja na gradbišču naše lovske koč.« Tako si rečem, skoraj naglas si rečem, ko sem ob pol sedmih pred Vesco še sto korakov od ceste, ki pelje od kužnega znamenja pri Skarčunji proti Selu, da poveže cesto Vodicke - Menges.

Nič nisem namreč kaj trden. Ze včerajšnja voda me je utrudila. Kakih 130 kangel sem podal iz Franceljevih rok v Stefanove. Zajemali smo iz potoka in polnili bariglo, ki drži nad 900 litrov. (Tega res ne bi bilo treba omeniti, toda moje roke so izgubile vse moč.) Potem smo zvečkali z drve kakih dvajset hlovdov. Zvečkali so jih pravzaprav Franceljevni konji; to je drugi Francelj, ne tisti, s katerim smo točili vodo; Franceljev imamo v družini dober duca. Vse popoldne je prišlo, tako da so bili moji, ki so stregli konjem mokri. Ko je bilo to storjeno, sva šla s Stefanom

na snjaka. V Repnje sem prišel ob pol desetih; ponoči, da ne bo pomote! Zbudil sem se ob dveh, nato pa vsakih nekaj minut pogledal po sobi, če se že dani. Svetloba se je prav rahlo zagnala na stenah deset minut pred tretjo. Samo se enkrat sem se obrnil, deset minut po tretji pa sem bil že sredi Repenjskega hriba. Ko sem sedel na snjakov prehod nad Tilnom, je megla iz doline začela lesti v hrib. Ker me je mrazilo, nisem več čakal. Obhodil sem ves hrib in prešel počez vse polje. Sedaj sem pred tole lipo.

Vse je prav, bilo je lepo jutro, vsako jutro je lepo, le tega ne vem, kako bom danes še kaj delal. Kar dobro bomo morali namreč poprijeti, da bomo napravili, kar je treba napraviti, da bomo priredili nedeljo betonirali ploščo.

Francelj, naš prizadevni delovodja, je tretji mož tega imena, je včeraj povedal, ka-

ko so se fantje menili, da bi prišli že ob šestih.

Ko pogledam od lipe pod hrib, kjer se že dva meseca vsako nedeljo zbere naša lovska družina na gradbišču lovske koč, opazim skozi daljnogled belo srajco. V beli srajci stoji nekdo na zidu, ki je zrasel prejšnjo nedeljo. V dolino gleda, ne dela. Očitno mu nekaj ni prav. Sedaj se je hitro obrnil in sedel na klop. Kdo neki se je že tako ogled, da lahko posesti v prav nič toplem julijem jutru brez suknjice? Saj delavcev ni videti.

Ko pridem čez četrto uro na gradbišče, spoznam belo srajco: to je naš delovodja. Bela srajca in Srečo, v bolj varovalni barvi, me sprejmeta skoraj hladno. Kljub temu prisedem. Pred nami je polna barigla, ob njej vreče cementa in dva velika kupa peska. Pred nami je opažena skoraj osem metrov dolga in dobra dva metra visoka stena, ki jo je treba zabetonirati. Pod nami je zamegljeno polje. Megla se povezuje z zamegljenim nebom. »Ob šestih bi morali začeti,« kratko ugotovi bela srajca, sicer pa nobene ne rečem.

Ko pogledam že drugič na uro, zaskripelje po stezi samokolnica z orodjem. Rine jo Tine. Za njim zagledam četrtega in petega Francelja. Ta trojica je boljše volje. Tine, naš gospodar in večni fant nas s smehom pozdravi. Vsi trije so preživeli jutro v gozdu in že to je dovolj, da gle-

Danes že precej pred 8. uro se je pri stavbi občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Siška ob Celovški cesti zbralo precej ljudi; nekaj je bilo radovednežev, med katerimi so se v prvih vrstah gnetli tudi taki, ki so nameravali poceni kupiti na dražbi. To je priredil Urad za najdene predmete občinskega ljudskega odbora. Kaj vse so pozabili ljudje na avtobusih, trolejbusih, na cestih, v lokalih, od koder so jih pošteni najditelji prinesli na postajo Ljudske milice, a so tudi pozabljeni oblezali. Med pisano zbirko sta bila tudi dva motorna kolesa, deset dvokoles, pa aktivke, denarnice in celo posamezni deli osebnega perila. Tja do 1. ure se gruča ni razšla, vse dokler ni bil prodan zadnji dokaz človeške pozabljenosti. Okoli 100 kupcev je tako prišlo na svoj račun, saj je marsikateri med njimi za majhen denar kupil vreden predmet. Podobna dražba bo spet v tork in bo prav tako začet ob 8. uri. (Foto: V. Kuhar)

ZA ZAČETEK DVA OBRATA

Najmlajši dejavnosti, ki so se ju lotili v kmetijski zadrugi v Preboldu, sta pitanje piščancev in pitanje mlade živine. Oba proizvodna obrata sta za zadrugo novost.

Z nekaj manj kot 1,1 milijona dinarjev je zadruga uspešno preuredila staro sušilnico za hmelj, kamor so pred meseci dali prve piščance. Sedaj jih prikaže približno 12.000, kar omogoča vzrejo 1000 piščancev tedensko za trg. Prodajo jih predvsem kupcem, ki so voljni

kupiti žive piščance. Tudi za domače potrebe (v Preboldu) porabijo tedensko precej piščancev; z njimi nadomestijo pomanjkanje nekaterih vrst mesa. Če bošta pitanje in prodaja piščancev ostala v sedanjem obsegu, bodo vse investicije odplačali že letos. Seveda bo moč obrat brez veliko truda in sredstev poljubno povečati, če bi to narekovala potreba na trgu. Razen tega pripravljajo v KZ Prebold tudi načrte za kurjo farmo.

Z ekonomijo, ki obsega za sedaj šele 52 ha zemlje, je zadruga ustvarila še eno precej obetavno proizvodno enoto v tem kraju. Trenutno redijo 100 mladih goved, in sicer kombinirano: do jeseni je živina na planinskem pašniku, nato pa jo še dopoljuje. Tudi ekonomija ima vse pogoje za razmah, ker kmetovalci na področju zadrugne ponujajo svojo zemljo v zakup. Slej ko prej bodo v zadrugi zreli pogoji za ustanovitve še kakšne ekonomije za drugo specializirano dejavnost. Vsekakor pa kaže take možnosti poprej dobro pretehtati.

V sklopu osrednje dejavnosti posveča zadruga največ pozornosti kooperaciji. V kompleksno kooperacijo je vključeno nad 600 ha, v dolinskem predelu celotno 72% obdelovalne zemlje. V kooperaciji v glavnem pridelujejo hmelj, posamezne poljske kulture in sadje ter gojijo živino.

● GEDEROVCI

Prosvetno društvo je letos izredno delavno. Njegovi člani so naštevali zahtevno ljudsko igro »Miklova Zala«. Z zdaj prirejanju gostovanj; minulo nedeljo so imeli velik uspeh v Zerkovcih.

● PODGRADJE

Minuli petek so zapustili dvoletno vinogrodniško sadjarsko in poljedelsko živinorejsko šolo v Podgradju pri Ljutomeru prvi gojenci. Prvih 38 gojencev je stanovalo v internatu; razen teoretičnega pa so imeli tudi precej praktičnega dela.

POROČILO

Poročilo protiperonosporne službe

za dne 7. 7. 1960

V noči med 6. in 7. julijem je padlo od 1 do 4 mm dežja v Goriških Brdih. Srednje dnevne temperature so se nekoliko zvišale in so bile med 18 in 23 stopinj Celzija. Najnižje dnevne temperature so se gibale med 7 in 15, na Primorskem med 10 in 16 stopinjami Celzija.

Napoved: Se danes imajo čas, da končajo tretje škropljenje vinske trte proti peronospori vinogradniki okolice: Koprna, Ankaran, Debelegra rtiča, Crnega kala, Izole, Škocjana, Portorža, Sečovelja, Brčca, Smarja in Raven nad Koprno ter Kostobona.

Do 10. julija naj končajo tretje škropljenje vinogradniki okolice: Dolnje Lendave, Gornje Radgone, Kapele, Podgrada pri Ljutomeru, Jeruzalema, Ormoža, Maribora, Peka, Rošpoha, Sveline, Jarenine, Mesnega vrha pri Pučju, Juršincev, Slovenskih Konjic, Kovacev, Biželskega, Novega mesta, Trške gore, Kostanjevice, Sremita pri Kreskem ter vinogradniki celotne Bele krajine.

Vinogradniki, izkoristite vsako priložnost in temeljito poskroplite vinsko trto proti peronospori, kajti tretje škropljenje je izredno važno za zavarovanje pridelka.

POROČILO

PROFITIFORTORNE SLUŽBE

Krompirjeva plesen se je pojavila na območju kmetijske zadruge Spodnja Poljskava in Slovenska Bistrica ter na Ptujskem polju, in v Slovenskih goricah. Na Gorenjskem se je krompirjeva plesen pojavila na območju kmetijskih zadrug: Kranj, Mavčice, Zabnica in Pesnica. V občini Sostanj so opazili na zgodnjih krompirjevih sortah drugi napad krompirjeve plesni, na poznih sortah pa prvi povzročitelj. Krompirjeva plesen se je pojavila tudi na Ljubljanskem polju in Ljubljanskem barju ter na območju celotnega okraja Murska Sobota. Vse kmetijske zadruge omenjenih območij naj takoj pričnejo s škropljenjem krompirjevih nasadov proti krompirjevi plesni. Priporočamo, da poskroplijo najprej vse rane krompirjeve sorte in potem pozne. Drugo škropljenje proti krompirjevi plesni je potrebno tudi na Cerkniškem polju in v okolici Slovenjgradca.

Tretje škropljenje pa je potrebno v trškiški občini na Gorenjskem in v okolici Smarja pri Ljubljani.

Proti krompirjevi plesni škroplite z 1,5 odstotnim bakrenim amoniakom ali z 0,3 odstotnim Dithanom ali Lirotanom ali 0,5% Supercuprenom. Pripravljenemu škropljenju prilemaje vedno še kemična sredstva proti kloradskemu hrošču.

Kmetijski inštitut Slovenije in Hidrometeorološki zavod LRS

VČERAJ DANES JUTRI

v Ljubljani

Rojstva

V sredo se je v Mestni porodnišnici rodilo osem dečkov in pet deklic. V Kliniki za porodništvo in ginekologijo pa štiri dečke in štiri dečke.

(V. S.)

V papirnici Vevče nov papirni stroj

V tovarni papirja v Vevčah bo v soboto, 9. julija pričel poizkusno obratovati IV. papirni stroj. Z obratovanjem novega stroja se bo letna proizvodnja papirja povečala za 5650 ton. Razen dobavitelja so pri montaži in opremlitvi novega stroja sodelovali podjetja: Remontna delavnica papirnice Vevče, »Metalna« Maribor, »Elektropek« Ljubljana, »Elektrosignal« in »Termika« iz Ljubljane. Nov papirni stroj bo proizvajal predvsem tanke, pisalne in tiskovne papirje. Z začetkom obratovanja novega stroja bo podjetje v soboto proučevalo 10-letnico delavskega samoupravljanja in 15-letnico osvoboditve. (I. L.)

339 plavalcev več

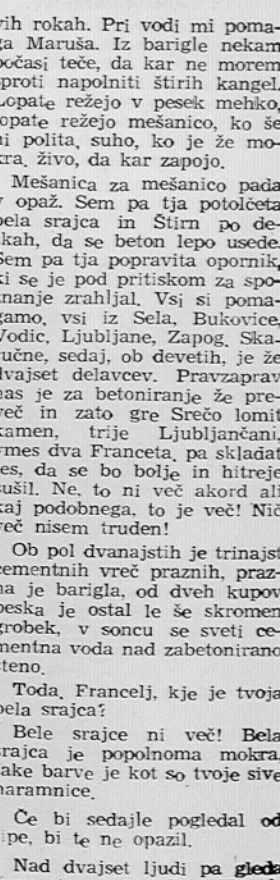
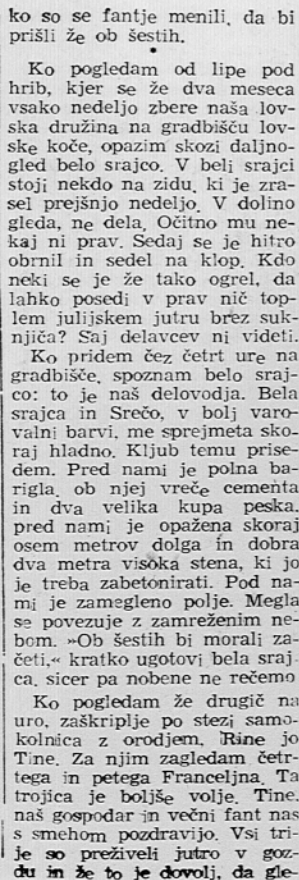
Na ljubljanskih kopališčih »Kolezija« in »Ilirija« je sedaj prvi letošnji plavalni tečaj. Muhanost vreme nagaja prirediteljem, tako da se bo že prvi tečaj končal več kot teden dni kasneje, kot so predvidevali. Na kopališču »Kolezija« obiskuje tečaj 160 otrok, na kopališču »Ilirija« pa 179 otrok. Računajo, da bodo letos lahko priredili še dva plavalna tečaja. (V. S.)

Orkester ljubljanske opere v Dubrovniku

V četrtek je odpotoval v Dubrovnik orkester Ljubljanske opere, ki šteje približno 140 članov. V Dubrovniku se bodo zadrževali dalj časa, ker bodo igrali v Dubrovniški operi.

Vsklajujejo promet

Promet v središču Ljubljane, posebnem pred glavno pošto, je v zadnjem času zlasti ob urah, ko so odprti uradi in trgovine, tako narasel, da povzroča nemalo preglavice prometnikom. De je dle časa usmerjajo pred glavno pošto motorni promet. Vendar je bilo le-to pre malo. Motorna vozila, kljub prometnikom niso mogla normalno prehajati križišče. Nemalokrat so bili vozniki motornih vozil v zadregi, ker zaradi številnih pešev na prehodu niso mogli speljati iz križišča. Zato so se prometniki odločili za enak ukrep, kot že prej na Titovi cesti, da so navadili pešce prehajati le na prehodih. Sedaj pa usmerjajo prometniki pešce v skladu s prometnikom na sredini ceste. Prav bi bilo, da bi se pešci čimprej samostojno ravnali po prometniku na sredini ceste. (F. S.)

Na gradbišču po končanem delu preteklo nedeljo. — (Foto: Franc Kovč)

Nad dvajset ljudi pa gleda novo steno. Cene Kranjske

Po območju občine POLJE za njen praznik

Gospodarstvo na območju Občinskega ljudskega odbora POLJE bo v letošnjem letu ustvarilo 11 milijard 830 milijonov dinarjev celotnega dohodka, medtem ko je istega leta ustvarilo le 6 milijard 448 milijonov dinarjev. Na ta porast bo v pretežni meri vplivala nova industrija v ZALOGU, »EMONA«, mesna industrija Zalog, perutninska farma v ZALOGU, nova kmetijska posredstva (omeniti moramo kmetijsko posredstvo DOLSKO in ZADOBROVA, ki bosta znatno pospešili kmetijsko dejavnost in ne nazadnje reanimirano in po tradiciji »kmetijsko« papirnico v VEVAH, ki je z izpopolnitvijo strojne parka dosegla zeleno delovno pogoj.

V letošnjem letu se bo produktivnost dvignila za ca 8%. Z ozirom na novo industrijo v ZALOGU, nov papirni stroj v VEVAH in zaradi nekaterih novih obrtnih podjetij bo porasla delovna sila za 36,2%.

Za izboljšanje družbenega standarda v Polju gradijo 74 stanovanj, ki jih bodo letos dogradili in hkrati pričeli z gradnjo 6 blokov ter vodovoda od postaje POLJE do VEVC.

Na vrsti je rekonstrukcija javne razsvetljave in POLJU in transformatorske postaje v

izdelkov »ARBO« v Podgradu; ustvarja na leto približno za 23% večji dohodek. Kolektiv »AGROINDUSA« pa se je specializiral za namakalne naprave in predvideva za letošnje leto 1 milijardo bruto dohodka, prav tako si kolektiv podjetja »EMONA« z vsemi silami prizadeva, da bi čim več prispeval k ustvaritvi boljših življenjskih pogojev našega delovnega človeka.

V kmetijski proizvodnji se bo povečala bruto vrednost kmetijskih proizvodov, nampram lanskem letu za 75,9% in to predvsem v družbenem sektorju, k čemur bo v znatni meri prispevala živinorejska farma v ZADOBROVI, ki ima približno 700 glav goveje živine. Kmetijstvo se razvija specializirano po panogah v skladu s prirodnimi in gospodarskimi pogoji. Vsi družbeni obrati bodo preurejeni v farme — za oskrbo mesta z mlekom in mesom. Površina, ki je letos planirana za kooperacijo, predstavlja 25% vse obdelovalne zemlje. Za družbeni sektor kmetijstva je pomemben tudi napredek perutninske farme v ZALOGU, ki obeta že 1 milijon piščancev — pohancev na leto.

Znatni napredek v trgovini na teritoriji občine POLJE predstavlja tudi nov paviljon Trgovskega podjetja POLJE; lokal je zelo moderen in zares

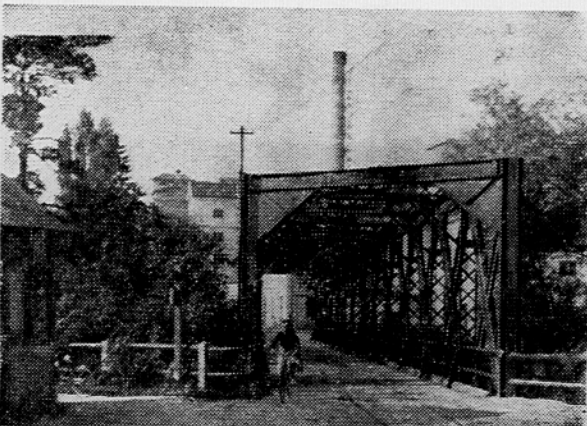
Spomenik Polja

zestot, toda občina za ta namen nima dovolj sredstev.

V obrti je veljalo v Polju še nedavno kadrovske vprašanje za problem, pa so ga že rešili. Trenutno je pomankanje lokalov in delavnic, kajti v načrtu imajo postaviti več obrtnih centrov. Obrt v občini POLJE je v razmahu, potrebna pa je še vrsta ukrepov za smotnejšo ureditev že obstoječih obrtnih podjetij. Letos bodo ustanovili tri nove obrtne obrate: dimnikarstvo, soboslikarstvo in pleskarstvo ter komunalno podjetje. S tem pa bo tudi družbeni sektor prerastel v zasebni.

Na kratko — kolikor dopušča prostor — smo v našem prispevku nanizali razne gospodarske dejavnosti ObLO POLJE. Dodajamo še, da se bo družbeni bruto produkt letos zvišal za 54,4% napram 1958 letu, narodni dohodek pa za 23,4%.

Ne bo pa odveč še beseda o solah na teritoriji ObLO POLJE. V proračunu za prosveto in kulturo imajo 66 milijonov, kar pa je sprično potreb premalo. 14 šol zahteva več kot polovico obč. proračunskih sredstev. Samo za ureditev šole v ZALOGU potrebujejo 9 milijonov dinarjev. Šola v DOBRUNJAH bo treba povečati, za razširitev šole v DOLSKEM je potrebno vsaj 4 milijone sredstev. V POLJU je stanje glede šolskih prostorov vsaj zadovoljivo, medtem ko bi za šolo v SOSTREM potrebovali kakih 40 milijonov dinarjev. Toda v POLJU bodo morali vsekakor dobiti nove prostore za splošno ambulantno, kajti pogoji, v katerih se na-

Motiv iz Vevč. Čez zanimivi železni most nad Ljubljano pripelje pot k tovarni papirja v Vevčah (v ozadju)

haja, so nevarni. To bo urejeno morda že kmalu ker je poslopje novega zdravstvenega doma sezidano že do podstrešja.

Če še enkrat preletimo navedene podatke in novice v gospodarskem življenju občine POLJA, vsekakor ugotovimo, da se posamezne dejavnosti močno širijo, saj tudi vsi pokazatelji nakazujejo hiter in koreniti razvoj občine v vsakem pogledu. Tak obračun dela je za Občinski praznik občini POLJE samo v priznanje, nam pa je zagotovilo, da se delovni kolektivi zares trudijo za uresničitev nalog, ki vodijo k edinemu cilju: čimprej ustvariti našemu delovnemu človeku najboljše življenjske pogoje.

OBČANOM POLJA ISKRENE ČESTITKE ZA OBČINSKI PRAZNIK!

»ARBO«, mlada tovarna kemičnih izdelkov

Podjetje je bilo ustanovljeno 1953. leta. Zelo stara poslopja ne morejo skriti, da je bilo to sicer že od nekdaj to ali ono sorodno podjetje, omenjena letnica pa je začetno leto obratovanja Tovarne kemičnih izdelkov »ARBO«, ki je tedaj imela 33-članski delovni kolektiv. Najprej je podjetje opravljalo usluge po naročilih naročnikov, toda že naslednje leto je ustvarilo skoraj za 50 milij. dinarjev bruto proizvodov. Potem je sledilo obdobje iskanja novih poti v proizvodnji, usmeritev dela. Kolektiv je, že 1955. leta pričel s poskusi izdelave sikatativ (sušilcev za barve in lake). V tem času je tudi vpeljal kot redno proizvodnjo destilacijo gazolina.

V letu 1956 je Tovarna kemičnih izdelkov »ARBO« osvojila novo vejo proizvodnje — izdelovanje detergentov, t.j. specialnih sredstev za čiščenje mlečnih posod. Počasi se je proizvodnja določenih izdelkov upeljala in utrdila, tako predvideva letošnji plan Tovarne »ARBO« naslednjo proizvodnjo:

800 ton destilatov gazolina, 160 ton sikatativ, 30 ton detergentov itd.

Poleg redne proizvodnje podjetje »ARBO« še vedno opravlja usluge, izdeluje proizvode po naročilu odjemalcev: predvsem razne destilacije, mastne kisline, razredčujoče solitne kisline itd.

Letošnji bruto produkt bo po predvidevanju kolektiva »ARBO« okrog 250 milijonov dinarjev in bo predstavljal 500% bruto produkta, ki so ga ustvarili 1954. leta.

Danes šteje delovni kolektiv Tovarne kemičnih izdelkov »ARBO« 46 članov ali 39 odstotkov več kakor ob začetku. Zanimivo primerjavo nam pokaže tudi celotni dohodek na enega zaposlenega v 1958. letu, ki je bil 4 milijone 108.000 dinarjev, napram lanskega letu, ki je bil 4 milijone 757.000 dinarjev. Čisti dohodek na

enega zaposlenega je bil 1958. leta 573 tisoč dinarjev, 1959. leta pa 765 tisoč dinarjev.

Kader v tovarni kemičnih izdelkov »ARBO« je mlad in dobro vpeljan, tudi mesta visokokvalificiranega kadra (inženirji in tehniki) so izpolnjena. Tovarna ima svoj raziskovalni laboratorij, kjer nenehno iščejo novih možnosti za razvoj podjetja.

Res je, da so — kot omenjeno — prostori tovarne stari, izrabljeni. Rekonstrukcija, ki je v teku, je zajela v glavnem kotel občno premajhen in zato včasih povzroči ozko grlo v proizvodnji. Podjetje je pred tremi leti kupilo v Rušah nov ustrezen kotel, vendar ga bo šele sedaj moč postaviti v novozgrajeni prostor. Prav tako je na vrsti ureditev sanitarnih naprav, kanalizacije in vodovoda. Vsekakor moramo podčrtati, da bo rekonstrukcija v Tovarni kemičnih izdelkov »ARBO« v Podgradu opravljena izključno z lastnimi sredstvi podjetja in bo tovarna v ta namen porabila 14 milijonov dinarjev. Z delom so začeli letos in bodo v glavnem tudi letos končali, saj predvidevajo, da bo začel parni kotel delovati že v četrtem tromesečju t. l.

Rekonstrukcija je sicer zaslusna rešitev za razvoj podjetja, kajti z ozirom na zelo izrabljena proizvodna sredstva bo vsekakor potrebna popolna rekonstrukcija tovarne. V pogledu razširjanja objektov pa tovarna razpolaga še z velikim zazidljivim prostorom.

Podjetje s svojimi izdelki zalaga domači trg. Vendar bo s svojimi proizvodi — sikativi — odšlo na zunanji trg, za kar že potekajo dogovori.

Kolektiv Tovarne kemičnih izdelkov »ARBO« prihaja na delo iz bližnje in daljne okolice, vendar najbolj oddaljene člane podjetje prepelje z lastnim vozilom, ker so sicer prometne zveze slabe.

Družbeno življenje je v tovarni »ARBO« lepo razvito. Vendar je kolektiv doslej pogrešal dvorano za shajanje, ki jo bo dobil letos z rekonstrukcijo. Posebno lepo napreduje foto-krožek. Prizadevni člani krožka so si uredili lastno temnico z najnujnejšo opremo in si nabavili dobre fotoaparate domače proizvodnje.

Podjetje posveča vsestransko skrb delovnemu kolektivu. Za rešitev stanovanjskih problemov bodo drugo leto prilegli z gradnjo 6-stanovanjskega bloka. Kolektiv odhaja na obmorsko letovišče, v Piranu ima namreč podjetje (skupaj s tremi podjetji) počitniški dom s 30 ležišči, s športnimi rekviziti. Sem odhajajo člani na dopust — delno po sindikalni liniji iz preventivnih ozirav ali pa na svoje stroške.

In ugotovitev našega obiska tovarni »ARBO«: mlado podjetje, mlad kader, novi uspehi, velike perspektive!

10 LET trgovskega podjetja Polje

Novi lokal specializirane trgovine Trgovskega podjetja »POLJE« v Polju

Pred desetimi leti je bilo ustanovljeno trgovsko podjetje »POLJE« in obenem poteka deset let delavskega samoupravljanja v tem podjetju. V tem razdobju je podjetje korenito poseglo v trgovsko poslovanje na območju ObLO Polje, razširilo trgovsko mrežo in obogatilo izbiro prodajnih artiklov.

Ob začetku poslovanja je imelo podjetje 4 poslovalnice in 12 uslužbencev, danes pa ima 19 poslovalnic, kolektiv pa šteje preko 70 članov. Poslovalnice trgovskega podjetja »Polje« so pomnožile asortiment prodajnih artiklov. Danes so v Polju trije lokalni trgovskega podjetja Polje, predvsem novi paviljon, ki je delno specializiran in obratuje od novembra lanskega leta, in pa lokal v novem bloku obč. ljud. odbora. Dalje ima podjetje dva lokala v Dobrunjah in po eno poslovalnico na Vevčah, v Kašlju, Zalogu, Snejbrju, Sostrem, Besnici, Zadvoru, Lipoglavu, Prežganju, Senožeti, Dolškem, Bizoviku. Omenimo naj še specializirano poslovalnico v Polju, s prodajo železnine in gradbenega materiala, stekla, porcelana, tehničnih gospodinskih predmetov, prometnih sredstev itd.

Od navedenih poslovalnic obratuje že pet najvažnejših neprekinjeno od 7 do 19,30 ure.

Poslovanje Trgovskega podjetja »Polje« je zelo dobro. Tako je v dveh lokalih v Polju izkazan indeks prometa napram lani (za letošnje 4 mesece) 193%, kar je daleč preko predvidevanja. Lanskoletni brutopromet podjetja je bil 305 milijonov dinarjev, letos pa pričakujejo 400 milijonov brutoprometa.

In sedaj se pomudimo za hip pri sistemu trgovanja, ki ga je vpeljavalo v svojih poslovalnicah Trgovsko podjetje »POLJE«. Podjetje na-

bavlja velik del artiklov neposredno od proizvajalca, zaradi tega prejme boljši odstotek rabata in s tem neposredna nabava vpliva na razmeroma nižje prodajne cene, kot so sicer v naših trgovinah. Danes si lahko kupec izbere v novem poslovnem paviljonu v Polju n. pr. razno manufakturno blago po nižji ceni, da ne omenimo velike izbire, ki je na razpolago, nenavadno svetlega lokala, ki omogoča pravi izbiro ustreznih barv itd.

Razširitev trgovske mreže v Polju, dobra postrežba in cene blaga, ki nikakor niso pretrane, vse to se opaža v porastu brutoprometa, če primerjamo samo n. pr. prvo tromesečje lanskega leta in isto razdobje letošnjega leta. Velik del kupcev, ki je nekdanj odhajal po blago v Ljubljano, danes z zadovoljstvom nakupi vse potrebno v poslo-

valnicah Trgovskega podjetja »POLJE«.

Res, v poslovanju naletimo tudi na težave. Ena teh je n. pr. dejstvo, da je v prodaji okrog 60% blaga z dirganimi cenami, dohodek pri prodaji tega blaga pa ne krije osnovnih stroškov. Morda je drug tak problem delitev dohodka med podjetjem in družbo, vsekakor pa smo s tem zadeli na temo, ki o njej razpravljajo višji forumi in skušajo najti rešitev. V samem podjetju »POLJE« je morda še problem, ki zadeva kader, na razpolago je namreč premalo moške delovne sile in pa majhen je dotok vajencev. To pa zaenkrat poslovanja ne moti. Fluktuacije ni. Podjetje strmi za tem, da vzpostavi pravilne odnose s kupci, tako glede kakovosti blaga kot tudi korektnosti postrežbe, ker oboje v največji meri prispeva k vse bolj vidnim uspehom.

OB 15. OBLETNICI OSVOBODITVE IN ZA OBČINSKI PRAZNIK 10. JULIJ 1960 OBČINE LJUBLJANA-POLJE ČESTITAJO VSEM DELOVNIM LJUDM IN OBČANOM NA OBMOČJU OBČINE:

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR ZB NOV OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR ZRO OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI ODBOR ZVVI OBČINSKI KOMITE LMS
OBČINSKI ODBOR RK OBČINSKA GASILSKA ZVEZA LJUBLJANA-POLJE

ZDRAVSTVENI DOM, Ljubljana-Polje in kolektivni podjetji:
PAPIRNICA VEVC, Vevče, Ljubljana-Polje
TOVARNA KEMIČNIH IZDELKOV »ARBO«, Podgrad, Ljubljana-Polje
TRGOVSKO PODJETJE »POLJE« s svojimi poslovalnicami:

Ljubljana-Polje
TRGOVSKO PODJETJE »PETROL«, Ljubljana, skladišče, Zalog
PERUTNINSKA FARMA, Zalog
MESNA INDUSTRIJA »EMONA«, Zalog
GRADBENO PODJETJE »STAVBA-POLJE«, Ljubljana-Polje
PODJETJE »IZOLIT«, Vevče, Ljubljana-Polje
ELEKTROOBNOVA, Ljubljana-Polje
KMETIJSKA ZADRUGA, Ljubljana-Polje
KNJIGOVODSKI BIRO POLJE, Ljubljana-Polje
KINO, Vevče in Zalog
AGROKOMBINAT, Ljubljana, obrat: Zadobrova
MIZARSTVO IN TESARSTVO, Zadobrova
PODJETJE »VATA«, Zg. Zadobrova 19b
OBRATNA PEČARSKA DELAVNICA »OBLOGA«, Sneberje št. 84
KMETIJSKA ZADRUGA, Dobrunje
SPLOŠNO MIZARSTVO, Dobrunje
UPRAVA CEST, Sostro
MIZARSTVO KASELJ, Kašelj 64
SEKIRNIK — DIMNIKARSTVO, Ljubljana-Polje

K čestitki se pridružujejo:

PEKARNA SNEBERJE
PEKARNA ZALOG
PEKARNA »POLJE« POLJE
PEKARNA DOBRUNJE
NUDIMO VSAK DAN SVEŽ KRUH IN PECIVO; CENJ. ODJEMATEM SE PRIPOROČAMO

Kolektiv HLADILNICE v Zalogu

ISKRENO ČESTITA VSEM PREBIVALCEM K OBČINSKEMU PRAZNIKU ZVEZE BORCEV OBČINE POLJE. Z NASIM SODELOVANJEM IN ZALAGANJEM PRI DELU, NA PODROČJU HLAJENJA SADJA, ZELENJAVE IN DRUGIH ŽIVIL, SE PRIDRUŽUJEMO OSTALIM KOLEKTIVOM OBČINE PRI UREJANJU BLAGOVNEGA PROMETA V KORIST POTROŠNIKOV IN SKUPNOSTI.

HLADILNICA — »Slovenija sadje« Ljubljana-Zalog

OBIŠČITE NAŠE GOSTILNE, KER BOSTE VEDNO DOBRO IN SOLIDNO POSTREŽENI

● Gorka in mrzla jedila

● Točimo pristna in izbrana vina

● Vsak dan sveže pivo!

RESTAVRACIJA »VEVČE« in BUFFET v bazenu Vevče

GOSTILNA »POD URHOM«

Parkiranje avtomobilov, ples, Zadvor

GOSTILNA »ZALOŠKI HRAM«

Zalog

GOSTILNA »ZADOBROVA«

Zg. Zadobrova

GOSTILNA »PRI POŠTI«

Polje

GOSTILNA »LJUBLJANCA«

vrt, balnišče, plešišče, Vevče

GOSTILNA »PRI KOLODVORU«

Polje

GOSTILNA »SAVA«

Sneberje

GOSTILNA »ZADVOR«

Zadvor

KOLEKTIVI SE PRIDRUŽIJO K ČESTIKI IN SE CENJ.

GOSTOM SE NADALJE PRIPOROČAJO!

Olimpijske igre in rasizem

Cez nekaj tednov se bodo v Rimu začele olimpijske igre. Organizatorji te prireditve svetovnega obsega pa so nedavno naleteli na nepričakovano težavo. Stevilnim turistom in obiskovalcem bodo privatniki odstopili opremljene sobe. Vendar je med temi večina takih, ki ne želijo sprejeti črnih turistov, medtem ko so — tako pravijo — za bele turiste njihova vrata odprta na stežaj. Italijanski listi se čudijo temu pojavu in vprašujejo, kako je to mogoče, saj je doslej veljalo, da med Rimljani ni takih rasnih predsodkov.

Darila za OZN

Le malokdo ve, da prejema Organizacija združenih narodov takorekoč vsak dan darila od raznih ljudi, ki ji hočejo na ta način se posebej izkazati spoštovanje. V ta namen je francoski arhitekt Corbuser, ki je pripravil nacrtje za poslopje OZN v New Yorku, uredil v kletih dvanajst velikih prostorov. Med drugim je OZN dobila v dar dvanajst ton težkega bronastega slona, 74 Budovih kipov in kakih 10.000 različnih stenskih ur.

169. Ko so se Janku oči privadile na bujno gozdno rastlinje, je v travi zaznal ozko, komaj vidno stezico. Sklonil se je, da bi videl, kdo neki je hodil v tej divjini. Človeških stopinj na njej ni odkril. Le živalske. Janko je poznal sledove, ki jih je v pesku zapuščal njegov Pazi, poznal je skakajočo sled zajčka v snegu in ju ločil od lisicje.

170. Stopinje, ki jih je ogledoval na vlažnih gozdnih tleh, pa niso bile podobne živalskim sledovom, kakršne je bil spoznal doma. Več vrst jih je bilo, mešale so se druga v drugo in vsaka je naznanjala srečanje z neznano, mogoče nevarno, hudo nevarno živaljo. A kaj je Janku preostalo drugega, kot da zbere pogum in krene po tej edini stezi ki jo je našel?

171. Izvlekel je Tomov mali tomahavk izza pasu. Ko so se mu prsti oklenili toporišča, ko se je ozrl navzdol k Lučki v žepki in srečal njen vselej mirni pogled, je zbral ravno dovolj poguma za pot. Počasi in tiho je stopal skozi gozd in si vroče želel srečati kogarkoli, da le ne bi bil tako sam in zbehan, da ne bi zgrešil prave poti.

Sol namesto sladkorja

REKORD V LABORATORIJSKEM ZNOJENJU:
6,5 litra potu v 165 minutah

Marsikdo postane že prav nadležno siten, če nima sredi vročega poletnega dne vsak trenutek pri roki kakega m-zlega osvežilca, na primer sladoleda. Tak je bil menda tudi rimski cesar Neron, ki o njem pripovedujejo, da je dal obglaviti oficirja, ki se mu je na poti iz Alp staljal vesne, namenjen za »cesarsko okrepčilo«. Ali pa nas sladoled tudi v resnici osveži?

Medicinska znanost pravi, da je to gola domišljija. Ugotovili so, da delujejo ledene pijače, na primer limonada ali

ledena kava, na naš centralni živčni sistem kot neke vrste mamilo. Kdor popije ledeno pijačo, za nekaj časa omtviti delovanje svoje možganske skorje. Živci, ki sicer nakazujejo vročino, odgovorijo — le zaradi tega se človeku zdi, da se je ohladil. V resnici pa pride s sladoledom in še posebej z alkoholom in naš organizem nov vir toplote. Alkohol vsebuje hranilne snovi, ki imajo kalorično vrednost. Trije kozarčki konjaka ali vrček piva imajo tolikšno hranilno vrednost kot malica. Sladoled vsebuje med drugim sladkor in smetano, torej prav tako dva vira toplote.

Za resnično osvežitev poskrbi naš organizem sam, ne sicer tako naglo, kot to trdimo o »sladolednih bombi«, temveč počasneje, zato pa bolj zanesljivo. V možganih imamo centralo za uravnavanje toplote. Po njeni zaslugi znaša naša telesna temperatura 37 stopinj tudi pri najhujši vročini. Na tisoče drobnih žilic v notranjih organih dobi od nje kavo, naj se skrčijo, tiste v koži pa se razširijo. Tako teče večina krvi po kožnih žilah, kjer odda odvečno toploto.

Ruda na dnu sibirske reke

Sibirska reka Angara, odtok Bajkalskega jezera, je zbudila zanimanje sovjetskih geologov. Dolga je 2850 km in plovna v vsej dolžini, izliva pa se v Jenisej. V spodnjem toku se prebija skozi skalnate mase. Na nekaterih mestih je z odplakovanjem odkrila debele plasti dragocene svinčene rude. Geologi so na več krajih vrtili v rečno dno, ponekod so prodrli do 700 m globoko. Odkrili so bogata ležišča, zdaj pa je vprašanje, kako jih bodo izkoristili. Pripravili so več načrtov. Vse kaže, da bodo reko po prekopu speljali v Jenisej.

Za dobro valjo

ZAVAROVAL SE JE
Mlad kupec se je živočno prestopal v prodajalno sadja in zelenjave. »Rad bi preveč zrele plodove, predvsem paradižnike,« je rekel. »Kupil bom vso zalogo te vrste.«

»Z veseljem,« mu je pomagal knila branjevka. »Prav gotovo boste šli v potujoče gledališče. Drevo bo nastopil nov humorist.« — »Čisto tako ravno ni,« ji je kislno odvrnil kupec. »Tisti humorist sem jaz.«

KAR DVA

»Ta priročni leksikon vam bo prihranil polovico časa pri domačih nalogah,« je rekel prodajalec dijaku, ki je brž odgovoril: »Kar dva bi vzel, če nista predraga!«

Kri se shlajena vrača proti srcu.

Če to ne zadošča več, se sproži še drugi mehanizem: poštenje. Drobnece zleže, ki jih obkrožajo žile lasnice, imajo v koži odprtine — pore. Tekočina, ki prihaja iz njih, na površini izhlapi, hkrati s tem pa se ohlaja koža in z njo kri v žilah. Ta hladilni mehanizem sestavlja nad dva milijona znojnic, ki so neenakomerno razporejene. Na hrbtu jih je na vsakem kvadratnem centimetru samo 57, na licih 75, na nogah 79, na prsih in trebuhu 155, na čelu 172, na vratu 178, na podplatu pa celo 366 na kvadratnem centimetru. Pri normalni temperaturi proizvedejo te zleže skupno slaba dva, v sončni pripeki pa več kot tri litre potu.

Angleški zdravnik je v tropskih laboratorijih delal poskuse na mladih prostovoljcih. Rekord: 6,5 litra znoja in 35 g soli v 165 minutah. Hladilna vrednost tako močnega potenja je tolikšna, da bi »prostovoljni« rekorderi potnega prenesli zračno temperaturo, pri kateri bi se spekel goveji zrezek. Neki kalifornijski profesor in njegovi sodelavci so se v laboratoriju izpostavili temperaturi 120 stopinj Celzija. Prostovoljci so se kopali v znoju, ki pa je na

koži takoj spet izhlapljal in ga je kri brž nadomestila. Pili niso ničesar, ker so hoteli ugotoviti, kdaj bo telo porabilo »mokre rezerve«. Čez četrte ure so začeli omedlevati, zato so brž zapustili »poskusno peč«. Ena izmed ugotovitev: ženske so prenašale to silno vročino bolje kot moški, ki so se začeli potiti pri 29, ženske pa šele pri 33 stopinjah Celzija.

S čim bi torej lahko pomagali svojemu hladilnemu mehanizmu pri hudi poletni vročini? Predvsem je treba gasiti žejo, četudi ni prehuda, razen tega pa do dve žlički soli dnevno. Strokovnjaki pravijo, da so solne tablete in dodatna doza soli v jedi najboljša osvežitev.

Jablana na mostnem stebru

Pri sedanjem kopališču »Proleter« v Zrenjaninu je bil nekoč most za ozkotirno železnico, po kateri je vozil vlak »Cira«. Ko so opustili promet na tisti progi, so most razdrli, stebru pa so ostali. Pred nekaj leti je poglajala skozi razpoko v betonski plošči na enem teh opornikov jablana. Njenih drobnih plovov ne bo nihče obiral, sicer pa bi tudi ne bilo mogoče, ker je jablana poglajala korenine na šest metrov visokem stebru.

17. junija — Ranikhet

Andrej si brije brado, zdaj sva le še s Cicem zagovornika praktičnosti. Okolica bungalova se je precej spremenila. Naša oprema je izginila v zaboje in zdaj smo že skoraj povsem civilizisti. Naposled prinese šofer brzojavko: »Uljanik odpluje iz Bombaja 2. junija, »Triglav« med 10. in 25. julijem!« Časa torej dovolj, da ne bomo kot brez glave bežljali v Bombaj.

Posveti odloči, da se premaknemo jutri v Ranikhet, kjer bomo mogoče dva, pa še dva dni v Delhiju in mogoče dan v Agri. Tudi za carino v Bombaju si moramo privoščiti kakšen dan, da ne ostane na suhem. Carina je pri odhodu precej bolj stroga kot pri prihodu. Ko se je vračala nesrečna ženska odprava na Čo Oju, so hoteli imeti cariniki na vsak način tudi dve kamere, ki sta izginili s Coganovo. Upajmo, da bomo imeli mi več sreče in se ne bomo preveč zadržali pred vkrcanjem.

Z brzojavom nam prinesejo iz Garurja tudi nekaj zelenjave in sadja: drobne, vendar sočne limone, ličje, čudne luskinaste sadeže z mesom, podobnim morskim mehkužcem, pa plodove mango, ki imajo okus po dinjah in so tudi takšne barve, le da je v njih ena velika koščica.

Popoldne kratak sprehod po okolici, ki me pripelje na grič s krasnim razgledom. Vsa dolina Kail Gange je pred mano kot na dlani in daleč, daleč na severu se iz meglice in oblakov izvija Trisul. Njegov drugi vrh je videti najmočnejši.

nejši. Ne varčujem s filmom — to so gotovo zadnji posnetki. Potem ga spet zakrije zavese oblakov, ki je tokrat posebno trdovratna. Gozd me tod spominja na naše dalmatinske — redek bor in tla na debelo posuta z iglami.

Ko se vrnem, je Perumal v križnem ognju. Iz njega izvleče, da ima ženo in pet otrok, ki jih pa ni obiskal dve leti. »Mogoče bom šel domov oktobra,« zaključi svojo zgodbo, pa nisem prepričan, da bo res šel. Andrej mu kaže »Tovarisa« in ga tako mimogrede vpraša, ali pozna shaba na sliki. Bil je Hruščev

IZ ALBUMA HIMALAJSE ODPRAVE: Po strmim pobočju v globel — (Foto: Zoran Jerin)

»Predlagal mi je, da bi šla gor. Rekel je, da naju tam ne bo nihče motil.«
»Zakaj bi vaju motil v tem stanovanju?«
»Vaši ljudje so kar naprej tu. Pa tudi drugi prihajajo.«
»Ali je hotel, da bi nihče ne vedel, da je bil tu?«

»Morda tudi to. Veste, pokojni Tatley je tako nameraval najeti tudi zgornje stanovanje, da bi imel več prostora pa tudi več miru. Radijski zvočnik in spodnjem stanovanju ga je pogosto motil. Ni se pritoževal, ker je Simeon, spodnji stanovalec, pač gluhi. Potem bi verjetno tudi jaz stanoval v tej hiši, zgoraj bi imel soto. Tatley sicer še ni ničesar uredil, vendar sem bil jaz pogosto v gornjem stanovanju. Beckford je želel, da bi se v miru pogovorila, zato sem mu predlagal, da bi šla tja gor.«

Leighton se ni zmenil za dolgovozno pojasnilo. »O čem pa se je hotel Beckford pogovoriti z vami?« je vprašal tajnika.

»Saj sem vam rekel, da o poslovnih zadevah.«

»Včas... se poslovne reči tičejo tudi nas. To je resna reč, Elsworth, zato bo bolje, če boste povedali. Doslej ste lagali. To veste sami, mi pa seveda tudi.«
Sledil je napet molk. Vsi trije so sedeli v klubskih naslanjajih, ki so bili nedvomno bolj prikladni za čaj kot pa za zasliševanje. Tajnik Elsworth je vzel iz žepa tobačnico, si izbral cigareto in potrkal z njo po srebrni dozi. Očitno se je hotel s tem pomiriti ali hiniti ravnodušnost, Jim pa je natanko videl, kako se mu tresejo roke.

»Ne razumem vas. Niste upravičeni govoriti v takem tonu,« je rekel tajnik in skušal dati svojemu pogledu očitajoč izraz.
»Ko bo preiskovalec nadaljeval zasliševanje, boste spet morali v klop za priče, če mi ne poveste resnice zdajle in če ne boste odgovorili na nekaj vprašanj, čeprav bodo morda kočljiva. Kje ste bili tisti petek zvečer, ko so ustrelili Tatleya?«

»Na to vprašanje sem že večkrat odgovoril. Vsi vedo, da sem bil v klubu na plesu.« Zvišal je glas, kakor da si hoče s tem dati pogum.
»Kdaj ste prišli tja?«
»Ne vem. Okoli desetih.«
»Kje ste odšli?«
»Ne vem. Včasih ljudje ne gledajo na uro. Okoli dveh.«
»In ste bili tam ves čas od desetih do dveh?«
»Seveda sem bil tam.«

»Elsworth, lažete! Ne bi smeli pozabiti, da se vsakdo določenega človeka bolje spominja kot drugih. Iz tistega kluba ste odšli malo pred enajsto. Vrata vas je videl, vzeli ste klobuk in plašč, poklicali taksi in se z druge strani peljali sem. Sofer taksijsa se vas dobro spominja. V klub ste se vrnili okoli četrta na eno. Tudi tega se spominja vratar. Izročili ste klobuk in plašč. Kaj pravite?«

Ni bilo odgovora. Tajniku so drgetali prsti, cigareta mu je zdrslila na tla. Strmel je predse, kakor da ne more več pogledati v oči, ki so ga opazovale.

»Elsworth, svarim vas, da si bom zapisal, kar boste odgovorili. Morda imate pojasnilo in lahko dokažete, kaj ste delali tu tisto noč med enajsto in dvanajsto?«

Spet vse tiho. Tajnik Elsworth je gledal v tla, Jim pa je ugaljal, kakšne kvalifikacije ima ta tajnik, da ga je Tatley sprejel v službo.

Potem nenadna, dramatična sprememba. Tajnik Elsworth je skočil s stola in se zazrl v detektivs s čudnim sijajem v očeh.

»Mislite, da sem prišel sem in ustrelil Tatleya? To mislite, kajne?«

»Moje mnenje nimam pri tem nič opraviti,« je odgovoril Leighton. »Vprašal sem vas le, kaj ste delali.«
Elsworth se je sunkovito premaknil. »Jaz sem to storil! Ustrelil sem ga. Norci mislijo, da je to storila njegova žena. Jaz sem ga ustrelil, vam pravim. Sovražil sem ga, ves čas sem ga sovražil. In sem ga ustrelil. Ničesar več ne povem, ne bom se zagovarjal. Z vami grem. Pojdimo! Ustrelil sem ga!«

Tajnik je stal pred detektivom, stavki so v presledkih bruhali iz njega. Jim je pogledal Leightona. Mladi detektiv je skušal prikriti občutek zmagoslavlja, pa mu ni uspelo, ker je menda mislil hkrati tudi na povziranje in inspektorja. Vendar je bilo treba ravnati postopoma.

»To je prostovoljna izjava,« je rekel kar se da mirno. »Treba jo bo zapisati.«

»Sam jo bom napisal. Tule je papir. Harburne bo priča.«

»Nekaj boste morali povedati,« je Jim počasi posegel vmes, in sicer tole: kako ste prišli v stanovanje?«

»Ključ imam. Odklenil sem in vstopil,« je rekel Elsworth.

»Pa samokres? Ali ste ga našli tu?«

»Ne, s seboj sem ga prinesel.«

»Aha! Od desetih do enajstih ste plesali. Ali ste ga imeli tačas v žepu? Ali ste ga pustili v plašču?«

od vsepovsod

Feredže za gospe

Vlada Saudove Arabije je pred kratkim izdala odlok, po katerem bodo morale odslej nositi feredže tudi tujke, žene najrazličnejših tujih strokovnjakov in zastopnikov. Odlok je izdal zato, ker se je vedno več domačink upiralo nošenju feredž in ker so zbujele pozornost zaradi odkritih obrazov zlasti ženske iz sosednih arabskih držav. Brez feredž bodo smele zdaj hoditi le žene, ki imajo po svojih mozhah diplomatsko imuniteto.

Človek bi si mislil, da bodo tujke protestirale in se razburjale, kar bi bila nemara edino poštna reakcija proti ukrepu, ki bi zanj ne bilo mogoče trdit, da je le podpora »ljudskim običajem«, ampak je prejel korak nazaj v času. Toda ne! Vse tujke, poročajo, so si brez protestov takoj omislile feredže, za prvo silo narajene kar iz naglavnih rut. Kakšno veselje, pravijo, da lahko hodimo po mestu, zahajamo v trgovine in vse to tako, da nas ne more spoznati, saj nas srečajo: trgovina

za tujke je takoj prve dni prodala tudi vso zalogo umetnih trepalnic, s katerimi si namestavajo »zamaskirane« oči!

Za dobro valjo

ZAVAROVAL SE JE

Mlad kupec se je živočno prestopal v prodajalno sadja in zelenjave. »Rad bi preveč zrele plodove, predvsem paradižnike,« je rekel. »Kupil bom vso zalogo te vrste.«

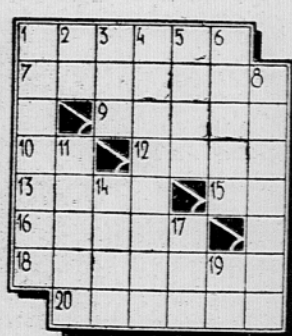
»Z veseljem,« mu je pomagal knila branjevka. »Prav gotovo boste šli v potujoče gledališče. Drevo bo nastopil nov humorist.« — »Čisto tako ravno ni,« ji je kislno odvrnil kupec. »Tisti humorist sem jaz.«

KAR DVA

»Ta priročni leksikon vam bo prihranil polovico časa pri domačih nalogah,« je rekel prodajalec dijaku, ki je brž odgovoril: »Kar dva bi vzel, če nista predraga!«

Križanka

VODORAVNO: 1. duplikat, kopija, 7. vrsta solate, 9. silovit vihar, 10. romanski slovnici, 11. naša najdaljša reka, 13. italijanski filmski komik, 13. različna soglasnika, 16. prevara, trik, 18. član poslanske zbornice, 20. slovo, pojedina ob slovesu.

NAVERNO: 1. rimski pisatelj komedij iz 2. stol. pred n. št., 2. izraz pri kvartanju, 3. moško ime, 4. oseba, 5. vladajoče plemo stare indijske države na ozemlju današnjega Peruja, 6. gozdovnik, tabornik, 8. ponavljanje iste besede (pesniška figura), 11. močvirnat travnik, 14. jezero v Etiopiji, iz katerega izvira Modri Nil, 17. grška boginja nesreče, 19. gora v Švici.

REŠITEV PREJSNJE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. pravnik, 8. točenka, 9. apel, 10. ro, 11. Nizica, 13. Kreka, 15. oc, 16. Orsk, 19. pleskar, 21. tehtati.

17. julija: Begunje

Sedemnajstega julija bo v Begunjah na Gorenjskem velik praznik: proslava 15. obletnice osvoboditve političnih zapornikov iz zloglasne begunjske kaznilnice, ki je bila za časa druge svetovne vojne največja mučilnica v okupirani Sloveniji. Proslavo organizira Sekcija bivših političnih zapornikov, internirancev in deportirancev pri okrajnem odboru ZB Kranj, pri čemer ji pomaga republiška sekција. Na proslavo bodo prišli bivši politični zaporniki, interniranci in deportiranci iz vse Slovenije, ne glede na to, kje so bili med vojno zaprti ali internirani. To bo torej politično - manifestativno srečanje vseh tistih naših ljudi, ki so med vojno trpeli in se borili v fašističnih zaporih ter koncentracijskih taboriščih, srečanje v znamenju gesla, da

na, po okoliških hribih pa bodo goreli kresovi. Naslednjega dne okrog 8. ure bodo taborniki in člani predvojaške vzgoje in JLA ponazorili napad na Begunje in osvoboditev kaznilnice. Okrog 9.30 bodo vsi sodelujoči prišli na slavnostni prostor, ob desetih pa se bo začelo slavnostno zborovanje, na katerem bo govorila tovarišica Vida Tomšič. Sledila bo kulturno-umetniška prireditev, pri kateri bodo sodelovali pevski zbori, godba, recitatorji itd. Nato šele se bo začelo pravo srečanje, ko si bo nešteto znancev - bivših političnih zapornikov in internirancev - po dolgih letih spet stisnilo roke in obudilo spomine na čase trpljenja. Na razglednem vrtu za kaznilnico bo poseben prostor za tiste, ki so bili v italijanskih zaporih in koncentracijskih taboriščih,

Boris Kalin: Spomenik padlim borcem in talcem v Begunjah

nismo in ne bomo nikdar pozabili na fašistično grozodejstvo, zaradi česar odločno protestiramo proti pojavom neofašizma ter se povežujemo z vsem naprednim človeštvom v boju za mir in svobodno življenje vseh narodov sveta. Begunjski zapor so bili osvobodjeni 5. maja 1945. Po prvotni zamisli bi morala biti proslava ob 15. obletnici tega dogodka - 4. ali 5. maja. Ker pa je ta datum sprito vremenskih razmer in drugih okoliščin neprimeren za proslavo večjega obsega, so se organizatorji odločili za 17. julij.

Nedvomno so Begunje najbolj primeren kraj za tako proslavo, saj nas njihovo ime bolj kot katerikoli drugo spominja na trpljenje pod fašističnim bičem. Skozi begunjsko kaznilnico je šlo od 1941. leta do osvoboditve 12.096 jetnikov, med njimi 2280 žensk. 821 so jih nacisti usmrtili v Begunjah oziroma v Dragi, 4448 pa so jih poslali v druge zapore in taborišča - Mauthausen, Dachau, Ravensbrück itd., od koder se jih nesešeto ni več vrnilo. To so bili ljudje iz vse Slovenije, največ pa jih je bilo iz Gorenjske (nad 8000) in iz tako imenovane Ljubljanske pokrajine (nad 3000). O njihovem trpljenju in boju govori lepo urejen muzej, ki je bil pred kratkim odprt in ki pomeni važno dopolnitev spomeniške ureditve Begunj. Kaj pomenijo Begunje, je najlepše izraženo v Borovih verzih, vklesanih na tamkajšnjem spomeniku talcem:

V tem gorskem svetu, kjer so v letih zlih pobijali moške, otroke, žene, je znova mir, a dasi je ves tih, morilce toži in slavi umorjene. Proslava se bo začela že 16. julija s pohodom odredov predvojaške vzgoje. Tega dne zvečer bodo v Begunjah mitingi, ki jih pripravljajo mladi.

Odloženo plačevanje anuitet za obratna sredstva v trgovini in gostinstvu

Sredi lanskega leta je Zvezni izvršni svet s posebnim odlokom določil, da se odloži za eno leto 90 odstotkov dospelih anuitet trgovinskih in gostinskih gospodarskih organizacij od posojil za obratna sredstva, ki so bila odobrena leta 1957 za večji obseg poslovanja. Odložitev plačila je narekaval skromen obseg sredstev teh organizacij za sklade. Plačilo anuitet za leto 1959 je bilo odloženo do 30. IV. t. l., ko je hkrati dospela v plačilo tudi letošnja anuiteta. Ker pa se možnost rednega odplačevanja teh posojil tudi letos ni bistveno izboljšala, je Zvezni izvršni svet na svoji zadnji se-

in poseben prostor za tiste, ki so preživeli nemške zapore in internacije. Delovala bo tudi informativna služba.

Organizatorji predvidevajo, da se bo 17. julija zbralo na proslavi od 10.000 do 15.000 ljudi. V ta namen bo treba seveda še marsikaj pripraviti, zlasti pa organizirati prevoz.

France Sušteršič

Jubilejni sejem v Kranju

Bogat program letošnjih prireditev ob 900-letnici mesta

KRANJ, 7. jul. Letošnji jubilejni Gorenjski sejem turizma in široke potrošnje, ki bo od 29. julija do 9. avgusta v Kranju, bo že deseti po vrsti in sovpad s praznovanjem 900-letnice Franja. Prav zaradi tega slavnostnega obeležja bo ta letošnja prireditev organizacijsko in komercialno, pa tudi po obsegu prekosila vse dosedanje.

Na desetem Gorenjskem sejmu bo na 20 tisoč kvadratnih metrih razstavnega prostora pokazalo in prodajalo svoje izdelke nad 200 razstavljalcev iz vse države. Najbolj zanimivo bo namreč to, da bodo na sejmu vsi razstavljeni izdelki tudi na prodaj. Na sejmu bo mogoče kupiti najrazličnejše izdelke od najmanjših spominčkov in galanterijskih predmetov pa do kompletne 2-stanovanjske hiše.

Obiskovalci bodo lahko ne samo ogledovali, pač pa tudi kupili mopede - tudi dvosedezne - ki se bodo to pot prvič pojavili na sejmu.

Prireditelj obeta, da bodo prišla podjetja na sejem z veliko večjimi zalogami kot minulo leto, ko je razstavljenega blaga že v nekaj dneh zmanjkalo. Za obiskovalce pa bo pomembno tudi to, da bodo na sejmu lahko kupili izdelke ceneje kot sicer v naborni prodaji. Pravijo, da bo moped kar za 6 tisoč dinarjev cenejši kot v trgovini.

Prireditelj obeta, da bodo prišla podjetja na sejem z veliko večjimi zalogami kot minulo leto, ko je razstavljenega blaga že v nekaj dneh zmanjkalo. Za obiskovalce pa bo pomembno tudi to, da bodo na sejmu lahko kupili izdelke ceneje kot sicer v naborni prodaji. Pravijo, da bo moped kar za 6 tisoč dinarjev cenejši kot v trgovini.

8.

Obratna sredstva in investicije

Kako vskladiti uvoz z dejanskimi potrebami na domačem trgu

LJUBLJANA, 7. jul. Na današnji seji ljubljanskega okrajnega zbora proizvajalcev so sprejeli vrsto ukrepov, ki bodo omejili izredno naglo naraščanje obratnih sredstev v gospodarstvu, ki se je pojavilo letos v prvih štirih mesecih, zaostri disciplino pri izvajanju investicij ter odpravili nesorazmerja med uvozom in izvozom. Sestavili so tudi komisijo, ki bo koordinirala in usmerjala delo bank in upravljalcev družbenih investicijskih skladov.

V letošnjih prvih štirih mesecih so se obratna sredstva v gospodarstvu v primerjavi s koncem leta 1959 povečala za 12,6%. To izredno povečanje obratnih sredstev in njihov izvor (skoraj 90% bančnih sredstev) je razen drugega tudi posledica nekaterih slabosti v bančnem aparatu. Gre predvsem za popustljiv odnos

do finančno neurejenih gospodarskih organizacij, za kreditiranje narasle proizvodnje iz bančnih sredstev takrat, ko je ta rezultat novih ali rekonstruiranih zmogljivosti, za odobravanje sredstev na osnovi planov, ne da bi prej ocenili možnosti za njihovo realizacijo, za podporo tendenc za pretirane nakupe kritičnih materialov, ki povzročajo pritisk na cene, pa tudi za podporo teženj, da bi se obratna sredstva v celoti finansirala iz bančnih sredstev, ne da bi pri tem bili pritegnjeni skladi gospodarskih organizacij in družbeni investicijski skladi. Zato bo treba pri nadaljnjem dodeljevanju obratnih sredstev dajati prednost organizacijam, ki proizvajajo za izvoz, proizvodnji reprodukcijskega materiala, posebno tistega, ki omogoča omejevanje uvoza, proizvodnji potrošnega blaga in trgovini na drobno. Razen tega pa bodo morale gospodarske organizacije same in družbeni skladi več prispevati za obratna sredstva.

Dosedanja praksa je pokazala, da so gospodarske organizacije preslabo pripravljene na investicije. Pri sprejetju družbenih planov in razpisih natečajev za investicijska posojila ugotavljajo, da nimajo potrebnih investicijskih pro-

gramov. Zato tedaj hitijo z njih izdelavo. Programi niso ne realni ne dobro premišljeni, med potekom investicij nastajajo spremembe, ki dela zavlačujejo in podražujejo. Zato bo treba preprečiti vsako spreminjanje investicijskih programov med izvajanjem, investitorji pa bodo morali sami kriti investicijske presežke. Pri investiranju se bodo morali kolektivni zavedati, da bodo morali tudi sami prispevati svoj delež. Že od vsega začetka pa bodo morali zagotoviti potrebna obratna sredstva. Opustiti bo treba dosedanje prakso, ko so se podjetja lotila investicij z nezadostnimi sredstvi, nato pa so pritiskala na ljudske odbore, naj jim zagotovijo sredstva.

Tudi v ljubljanskem okraju se je uvoz močno povečal v primerjavi z izvozom. Posledica tega je močan primanjkljaj v trgovinski bilanci, sprič katerega se zmanjšujejo devizne rezerve in nastajajo dolgovni v tujini. Zaradi zmanjšanja deviznih sredstev je pri-

šlo do težav v finančnem položaju bank. Zato bodo morali družbeni organi za blagovni promet proučiti posledice centraliziranega uvoza za naše tržišče, saj niso redki primeri, da uvažamo blaga, ki jih izdelujemo doma.

Zbor proizvajalcev je sklenil priporočiti ljudskim odborom in gospodarskim organizacijam, naj o teh ukrepih razpravljajo, razen tega pa je sprejel tudi predlog, naj bi pri pristojnih činiteljih dosegli, da bi se rezervna sredstva in blokirana amortizacija v gospodarskih organizacijah zčasno namenili za obratna sredstva.

S. I.

Hrvatski književnik Stanislav Šimić umrl

Zagreb, 7. jul. (Tanjug) V Zagrebu je ponoči umrl eden najuglednejših predstavnikov sodobnega hrvaškega ustvarjanja na Hrvatskem književnik Stanislav Šimić.

GOSPODARSKE ZADEVE NA SEJI MARIBORSKEGA OLO

Ugodno naraščanje proizvodnje

Odpraviti pa bo treba nekaj slabosti in ovir v podjetjih — Priprave na perspektivne plane podjetij in okraja

MARIBOR, 7. jul. Za gospodarstvo v mariborskem okraju je v prvih letošnjih petih mesecih značilen enako dinamični razvoj, kot so ga dosegli v lanskih zadnjih mesecih, ko je bil najvišji. To je bila ena osnovnih ugotovitev na današnji seji obeh zborov mariborskega okrajnega ljudskega odbora, ki pa so sledila tudi opozorila, da v nekaterih dejavnostih močno zaostajajo za povprečjem. Ljudski odbor je predlagal delovnim kolektivom, naj nemudoma prouče vse ovire in slabosti v svojih podjetjih in jih odpravijo, da bodo proizvodnja še povečali.

Najuglednejši razvoj kaže industrijska proizvodnja. V letošnjih prvih petih mesecih je narasla v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za 20%, v primerjavi z lanskim povprečjem pa skoraj za 11%, in je le za nekaj več kot 2% pod letošnjim predvidenim povprečjem. Celoletni družbeni plan bodo lahko presegli, če samo obdržijo proizvodnjo v prihodnjih mesecih na tisti stopnji, kot so jo dosegli v maju.

Družbeni obrtni obrati so povečali proizvodnjo in storitve v tem času za 32%, kar jim je uspelo predvsem sprič razširjenega sodelovanja z industrijskimi podjetji. Tudi kmetijstvo se je doslej ugodno razvijalo in pričakujejo, da bo proizvodni plan izpolnilo, k čemu bodo mnogo prispevali družbeni kmetijski obrati in kmetijske zadruge. Gradbeno dejavnost je narasla za 54%. K temu so največ pripomogle »Tehnogradnje« v gradnji elektrarne Ožbal. Gradbeno dejavnost bi bila še večja, če ne bi primanjkovalo nekaterih vrst gradbenega materiala, predvsem opeke. Zato bo treba opekarjem na okraju, ki so letos izdelale komaj toliko opeke kot lani v enakem času, posvetiti posebno skrb.

Gospodarstvo je zaposlilo nekaj več delovne sile kot je določal družbeni plan, kar pa je večina prizadetih podjetij opravila z velikim naraščanjem proizvodnje. V ostalem

pa je narasla tudi delovna storilnost. Mnogo prevelika je bila investicijska potrošnja, ki pa bo zaradi omejitve kreditov za obratna sredstva in zaradi precejšnjega izčrpanja sredstev, ki se zbirajo v okraju, že v prihodnjih mesecih znatno manjša. Računajo, da letošnji plan investicij ne bo presežen.

Kakor v poročilu tako je bil tudi v razpravi poudarek na vprašanju, kako naj delovni kolektivi povečajo svoja obratna sredstva iz lastnih virov, oziroma kako naj zmanjšajo potrebo po njih s pospešenim obračunom sedanjih. Skrbeti je treba, da bo slo blago hitreje na trg, reprodukcijski material pa bo tre-

ba naročati vse bolj racionalno.

Razprava, ki sicer ni bila za nakazano problematiko dovolj živahna in vsestranska, je med drugim opozorila, da je treba vse bolj skrbno paziti na uvoz blaga in reprodukcijskega materiala, da ne bi uvažali manj potrebnih stvari, za nujne pa bi bilo premalo deviz. Odpadli potrebni material, ki ga industrija potrebuje, je in ga je mnogo, bo treba zbirati bolj načrtno kot doslej. Poskrbeti bo treba tudi, da bodo opekarne povečale proizvodnjo, da se opečni material ne bi še podražil.

Okrajni ljudski odbor je predlagal gospodarskim organizacijam, naj nujno poze konca septembra pripravijo osnutke svojega perspektivnega razvoja, pri čemer naj upoštevajo lastne možnosti in osnovne smerice gospodarskega razvoja v okraju, ki jih bo pripravil Zavod za planiranje že v tem mesecu. Tako bodo prispevale k sestavitvi realnega okrajnega družbenega plana.

J-k

Na Goriškem dobra letina

in uspešen odkup kmetijskih pridelkov

NOVA GORICA, 7. jul. Na današnji seji upravnega odbora za odkup viškov kmetijskih pridelkov pri Okrajni trgovinski zbornici so ugotovili, da bo letos, kot kaže, nekaterih pridelkov več kakor lani in da odkup tržnih presežkov bolje poteka.

Tako so zadruge sklenile pogodbe za 8200 ton tržnih presežkov, med tem ko so jih lani v tem času sklenile za 6800 ton. Nekoliko počasneje poteka sklepanje pogodb za odkup jenskih pridelkov, zlasti jabolk, krompirja in grozdja. Na Goriškem so letos do 1. junija odkupili za 46 milijonov din več kmetijskih pridelkov kot lani, to se pravi v skupni vrednosti za 919 milijonov. Največ so odkupili mleka 5,5 milijona litrov, lani le 4,3 milijona, potem povrtnin 412 ton, lani 391 ton, nekaj manj pa poznega krompirja, telet in klavne živine. Po oceni bo letošnji pridelek znašal 14.000 ton tržnih presežkov grozdja,

8000 ton poznega in 500 ton ranega krompirja. Češnje so odkupili 2300 ton. Pričakujejo, da bodo odkupili 1500 ton jabolk, 1200 ton grozdja, 1800 ton breskev, 1000 ton paradiznika ter 2000 ton raznega drugega sadja in zelenjave.

Na sestanku so priporočili zadruham in proizvajalcem, da bi v prihodnje bolj skrbeli za pridelovanje češnje. Izrazili so mnenje, da je letošnja cena breskev previsoka, kar ni v skladu s proizvodnimi stroški. Po vseh tržnih presežkih, ki jih ima Goriška, je povsod veliko povpraševanje, kar vpliva na domači trg, ki zaradi tega ni tako založen s kakovostnim blagom, kot bi bilo treba.

-jp

Omejili bodo promet nekaterih sezonskih vlakov

Beograd, 7. jul. (Tanjug) Zaradi popravil na uski progi in sprič majhnega prometa potnikov v dnevih med izmenami letoviščarjev, ki potujejo na Jadran, bodo v kratkem omejili promet nekaterih sezonskih vlakov na progh Beograd-Split, Zagreb-Split, Novi Sad-Split, Osijek-Split in Tuzla-Split ter nazaj, tako da bodo vozili samo v dneh okrog 15. in 1. v mesecu.

DELO

IZHAJA VSAK DAN

UREJUJE GA UREDNIŠKI ODBOR

Uredništvo: Milan Zakrajsek, Aleksander Javornik, Pavle Zrimšek, Rudi Vogrta (odgovorni urednik), Zvezni izvršni svet (odgovorni urednik) — Milan Zakrajsek, Cene Kranjc, (kultura, prosveta) — France Drenovšek (znanost, politika) — Boštjan Zagar (dnevna redakcija) — Milan Starin (dopisništvo) — Bojan Ajdič (družbeni urednik) — Dušan Kurek (televizijski urednik) — Ivan Kranjc (zgodovina) — Dušan Vrtovc (kultura) — Dušan Vrtovc (kultura) — Dušan Vrtovc (kultura)

Eichmannovi zločini v Makedoniji

Skopje, 7. jul. (Tanjug). Dokumenti makedonskega državnega arhiva in židovske občine v Skopju dokazujejo neposredno vlogo največjega šefa židovske nacistične zločina Eichmanna in njegovih pomočnikov - bolgarskih okupacijskih čet pri preganjanju in uničenju 8000 makedonskih Židov. Od aprila leta 1941 - od prihoda nemških in bolgarskih okupacijskih čet - pa do leta 1943 so bili Židi v Makedoniji skoraj popolnoma izstreljeni.

Noben Žid v Skopju, Bitolju, Stipu in drugih krajih Makedonije ni ostal ne glede na spol in starost neizpraznjen od zločinaškega početja razpisitega Eichmanna. Samo v taborišče Treblinko pri Melitini v Poljski je bilo odpisanih v treh transportih in tamkaj uničenih v krematoriju 7318 makedonskih Židov. Ostale žide so poslali na prisilno delo v nemška taborišča in druge kraje okupiranih delov Evrope.

Iz zaplenjenih dokumentov nemških in bolgarskih okupacijskih čet, ki so v makedonskem arhivu, je razvidno, da je bila prva stopnja uničevanja Židov prisilna likvidacija njihovega imetja. Z zloglasnim

zakonom o zaščiti naroda je bolgarska fašistična vlada po nalogu sodelavcev Adolfa Eichmanna obvezno zaznamovala žide s šestorakraki rumenimi zvezdami, prepovedala Židom obiskovanje javnih lokacij, potovanje, izhod na ulico itd. Ko so izvedli svoj načrt, so Nemci in bolgarski fašisti po deportiranju zaplenili vse židovsko imetje v Ma-

kedoniji. Po nepopolnih podatkih so si bolgarski in nemški okupatorji prisvojili približno za milijardo dinarjev premoženja in nepremičnega imetja makedonskih Židov.

Dva nova filma

Budva, 7. julija. — Podjetje »Lovćen-film« iz Budve se je začelo pripravljati na snemanje dveh novih filmov. Prvi se bo imenoval »Dr. Bernardi«, obravnava pa bo temo iz okupiranega mesta nekje na svetu med drugo svetovno vojno. Glavno mosko vlogo bo igral ameriški igralec Broderick Crawford, glavno žensko vlogo pa Eleonora Rossi Drago. Režiser je Američan romunskega porekla Bernard Berkovici. Drugi film v koprodukciji z Italijanskim študijem Royal se bo imenoval »Mongoli«. Glavno vlogo bo igral ameriški igralec Jack Palance.

Pošiljke zasebnikov v tujino

V vrsti novih predpisov, ki so bili izdani v zvezi z uvedbo carin in so začeli veljati 1. julija, je tudi odredba Zveznega državnega sekretariata za finance o pogojih, po katerih lahko domače in tuje osebe pošljejo določene predmete v inozemstvo.

Ta odredba določa, da lahko pošiljke državljanov v paketi oziroma da lahko sami odnesejo v tujino razen osebnih prtljage še predmete domače proizvodnje v vrednosti do 25 tisoč din enkrat na mesec (doslej je veljala omejitev do 5 kg živin in do 10 tisoč din drugega blaga). Osebe, ki se izselijo v tujino, smejo poslati ali odnesti še predmete ki sestavljajo stanovanjsko opremo in gospodarski inventar. Enako velja za predmete, ki kot dediščina pripadajo osebam v bivališčem v tujini.

Nova je tudi določba za ekobneke izseljence, ki se vračajo z obiska v Jugoslavijo in ob tej priložnosti lahko odnesejo v tujino predmete do 100 tisoč din enkrat letno.

Posebne določbe veljajo še za osebe z bivališčem v inozemstvu, če kupijo pri nas predmete z dinarji, dobljenimi ob zamenjavi tuje valute v banki in to lahko dokažejo s potrdili. V tem primeru lahko pošljejo ali odnesejo v tujino tudi predmete v vrednosti nad 25 tisoč dinarjev.

Naposljed so še posebni predpisi za prenašanje predmetov arheološke, zgodovinske, sociološke, etnografske, umetniške in druge znanstvene in kulturne vrednosti v tujino.

8.

RAZSTAVA BALETA

V okviru VIII. Ljubljanskega festivala in prvega nagradnega tekmovanja jugoslovanskih opernih baletov so v Moderni galeriji v Ljubljani odprli zanimivo in vzpodbudno razstavo jugoslovanskega baleta. Gradivo, ki ga je organiziral in pripravil Slovenski gledališki muzej s pomočjo tehničnih strokovnjakov, predstavlja hkrati s katalogom, ki so ga ob tej priložnosti izdali, dragocen dokument o prizadevanjih in razvoju te naše umetnosti. To kljub tem ali onim pomanjkljivostim, ki so pri takem pionirskem delu razumljive.

Razstava seveda ni mogla zajeti vsega notranjega, neulovljivega poleta baletne umetnosti, ki je našemu človeku očitno še posebej prirojen, ampak se je lahko omejila samo na vrsto dokumentov in predmetov, ki spremljajo baletno ustvarjanje.

nje, predvsem na razne fotografije posnetke, skice kostumov, osnutke scen in publicistik. V uvodni sobi podaja pregled tujih baletnih gostovanj v Jugoslaviji, od klasičnih ruskih baletov preko gostovanj pariških baletnih skupin, na pr. Janinne Charrat, ter pekiške opere, do solistov leningrajskega, londonskega in ameriškega baleta. Pretežni del gradiva pa je razumljivo, posvečen baletnim stvaritvam naših domačih ansamblov, zlasti v republiških opernih središčih Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skopju, pa tudi v Mariboru, Novem Sadu, Reki, Osijeku in Splitu.

Cepprav je sicer tu in tam vidno, da je bila razstava le organizirana iz enega središča in z ozirom na razpoložljivo gradivo, tako da sorazmerja niso vselej povsem ustrezna, je vendar glavni pomen razstave prav v tem, da je zajela celotno jugoslovansko področje in da je tako dala prežetega, za kar se baletni ustvarjalci pri nas predvsem trudijo — specifičnega jugoslovanskega baletnega izraza. To pa seveda ne pomeni zapiranje v neko ozko šolo, ampak nasprotno vključuje široko in svobodno vključevanje vseh baletnih smeri, od klasičnega sloga do izraznega in najmodernejših baletov.

Ob dokumentih nekaterih sedanjih blestelih dosežkov se zdijo nekam revni posnetki baletnega življenja v operetah med obema vojnama; morda se kdo nasmeje sta-

rim slogom in kostumom, se spomni prvih težkih začetkov. Vendar pa nasploh prav posnetki iz naše plesne preteklosti kažejo bogato tradicijo in obujajo številna, še danes zveneca imena. Po svoje so zanimivi končno tudi dokumenti o najstarejši baletni zgodovini in stari Ljubljani saj so na pr. že leta 1662 gostovali v Ljubljani nemški igralci s komedijo, v kateri so plesali »balet zverj«, medtem ko drug lepak govori o uprizoritvi Lindpaintnerjeve »Danine« v Ljubljani leta 1828.

Med statističnim gradivom so zanimive navedbe o repertoarju. V jugoslovanskih opernih hišah so po vojni izvajali 63 tujih neslovanskih baletov od Adama de Webra (ori čemer je med ne štet tudi Chopin?), dalje 34 slovanskih del od Arafate do Sostakoviča, 13 slovanskih (od tega so izven Slovenije v Jugoslaviji pisali samo 3 baleta) in 24 baletov na skladbe drugih jugoslovanskih skladateljev. V inozemstvu pa so na leto 1945 gostovali: Beograd devetnaestkrat, Zagreb osemkrat, Ljubljana šestkrat (Celovec, Graz, Trst, Passau), Sarajevo štirikrat, Maribor in Split po dvakrat in Skopje po enkrat.

Posnetki in dokumenti o šolanju novih baletnih kadrov bodo morda v prihodnosti nove mlade ljudi, da se posvetijo tej umetnosti. Pa tudi sicer, za vse, ostale, ki se zanimajo za našo kulturo, obdobje letnišnje festivala ne bo polno izkoriščeno, če si ne bodo ogledali te razstave. bp

ZADNJI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

„Jadranov“ obisk v Bejrutu

Pester program prireditelj in tekmovanj naših in libanonskih mornarjev in oficirjev

Bejrut, 7. jul. (Tanjug) — Bejrutu si je ladjo ogledalo Solška ladja Jugoslovanske vojne mornarice »Jadran« je po tridnevem obisku v Bejrutu izplula iz luke. Poveljnik ladje Ivo Žugič je priredil večerjo in cocktail, ki so se ju udeležili poveljnik libanonske armade general Sehab, poveljnik bejrutske garnizije, poveljnik libanonske mornarice, predstavniki obrambnega ministrstva in drugi.

Med bivanjem »Jadrana« v

Alžirsko vprašanje ponovno pred OZN?

New York, 7. jul. (AP) Delegacije 29 azijsko-afriških držav v OZN so imele danes sestanek, na katerem so se zednile, da bodo vprašanje vojne v Alžiriji ponovno postavile na dnevni red Generalne skupščine OZN. Vladam azijsko-afriških držav bo odposlal memorandum, ki so ga sprejeli na današnjem sestanku, da bi delegacije dobile pooblastilo za zgornj omenjeno zahtevo. Predstavniki azijsko-afriških držav se bodo ponovno sestali 13. julija.

Eisenhowerjev posvet

Washington, 7. jul. (Reuter) — Predsednik Eisenhower se je danes eno uro posvetoval z vodilnimi člani nacionalnega sveta za varnost, Menjo, da so predvsem razpravljali o Kubi.

Ukinjene organizacije turških strank

Ankara, 7. jul. (Tanjug) — V turškem uradnem listu je bil objavljen zakon, ki ukinja organizacije političnih strank v manjših mestih in naseljih. Te bodo dovoljene samo na sedežih okrožij in okrajev. Republikanski glasili »Džumhuriyet« in »Ulus« poudarjata, da ukinitve organizacij ni pravilna.

Somalija voli

Mogadiša, 7. jul. (Reuter) — Za predsednika narodne skupščine republike Somalije je bil danes izvoljen Giama Abdulahi Ga Leb, bivši predsednik zakonodajnega sveta britanske Somalije.

Sestanek Frondizi-Macmillana

V sporočilu o razgovorih je rečeno, da bosta obe državi pospeševali sodelovanje med evropskimi in južnoameriškimi državami

LONDON, 7. jul. (AP). V Londonu so danes objavili sporočilo o razgovorih argentinskega predsednika Frondizija in britanskega ministrskega predsednika Macmillana.

Obenem so objavili, da bosta obe državi pospeševali gospodarsko sodelovanje industrijsko razvitih zahodnih dežel in Latinske Amerike.

Britanska bela knjiga o Cipru

London, 7. jul. (AFP). Britanska vlada je danes uradno predložila parlamentu belo knjigo z dokumenti, ki se tičejo neodvisnosti Cipra. Eden izmed teh dokumentov govori o pravici do suverenosti, ki si jo je pridržala Velika Britanija za dve vojaški oporišči na tem otoku in o vojaških olajšavah, ki jih bo uživala na ozemlju neodvisnega Cipra.

Dokumente, ki so jih predložili britanskemu parlamentu, so podpisali preteko sredo v Nikoziji zastopniki britanske vlade, Grčije, Turčije in Cipra.

Verjetno je, da bo neodvisnost republike Cipra proglašena 14. avgusta. Britanska vlada je že prejela privolitve zastopnika laburistične opozicije, da bodo o načrtu zakona o neodvisnosti Cipra glasovali pred poletnimi parlamentarnimi počitnicami.

XV. PRVENSTVO SLOVENIJE V STRELJANJU Prvi streli - prva presenečenja

LJUBLJANA, 7. julija. Prvi dan letošnjega republiškega strelskega prvenstva na ljubljanskem strelišču ob Dolenjski cesti so bile na sporedu kvalifikacijske tekme z malokalibrsko puško do 200 metrov. »Crvena zastava« (Kragujevac) in vojaško pištolo. Na strelskih mestih se je zvrstilo 36 tekmovalcev s puško in 25 pištolarjev iz ljubljanskega, kranjskega, celjskega in koprškega okraja.

Za vstop v zaključno tekmovanje so morali strelci doseči določene norme, in sicer za malokalibrsko puško 210 krogov (od 300), za vojaško pištolo pa 145 (od 200). Uvodni dan je normo z malokalibrske puške izpolnilo 39 udeležencev (med 36), med pištolarji pa samo 9 (med 25). Zelo trd oreh za današnje tekmovalce je bila norma z vojaško pištolo, saj sta med mnogimi strelci ostala pod povprečjem in izpadla iz nadaljnje konkurence dva znana strelska mojstra — domačin Franc Planinc (samo 138) in inž. Amer Krivec iz Postojne (123).

PRVI IZIDI, malokalibrska puška: Jez 257, Vrčinc 247, Vre-
njak 238, Dimic 238, Jaklič (vsi Ljubljana) 238 itd.; vojaška pištola: Mejavšek (Celje) 160, Umek (Ljubljana) 156, Petercel 154, Horvat (oba Kranj), Delorenzo (Ljubljana) 153 itd. M.S.

Tour de France

TOULOUSE, 7. jul. V dvajseti etapi mednarodne koledarske dirke Tour de France je zmagal Francoz Graczyk, ki je 176 km od Luchona do Toulousea prevozil v času 4:36:52, v generalnem plasmanu še nadalje vodi Raljan Nencini. Od 123 tekmovalcev, ki so startali v prvi etapi, jih je ostalo še sto.

V kinu nam kažejo

Maigret nastavlja past

Kar dvoje imen nas vabi k gledanju tega francoskega filma — ime inšpektorja Maigreta, ki ga igra Jean Gabin, in ime njegovega literarnega avtorja Georges Simenona, ki se je s svojimi kriminalnimi romani uveljavil kot resen pisateljski ustvarjalec, in ime namaka francoskih igralcev Jeana Gabina, ki je dal temu popularnemu knjižnemu junaku filmsko podobo. Pa vendar film ne izpolni pričakovanj, čeprav temu nista vzrok niti Maigret niti njegov filmski oblikovalec.

Najbrž bo vzrok za medlost in vsebinsko neurejenost filma Maigret nastavlja past — namrečno izbrana snov oziroma naporno filmsko-dramaturško uravnavanje motiva, ki se kot zanimivi psihološki problem vsi v meji filmske kriminalke. Močno zapletena problematika telesno in duševno prizadetega zločinca, ki si v napadih psiholoških kriz izbira za žrtve žene, čeprav mu mati in žena izkazuje naravnost nenormalno čustveno privrženost, je klonila pred zahtevami

filmskega prikaza. Ostala je neutelejena, nerazrešena in nejasna, gledalec se le s težavo prebije do njenega pretresljivega jedra. Zal se je to zgodilo prav Maigretu, ki se je že marsikomu v knjižni podobi prikupil in približal s svojo neposredno človečnostjo, življenjsko preprostostjo in modrostjo.

Prav takega je poskušal v filmu prikazati s svojo zrelo igralsko umetnostjo tudi Jean Gabin. V mnogih prizorih, zlasti v sceni odločilnega zaslijevanja, je ta lik začel z neposredno prepričljivostjo, z domala neubranljivo sugestijo. Nič slabši od naslovnega igralca ni Jean Desailly v izredno

Eda Murtić: Beli prostor, olje 1960 (Z razstave v Mali galeriji)

težki vlogi zločinca. Igralski dueti obeh igralcev so se kvalitetno dvignili visoko nad stilno neubranost celotnega filma. Dosegli so tisto poglavitno psihološko tretiranje zahtevne Simenonove povesti, ki bi morala biti osnovno vodilo filmske zgodbe. Vendar so bili to le posamezni prizori, ki filmu niso mogli dati ključa do vsestranskega kvalitete uspeha. S. G.

Murtićeva razstava v Ljubljani

V Mali galeriji v Ljubljani je razstavil deset svojih najnovejših olj znani zagrebški slikar Eda Murtić.

Tudi v Ljubljani smo se sicer že nekajkrat srečali z njegovimi deli, pa vendar nas je s svojo sedanjostjo malo zbirko v Mali galeriji nekoliko presenetil. To, da se je poslovl ob običajnega predmetnega upodabljanja, ni več novo. — Toda vse dotlej je prav Murtićeva likovna abstrakcija kar žuborela od pestrih, opojnih barv. Tokrat se nam je nasprotno predstavil s mračnimi, temnimi, rjavocrnimi toni, z neko tesnobno zasitenostjo svojega likovnega prostora.

Njegova uvodna podoba na razstavi, Bela podlaga iz leta 1959, z živoredečo poanto sproščene veselja je očitno zanj v tem hipu le še odmev prejšnjega obdobja. Toda četrto ravno se je v svoji sedanji

Prodor skozi črno

viziji razširjene resničnosti podal v svet, ki da slutiti pezo zamotanih problemov, monotone sivine in skoraj kozmično univerzaliziranega obupa, vendar v tem svojem priznanju in iskanju ni pasiven. Prodor skozi črno je imenoval eno svojih dinamičnih del. Njegove barve, linije, oblike in strukture se resnično borijo za nek izhod, zdaj harmonično, zdaj v silni distoniji. To ni več klasični romantični sončni zahod. Toda pri njegovi Modri točki sem se nehoti spomnil na človekove raketne polete v vesolje. In dalje, ali ni ta ali ona druga podoba privid živčne napetosti, nevroze, distonije? Materija se je spoprijela z materijo, tako kot fiziološko v bolnem človeku. Umetnik se je lotil prirode povsem analitično, kot znanstvenik 20. stoletja, se pravi razumsko; pa vendar tudi tu se mu je ne-

uničljivo oglasilo čustvo, duh, smisel za lepoto, za ritem, za poezijo, za glasbo. Njegove slike so zato morda bolj nerazumljive, kot čutno nedojemljive. Lepota črne, bele, rjave, modre in vseh ostalih barv se mu spaja hkrati v svojo ogromno prostorsko vprašanje v okras prostora, čigar del — tudi ne vselej povsem razumljiv — smo mi sami.

Bogdan Pogačnik

TRETI ROMAN DOBRICE ČOŠIČA

Dobrica Čosić je zadnjih sedem let zbiral gradivo in pisal svoj tretji roman, ki je doleče obsežnejši kot prva dva skupaj. Tematično bo več kot zanimiv, saj obravnava kontrarevolucijo v Srbiji. Delo bo izdala beograjska založba »Prosveta« in bo imelo okrog tisoč strani. Izide septembra, že iz rokopa pa ga prevajajo v angleščino.

vico tistega, kar bi ga stal v Nemčiji. Najbrž bo to držalo.

Iz Poreča je do Pule dober korak. Z avtom prideš po asfaltirani cesti v slab uri.

Pula je postala za jugoslovanske filmske delavce vrh želja in ambicij. Najbrž bo prešla v jugoslovanski okvir.

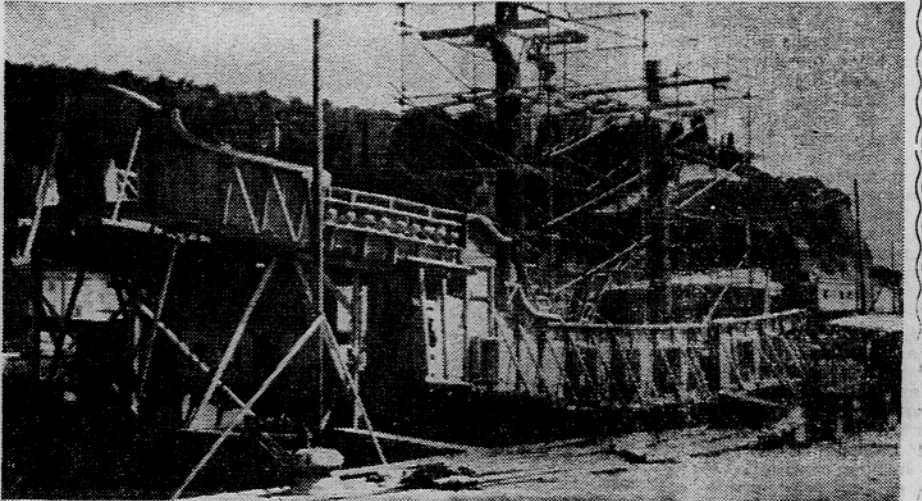
V Areni imajo nekaj nad šest tisoč oštevilčenih sedežev. Te dni je zagrebška Opera priredila operni festival, Arena je bila razprodana na pol — povprečje obiska se giblje okrog 3500. Za filmski festival sprejme Arena nad deset tisoč obiskovalcev.

Mnogi izven Pule so govorili, da je filmski festival v nevarnosti. Tako menijo predvsem tisti, ki imajo po nekaj tisoč ležišč po hotelih. Za festival bi bila vsa razprodana, računajo. A Pula se ni vdala zaradi pomanjkanja prenočišč. Prav te dni so odprli ob restavraciji »Ribarska koliba« polovico novega hotela, druga

polovica bo gotova do festivala. In tako bo Pula imela blizu dve sto novih ležišč za goste filmskega festivala. Tudi to je nekaj. Filmski festival bo ostal v Puli.

»Dubrava-film« iz Zagreba se je pogodil za snemanje trinajstih filmov za nemško televizijo. Snemali jih bodo v Opatiji. Toda kje? Preuredili bodo dvorano TVD »Partizan«. Ta se bo začasno — dokler ne bo zgrajen nov atelje — umaknil v druge prostore, da bi se nato vrnil v svoje — preurejene.

Na jesen se bo začelo torej tudi v Opatiji. In kakšne bodo koristi? Prodali bodo turistične kapacitete, praviijo, in s tem podaljšali sezono. To je vse prav in lepo. Vendar bi bilo najbrž mogočejše boljše, da ne bi reševali turizma z izvozom našega naravnega bogastva za vsako ceno. M. St.

Filmska ladja ob piranski obali

Ob filmski obali

Piran. Poreč, Pula, Opatija: kraji, ki privlačijo vse večje število filmskih ustvarjalcev.

V Piranu privlači te dni številne obiskovalce stara bojna ladja, ki je usidrana na obali ob Pomorski šoli. Najbrž šolska ladja za vaje naših pomorščakov? Ladja je le nekam preveč našopirjena, pravzaprav je montirana na stari barki.

»Kaj pa je to?«

Starejši Pirančan mi v pristni istrski govorici pojasni: »Za film je. Za tisti film o tisti kraljici iz Reke, ali kako že?«

»O Karolini Reški,« pojasni nekdo, ki je prisluhnil razgovoru in se zagledal v stari-
vo.

»Veste, nad 70 kubikov lesa so že porabili.«

»To so lepi denarji.«

»Ah, film stane.«

Da, film stane. Tega se v Piranu še posebno zavedajo. V Piranu, kjer imajo v ob-
čini 6500 ležišč na razpolago, kjer imajo vsak dan lepše go-
rinske lokale, kjer je vsak dan več ljudi, ki žele videti kaj novega.

In zato je piranska občina zainteresirana, da bi snemali čimveč filmov prav v Piranu. O slikovitosti obale in značilnostih arhitekture smo že stokrat psali, nismo pa še mnogo pisali o stari piranski steklarni. Zapuščeni prostori so čakali na podjetje, ki bi jih lahko uporabilo. Toda, kdo naj se loti čiščenja in adaptiranja dveh velikanskih dvor-
ran, pomožnih in uradnih prostorov?

Pirančanji ti povedo, da je Piran že staro filmsko mesto. Tu so snemali že več filmov

(Greh, Kruh in sol, Grofa Luksemburškega, Noč nad Montecarlo in nazadnje še Spijona X). Snemanje filma je za Pirančan in goste na letovišču atrakcija. Kaže, da se za Piran vedno bolj zanimajo domači in tuji producenti. Tako je prišlo do tega, da so od stare steklarne ostale le še steklarske peči v mračnem kletnem prostoru in nekaj deset metrov visok dimnik. Vse drugo so že preuredili v filmski atelje.

»Imamo še premalo prostora,« so mi povedali ljudje, ki imajo na skrbi ateljeje Filmser-
visa. »Radi bi sezidali še veliko dvorano, da bi omogočili nemotno in hitro snemanje.«

V eni izmed dvoran so odstranjevali kulise, ki so služile za film »Spijona X«; sredi dvorane so že čakali topovi: pravi bronasti pa je bil le eden.

»Montirali jih bomo na ladjo. Desetega začnemo snemati Karolino Reško.«

Filmarji so v Piranu zadovoljni. Piran je prav tako za dovoljen zaradi filmarjev. »Letos nam bo podjetje prenovilo eno ulico za potrebe filma,« so povedali v Piranu in dodali: »Naj le snemajo vsem Piranu!«

Pa to ni edina korist filma. Vaznejše so druge. Ko snemajo, je v Piranu množica ljudi, ki daje nekaj pečat življenju in njem. Mnogi pridejo da vidijo, kako nastaja film in Piran živi v tistih dneh svojeko, atraktivno življenje.

Desetega bodo začeli snemati »Karolino Reško«, pri-
pravljajo se pa na snemanje